

T.C.
KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

KONYA- EREĞLİ İLÇESİNDEKİ
GELENEKSEL SİVİL MİMARİ
ÖRNEKLERİNİN PLAN ÖZELLİKLERİ
YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

Esra AKMAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mimarlık Anabilim Dalı

Kasım-2019
KONYA
Her Hakkı Saklıdır

TEZ KABUL VE ONAYI

Esra AKMAN tarafından hazırlanan “KONYA-EREĞLİ İLÇESİNDEKİ GELENEKSEL SİVİL MİMARİ ÖRNEKLERİNİN PLAN ÖZELLİKLERİ YÖNÜNDEN İNCELENMESİ” adlı tez çalışması 15/11/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Konya Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Başkan

Doç. Dr. Mehmet Emin BAŞAR

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Bahtiyar EROĞLU

Üye

Doç. Dr. Fatih SEMERCİ

İmza

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Prof. Dr. Hakan KARABÖRK
Enstitü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

Esra AKMAN

Tarih: 15.11.2019

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KONYA- EREĞLİ İLÇESİNDEKİ GELENEKSEL SİVİL MİMARİ ÖRNEKLERİNİN PLAN ÖZELLİKLERİ YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

Esra AKMAN

Konya Teknik Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Bahtiyar EROĞLU

2019, 206 Sayfa

Jüri

Dr. Öğr. Üyesi Bahtiyar EROĞLU
Doç. Dr. Mehmet Emin BAŞAR
Doç. Dr. Fatih SEMERCİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırlanmış bu çalışmada; Konya ili Ereğli ilçesindeki 20. yüzyılın başlarında inşa edilen geleneksel konutlar plan, cephe ve süsleme özellikleri yönünden incelenmiştir. Bu bağlamda 1. Bölüm çalışmanın amacını, kapsamını, yöntemini ve literatür araştırması olarak ele alınmıştır. 2. Bölümde ise Konya Ereğli'sinin genel özellikleri ve Geleneksel Konut Kavramı anlatılmıştır. Ereğli'de yer alan tarihi ve kültürel miraslar incelenmiş, coğrafi konum, iklim, nüfus özellikleri belirtilmiştir. Türk Evi plan tiplerinin gelişim aşamaları ve özellikleri anlatılmıştır. 3. Bölümde Konya ili Ereğli ilçesinin geleneksel konut örnekleri irdelenmiştir. Konutların plan şemaları, cephe ve süsleme özellikleri fotoğraflarla belgelenmiş olup çizimlerle desteklenmiştir. Yapıların rölöve projeleri hazırlanarak plan şemaları çıkarılmış ve fotoğraflarla da mevcut halleri kayıt altına alınmıştır. 4. Bölümde Ereğli Evleri'nin plan, malzeme-teknik ve süsleme özellikleri Geleneksel Konya Evleri ile karşılaştırılmış ve Geleneksel Konya Evleri ile benzerlikleri yapılan tablolarla ortaya çıkarılmıştır. 5. Bölümde sonuç ve öneriler kısmı eklenmiş, Ereğli İlçesi Koruma Amaçlı İmar Planı ve plan hükümlerinden faydalanılarak Ereğli İlçesindeki geleneksel konut örneklerinin korunması sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada daha fazla ev hedefte varken gerekli izinlerin alınamaması ve kısa süre içerisinde yıkılmış olmaları sebebiyle sayı olarak sınırlı kalmıştır. Bu çalışmayla Konya ili Ereğli ilçesindeki yok olmaya yüz tutmuş geleneksel konutlarla veri bankası oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ereğli, Geleneksel konut, Konya, Rölöve, Türk evi

ABSTRACT

MS THESIS

EXAMINATION OF TRADITIONAL CIVIL ARCHITECTURE EXAMPLES IN THE PROVINCE OF KONYA -EREĞLİ IN TERMS OF PLAN FEATURES

Esra AKMAN

**Konya Technical University
Institute of Graduate Studies
Department of Architecture**

Advisor: Asst. Prof. Dr. Bahtiyar EROĞLU

2019, 206 Pages

Jury

**Asst. Prof. Dr. Bahtiyar EROĞLU
Assoc.Prof.Dr. Mehmet Emin BAŞAR
Assoc.Prof.Dr. Fatih SEMERCİ**

In this study prepared as a master thesis; Traditional houses built in the early 20th century in Ereğli district of Konya were examined in terms of plan, façade and decoration features. In this context, Part 1 is considered as the aim, scope, method and literature of the study. In the second part, the general characteristics of Konya Ereğli and the concept of Traditional Housing are explained. The historical and cultural heritage of Ereğli are examined and geographical location, climate and population characteristics are indicated. Development stages and characteristics of Turkish House plan types are explained. In the third part, traditional housing examples of Ereğli district of Konya are examined. The plan schemes, facade and decoration features of the houses are documented with photographs and supported by drawings. The survey projects of the buildings were prepared and their plan schemas were prepared and their existing states were recorded with photographs. In Chapter 4, the plan, material-technique and decoration features of Ereğli Houses are compared with Traditional Konya Houses and the similarities with Traditional Konya Houses are revealed. In Section 5, conclusions and suggestions were added and the conservation of traditional housing samples in Ereğli District was reached by making use of the Ereğli District Conservation Plan and Plan provisions.

In the study, the number of houses was limited due to the lack of permits and the collapse of them in a short time. With this study, a database was created with traditional houses in Ereğli district of Konya.

Keywords: Ereğli, Konya, Survey, Traditional housing, Turkish house

ÖNSÖZ

Birçok medeniyete ev sahipliği yapmış Konya ili bir kültür mozaiki olarak nitelendirilmektedir. Öyle ki her ilçesi de en az merkezi kadar çeşitli medeniyetlerin izlerini taşımaktadır. Ereğli ilçesi de bunun en büyük örneklerinden biridir.

Verimli toprakları ve stratejik konumuyla tarihte sürekli iskân edilmiş olan Ereğli ilçesinin bu tez içerisinde anıtsal özelliğe sahip evleri incelenecektir. Tarihi özellikleri olan evlerin birçoğu yakın geçmişte çeşitli sebeplerden dolayı yıkılmış, tahrip olmuş ve yok olmaya yüz tutmuştur.

Ereğli ilçesine ait bu evlerin plan tipolojilerini, cephe özelliklerini, malzeme ve yapım tekniklerini, rölöve alınmak suretiyle detaylı olarak incelenmiştir.

Bu çalışmada bana maddi manevi desteklerini hiç eksik etmeyen aileme, saygıdeğer danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Bahtiyar EROĞLU'na, Ereğli'yi tanımama yardımcı olan, her konuda bilgisini, vaktini ve kaynaklarını esirgemeyen Sayın Hilmi EREL Bey'e ve arkadaşlarına, Ereğli Belediyesi'ne, çalışma kaynaklarının temininde emeği geçen hoca arkadaşlarıma, zorlu şartlarda rölöve almamı sağlayan ekip arkadaşlarıma, Mimar Alaaddin VURAL Bey'e, incelediğim evlerin çok değerli ev sahiplerine ve bu süreçte beni hiç yalnız bırakmayan sevgili eşim Abdurrahman AKMAN'a sonsuz şükranlarımı sunuyorum.

Esra AKMAN
KONYA-2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR	ix
1.GİRİŞ	1
1.1.Çalışmanın Amacı.....	1
1.2.Çalışmanın Kapsamı	2
1.3.Çalışmanın Yöntemi	2
1.4.Literatür Araştırması.....	3
2.KONYA EREĞLİ’SİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ VE GELENEKSEL KONUT KAVRAMI	5
2.1.Ereğli’nin Genel Özellikleri.....	6
2.1.1.Ereğli’nin Tarihi	6
2.1.2.Ereğli’nin Tarihi Yapıları	9
2.1.3.Coğrafi Konum	17
2.1.4.Nüfus.....	18
2.1.5.İklim.....	19
2.1.6.Gelir Kaynakları	20
2.2.Geleneksel Konut Kavramı.....	21
2.2.1.Sofasız Plan Tipi.....	24
2.2.2.Dış Sofalı Plan Tipi.....	24
2.2.3.İç Sofalı Plan Tipi	25
2.2.4.Orta Sofalı (Karnıyarık) Plan Tipi	26
3.KONYA İLİ EREĞLİ İLÇESİ GELENEKSEL KONUT ÖRNEKLERİ	27
3.1.Sedat Bahçe Evi	30
3.1.1.Yapının Konumu ve Genel Tanımı.....	32
3.1.2.Mimarisi ve Tezyinatı	33
3.1.3.Cephe Özellikleri	46
3.1.4.Yapım Tekniği ve Malzemesi.....	50
3.2.Mehmet Demirel Evi	53
3.2.1.Yapının Konumu ve Genel Tanımı.....	55
3.2.2.Mimarisi ve Tezyinatı	55
3.2.3.Cephe Özellikleri	66
3.2.4.Yapım Tekniği ve Malzemesi	70
3.3. Kurdoğlu Evi.....	75
3.3.1.Yapının Konumu ve Genel Tanımı.....	77
3.3.2.Mimarisi ve Tezyinatı	78

3.3.3.Cephe Özellikleri	87
3.3.4.Yapım Tekniği ve Malzemesi.....	91
3.4.Alaattin Sayın Evi	95
3.4.1.Yapının Konumu ve Genel Tanımı.....	97
3.4.2.Mimarisi ve Tezyinatı	98
3.4.3.Cephe Özellikleri	127
3.4.4.Yapım Tekniği ve Malzemesi.....	131
3.5.Mustafa Doğan Evi	134
3.5.1.Yapının Konumu ve Genel Tanımı.....	136
3.5.2.Mimarisi ve Tezyinatı	136
3.5.3.Cephe Özellikleri	162
3.5.4.Yapım Tekniği ve Malzemesi.....	167
4.KARŞILAŞTIRMA VE DEĞERLENDİRME	171
4.1.Plan Özellikleri	171
4.2.Yapım Tekniği ve Malzeme Özellikleri	174
4.3.Tezyinat Özellikleri	182
5.SONUÇLAR VE ÖNERİLER	189
5.1.Sonuçlar	189
5.2.Öneriler	191
KAYNAKLAR	194
ÖZGEÇMİŞ	197

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

m	Metre
cm	Santimetre
yy	Yüzyıl

1.GİRİŞ

Medeniyetlerin kesişim noktası, Anadolu Selçuklu Devleti'nin kalbi olan Konya ili bir kültür mozaïği olarak nitelendirilmektedir. Öyle ki her ilçesi en az merkezi kadar çeşitli medeniyetlerin izlerini taşımaktadır. Ereğli ilçesi de bunun en büyük örneklerinden biridir. Bilinen en eski medeniyetlerden biri olan Hititler de Ereğli mozaïğine İvriz kaya anıtını bırakarak ilçenin tarihsel zenginliğine temel oluşturmaktadır.

Verimli toprakları ve stratejik konumuyla tarihte sürekli iskân edilmiş olan Ereğli ilçesinin anıtsal özelliğe sahip evleri incelenmiştir. Ereğli'de bulunan, sivil mimari örnekleri teşkil eden evlerin birçoğu günümüze kadar gelememiştir. Tarihi özellikleri olan evlerin birçoğu yakın geçmişte çeşitli sebeplerden dolayı yıkılmış, tahrip olmuş ve yok olmaya yüz tutmuştur. Ancak bugün hala tarihe meydan okuyan sınırlı sayıda evden bu tez çalışmasında plan özellikleri yönünden inceleme fırsatı bulunmuştur.

Çalışmadaki yapılar 19. yy başlarında yapılmış ve o dönemde yaşanan kültürel, ekonomik, teknolojik ve siyasi faktörlerin ortaya çıkardığı gelişim ve değişim süreçleri; insanları, yaşam çevrelerini, konutları nasıl etkilediği ortaya çıkarılmıştır. Zamanla alım gücünün artması ve sosyo-kültürel değişim de konutların gelişimine etki eden faktörlerdendir.

Araştırma arşiv, literatür ve arazi çalışmalarıyla oluşturulmuştur. Elde edilen veriler incelenmiş ve Ereğli Geleneksel Konut örnekleri olarak literatüre eklenmiştir. İncelenen Ereğli ilçe merkezindeki üç yapı koruma alanı içerisinde olup diğer iki yapı koruma sınırları dışında kalmıştır. Yapıların rölöve projeleri hazırlanarak plan, cephe, malzeme ve süsleme özellikleri ortaya çıkarılmış; karşılaştırma kısmında Geleneksel Konya Evleri ile ortak özellikleri belirtilmiştir.

1.1.Çalışmanın Amacı

Sivil mimari toplumlar için birer kimlik oluşturmaktadır. Bu nedenle o bölgenin toplum yapısı, kültürel faaliyetleri, sosyal aktiviteleri bu sivil mimari örneklerinin planlarına, cephelerine ve süslemelerine yön vermiştir. Toplum bilinci oluşturularak bu sivil mimari örneklerini koruma, yenileme, işlevlendirme ve yeniden yapma yöntemleriyle gelecek nesillere aktarılmalıdır. Ereğli ilçesinde bulunan sivil mimari örnekleri ise gün geçtikçe yok olmaktadır. Buna sebep olarak da kentleşme ve bölge ihtiyaçları kapsamında yıkımlar sonucu bu yapıların ortadan kaldırılması gösterilmektedir. Ereğli'de bulunan geleneksel konut örneklerinin belgelenmesi hedeflenmektedir.

Çalışmanın amacı somut kültür mirasımızı oluşturan ve yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalan ve mimari açıdan önem arz eden bu yapıların plan tipolojisi, taşıyıcı sistem, cephe ve süsleme özelliklerini analiz etmek, rölöve projelerini hazırlayarak, mevcut hallerini fotoğraflarla belgeleyerek literatüre kazandırmak, geleneksel Ereğli konutlarının koruma-kullanma dengesi ile korunması, bakım-onarımlarının ve kullanım amaçlarının belirlenmesi ardından gelecek nesillere aktarılması için öneriler geliştirmektir.

1.2.Çalışmanın Kapsamı

Çalışma kapsamında Konya ili Ereğli ilçesindeki geleneksel konut örnekleri rölöve projeleri hazırlanmak suretiyle plan, cephe ve süsleme yönüyle incelenmiş olup mevcut geleneksel konut örnekleri konum, plan tipolojisi, taşıyıcı sistem, cephe ve süsleme özellikleri karşılaştırılmış, benzerlik ve farklılıkların nedenleri sorgulanmış ve geleneksel Ereğli konutlarına yönelik veri bankası oluşturulmaya çalışılmıştır.

1.3.Çalışmanın Yöntemi

Ereğli İlçesi geleneksel konutlarına yönelik günümüze kadar yapılmış bir araştırma bulunmamaktadır. Bu nedenle Ereğli geleneksel konut tipolojilerini çıkarıp diğer geleneksel konut örnekleriyle karşılaştırma yapılmasını kolaylaştırılmalı ve geleneksel konut tipolojileri arşivine katkı sağlanmalıdır. Çalışma amacı kapsamında gerekli yazılı ve sözlü kaynaklara ulaşılmış, literatür araştırması yapılmış ve Ereğli'nin geleneksel konut örnekleri rölöve projeleri hazırlanarak detaylı olarak incelenmiştir. Çalışma kapsamında ortaya çıkan sonuçlar ile Konya ili ve ilçelerine yönelik geleneksel konutlar ile benzerlik ve farklılıklar tartışılmış ve Ereğli İlçesi geleneksel konutlarının mekânsal yapısı (konum, plan tipolojisi, taşıyıcı sistem, cephe ve süsleme özellikleri) değerlendirilmiştir.

1.4.Literatür Araştırması

Baykara, (2003), “ *Türk kültürü* ”, adlı kitabında Türk kültürünün Orta Asya’dan günümüze kadar olan geçmişini ve aşamalarını aktarmaktadır. Özellikle Türk Kültürü’ne katkı sağlamış inanç, sosyal ve kültürel yaşamın etkilerinin ortaya koymuştur. Çadırdan topak eve, oradan da geleneksel Türk evine uzanan mekânsal yapının (konum, plan tipolojisi, taşıyıcı sistem, cephe ve süsleme özellikleri) farklı coğrafyalarda nasıl biçimlendiği tartışılmıştır.

Berk (1951), “*Konya Evleri*” adlı çalışmasında, Konya’nın coğrafi, jeolojik, iklimsel özelliklerine bağlı olarak geleneksel Konya evinin günün şartlarına göre modern yaşama uyum sağlama sürecini incelemiştir. Konya merkezindeki nitelikli/tescilli geleneksel evlerin rölöve projelerinin de yer aldığı çalışma, günümüzde yok olmuş evler ve konutun mekânsal yapılanması hakkında bilgiler içermektedir. Bu çalışmadan faydalanılarak Ereğli evlerinin geleneksel konut özellikleri ortaya çıkarılmıştır.

Eldem (1955), “*Türk Evi Plan Tipleri*” adlı eserinde, genel olarak Türk evinin tarihsel süreç içerisindeki mekân oluşumlarını tartıştığı çalışmasında odaların sofa ortak mekânına göre konumlanmasından hareketle plan tipolojisinin yansıması sonucu kategorize edilmesi aktarılmış, Türk evinin mekânsal özelliklerinden oluşan plan tipolojileri belirlenmiştir. Ereğli’deki geleneksel konutun mekânsal yapısı ve tipolojisinin belirlenmesinde de yardımcı kaynak olarak kullanılmıştır.

Eldem (1987), “*Türk Evi III Osmanlı Dönemi Turkish Houses Ottoman Period*” adlı kitabında, rölöve projeleri hazırlanan 1500 adet evden yararlanılarak plan tipolojileri oluşturulmuştur. Türk evleri sınıflandırmasına yönelik yapılan en geniş kapsamlı çalışmadır. Eldem’in incelediği ve rölövesini hazırladığı evlerin genel anlamda Türk evlerinin plan tipolojisine temel ve emsal teşkil etmesi bu çalışmayı önemli eserlerden biri haline getirmiştir. Ereğli geleneksel konut mimarisinin mekânsal yapısı ve tipolojisi için gerekli çıkarımlar bu kaynaktan yapılmıştır.

Erel (1985), *Ereğli Tarihi*, isimli kitabında, Konya İli Ereğli İlçesine ait tarihi bilgileri, gelenekleri, önemli yapıları ve şiirleri çeşitli fotoğraf ve çizimlerle aktarmaktadır. Ereğli ilçesinin coğrafi, jeolojik yapısı ile tarihsel süreçte sosyal ve mekânsal yapısının biçimlenişi ifade edilmiştir.

Erel (2017), *Ereğli Hamamı Tümülüsleri ve Yeraltı Şehirleri*, isimli kitabında, Konya İli Ereğli İlçesine ait yeraltı şehirlerini ve tümülüsleri anlatmış ve çizimlerle desteklemiştir.

Günay (1981), “*Geleneksel Safranbolu Evleri ve Oluşumu*” adlı kitabında, Safranbolu evlerinin gelişim safhalarını, bölgenin özelliklerini, tarihini ve yaşamını anlatmaktadır. Ayrıca yaşam stilinin değişmesinin ev hayatına etkisini ve neticelerini irdelemiştir; çalışma, geleneksel Safranbolu evlerinin çizim ve fotoğraflarıyla desteklenmiştir. Geleneksel konut örnekleriyle Ereğli evlerinin özelliklerinin kıyaslanması sağlanmıştır.

Konyalı (1970), *Abideleri ve Kitabeleriyle Konya Ereğli’si Tarihi*, adlı kitabında Konya Ereğli’sinin coğrafik, kültürel ve sosyal yapısını, tarım ve hayvancılık verilerini, konutların tarihsel gelişim süreçlerini, cami, tekke, zaviye, türbe, kilise gibi mimari yapıların özelliklerini çizim ve fotoğraflarla destekleyerek anlatmıştır. Ereğli ilçesinin coğrafi, jeolojik yapısı ile tarihsel süreçte sosyal ve mekânsal yapısının biçimlenişini Konyalı bu kitabında irdelemiş Ereğli Tarihi’nin incelenmesinde büyük rol oynamıştır.

Köse (2005), *Türkiye’de Geleneksel Kırsal Konut Planlarında Göçebe Türk Kültürü İzleri*, adlı çalışmasında Türk evinin çadırdan yerleşik hayata kadar geçen sürede geçirdiği değişimi ele almaktadır. Türk evindeki iki temel unsurun (oda ve sofa) geliştirilerek bugünkü halini alması konu edilmiştir. Özellikle bu değişime çevre faktörlerinin büyük etkisi olduğunu ve bunların kültürel mirasın birer yansıması olduğunu belirtmiştir. Konut gelişiminin tarihsel sürecinde kırsal konutun gelişimi literatüre eklenmiş, Ereğli evlerinin de benzer özellikleri ortaya çıkarılmıştır.

Kuban (1982), “*Türk Ev Geleneği Üzerine Gözlemler, Türk ve İslam Sanatı Üzerine Denemeler*” adlı eserinde Türk-İslam, Orta Asya-Türk mimarisi ve sanatı üzerindeki incelemeleri ve değerlendirmeleri bulunmaktadır. Bu çalışmada toplanan Kuban’ın makaleleri tarihi ve kültürel çerçevede kavramsal problemleri izah etmektedir. Ereğli geleneksel konutun mekânsal yapısı ve tipolojisine kaynak olarak belirtilmiştir.

2.KONYA EREĞLİ'SİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ VE GELENEKSEL KONUT KAVRAMI

Ereğli, Konya'nın merkezinden 154 km uzaklıktadır. Torosların eteğindeki ovaya kurulmuş Konya'nın merkez ilçelerinden sonraki en kalabalık ilçesidir. Bu nedenle tarihi boyunca sürekli iskân edilmiş ve kalkındırılmıştır.

Ereğli Konya merkezinden uzak olmasına rağmen kendi içinde gelişim gösterip kent olmaya aday bir ilçedir. Gelişim kent bağlamında; savaşlar, göçler, ekonomik etkiler, sosyo-kültürel faaliyetler ve siyasi etkilerle ilerlemiş bunların yansımaları konutların plan şemalarına da sirayet etmiştir. Gelişen ve değişen ihtiyaçlara karşılık vermek amacıyla konut planları da değişime uğramıştır. Yapılara banyo, wc-lavabo, mutfak gibi muhdes ekler eklenmiştir.

Geleneksel konut dediğimiz kavramın temelleri insanın barınma ihtiyacı üzerine kurulmuştur. İlk çağlarda insanların barınma ihtiyaçlarını kayalardan oydukları mağaralar karşılarken yıllar içinde medeniyetin gelişmesiyle müstakil subasmanı olan tek katlı evler olarak evrimleşmiştir.

Celile Berk'in doktora tezi olan Konya Evleri adlı çalışmanın ilk bölümünde Konya tarihi, coğrafyası, jeolojik yapısı ve iklimi anlatılır. İkinci bölümde evlerin plan özellikleri, yapım malzemesi ve evin bölümleri alt başlıklar halinde tek tek açıklanmaktadır. Konya'nın geleneksel evleri tüm unsurları ile ele alınmış, çizim ve fotoğraflarla desteklenmiştir. Celile Berk gelişen ve değişen Konya evlerini fark etmiştir. Bunları sofalı evler başlığı içerisine yerleştirmiş olup, Konya'nın zengin zümresinin inşa ettirdiği evler olarak tanımlamaktadır (Berk, 1951).

Temelleri Selçuklu döneminde oluşan mahalle sisteminde atılan; ortada mescidin yer aldığı, ticaretin geliştiği ve bunun çevresinde sivil mimarinin şekillendiği sistem Karamanoğlu ve Osmanlı dönemlerinde gelişerek devam etmiştir (Baykara, 1985). Ereğli'deki Ulu Cami ve Rüstem Paşa Kervansarayı ilçenin merkezini oluşturmuş ve konut yapılaşmaları bu alanda gelişim göstermiştir.

Konya Evleri kerpiçten meydana gelmektedir. Ereğli Evleri de kerpiçten yapılmıştır. Konya Evleri ile ilgili olarak 18. yüzyıl şerhiye sicil defterlerinde konut tipolojisi için yapılan çalışmada; çıkmaz sokakların 20. yüzyıl başlarına göre daha az yer kapladığı, evlerin çoğunlukla tek katlı olmakla birlikte iki katlı evlerle de karşılaşıldığı ve üç katlı tek ev örneği bulunduğu bilgileri yer almaktadır (Halaç, 2012). Ereğli Evleri de iki veya üç katlı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Fraderich Sarre Konya ve çevresinde araştırmalarda bulunmuş bir seyyahtır. Konakladığı evleri 1895 yılında yayınlanan kitabında anlatmıştır. Seyyahlar içerisinde Konya evleri hakkında en detaylı bilgileri vermiştir. Evlerdeki sofadan sıkça söz etmekte olup, hayatlı iki katlı Konya evlerinin üst kattaki tahtaboş ahşap giriş bölümünü, galeri olarak tanımlamıştır. Yazar özellikle haremlik ve selamlık kısımlarına dikkat çekmiştir. Ayrıca kitabında ahşap pencere kafesleri ve ahşap kemerli sofa giriş çizimlerine yer vermiştir (Sarre, 1998).

Ereğli'deki Geleneksel Konutlarda da Konya Evleri'nin bu özellikleri yer almaktadır. Birinci katlarında cumba bulunan geleneksel konutlarda zemin katlar genelde ahır, depo, samanlık olarak kullanılmaktadır. Odalar sofanın etrafında konumlanmış ve servis birimleri muhdes olarak içeride bulunmaktadır. Sofalarda ya da odalarda ahşap Bursa Kemerleri yer almaktadır. Misafirlerin karşılandığı başodalar cepheye çıkma yapan ve sekinin bulunduğu yerlerdir. Başodalardaki dolaplar ve süslemeler yoğun olmakla beraber evlerin geri kalan kısımları daha sade tutulmuştur.

Araştırmada incelenen tüm yapıların plan, cephe, malzeme ve süsleme teknikleri detaylı olarak verilmiştir.

2.1.Ereğli'nin Genel Özellikleri

2.1.1.Ereğli'nin Tarihi

Ereğli mazisine bakıldığında devamlı olarak geçiş güzergâhlarının üzerinde bulunması ve birçok devlete ev sahipliği yapmış olmasıyla bir kültür mozaği oluşturmaktadır. Buna Torosların eteğinde konumlanması ve verimli toprakları da eklenince Ereğli her daim insanlara yurt olmuş ve kendini geliştirmiştir. Eski çağlardan itibaren yurt tutulan Ereğli günümüze kadar boş bırakılıp atıl duruma düşmemiştir.

Antik çağdaki ismi Herakleia olan bu yerin adı Herakles'ten (Herkül) gelmektedir. Herkül Yunan mitolojisinde yarı tanrılaşmış bir kahramandır. "Herakleia" sözcüğü zamanla Türkçe'nin fonotik yapısına uyum sağlayarak Herakle>İracle>Eregle>Eregli>Eregliyye> EREĞLİ olarak evrimleşmiştir. Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde Sultan Alaaddin Keykubat'ın bu yöreden geçerken Peygamber Pınarı olarak bilinen yerdeki çamurun yaralı askerlerine iyi geldiğini görüp bu yüzden buraya Erkili (Ereğli) adını verdiği söylenmektedir.

Müsameretü'l Ah Bar'da ise Ereğli'nin adı Erakliyye olarak geçmektedir (Konyalı, 1970).

Ahbaru'd Düvel ve Asaru'/Üve/ adlı eserde Ereğli'den “Herak/e, Rum'da (Anadolu'da) büyük bir şehir: Kayser hükümdarlarının (Bizans) baş kürsüsü (başkenti)” olarak bahsetmektedir (Konyalı, 1970).

Ereğli; verimli tarım arazileri ve su kaynakları nedeniyle Cilalı Taş Devri'nden başlayıp Osmanlı Dönemi'ne kadar devamlı iskân edilmiştir. Kuzeyinde İç Anadolu ile güneyde Çukurova arasında geçiş mevkiinde bulunduğu için birçok devletin egemenliğine girmiş, geçit güzergâhında bulunmuş ve zamanında önemli savaşların merkezi olmuştur. Hititlerin yıkılışından sonra kurulan Tuvana Krallığı (Tyana-Herakleia) da bu yıkımdan oluşturulan şehir devletlerinden biridir. Bu krallık 1200-742 yılları arasında Ereğli merkez olmak üzere bu coğrafyada hüküm sürmüştür. Günümüze Kral Warpalavas'a ait İvriz kaya kabartması da bu krallıktan kalmıştır. Tuvana Krallığı'nın yokoluşundan sonra Asurluların eline geçen Ereğli birçok savaşa ev sahipliği yapmıştır. Helenistik Çağda ise Ereğli Bergama Krallığına ait önemli bir merkez olarak M.Ö. 64 yılında Anadolu'nun tamamı ile beraber Romalıların himayesine geçmiştir. 395 yılında da Roma İmparatorluğu'nun ikiye bölünmesiyle Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu'nun sınırları içinde kalmıştır. Yermük savaşı ile Doğu Roma İmparatoru Heraklius'un Araplara yenilmesi ve Hz. Ömer'in Adana ve Tarsus'tan Toroslara kadar ilerlemesi üzerine Bizans, şehirlerine karşılık, İç Anadolu'ya düzenlenen akınlar sırasında Ereğli'nin gelirinin Beytül Mal'a gönderilmesini kabul etmiştir. Ereğli, Abbasi Devletinin zayıflamasıyla birlikte tekrardan Bizans hâkimiyetine geçmiştir. Bizanslılar da burayı bir üs olarak kullanmışlardır (Anonim-1).

Ereğli tarih boyunca Hitit, Asur, Kimmer, Frig, Lidya, Pers, İskender İmparatorluğu, Roma İmparatorluğu ve Bizans idaresinde kalan Ereğli, 9 asır da Bizans ile Abbasiler arasındaki mücadeleye sahne olmuştur (Anonim-9).

Anadolu Selçukluları zamanında Türklerin idaresine giren Ereğli, Anadolu Beylikleri zamanında Nure Sufi Bey'in kurduğu Karamanoğlu Beyliğine 1250-1256 arası başkentlik yapmıştır (Anonim-9). Ayrıca Anadolu Selçuklular zamanında bir vakit Ermenilerin egemenliği altında da bulunmuştur. II. Kılıçaslan'ın oğlu Sencer Şah'ın Ereğli ve çevresinde 7 yıl meliklik görevi yapması da şehrin idari yönden geliştiğini göstermektedir (YÖRÜK).

Ereğli 1077 yılında, Kutalmışoğlu Süleyman Şah zamanında, Anadolu Selçuklularının egemenliği altına girmiştir. Karamanoğlu Mehmet Bey ise 1276 yılında Konya'yı ele geçirerek Konya'yı Karamanoğulları Beyliği'nin başkenti yapmıştır. Dolayısıyla da Ereğli Karamanoğulları Beyliği'ne bağlanmıştır (Anonim-9)

Ereğli, 1276 yılında Moğolların Anadolu Selçuklu Devletini parçalamasıyla Karamanoğulları Beyliğinin hâkimiyeti altına girmiştir (Tuncel, 1995).

Ereğli, Osmanlı topraklarına 1398 yılında katılmış olsa da daha sonra ki süreçte Karamanoğulları ile Osmanlıların arasında el değişimi yaşamıştır. Sonunda 1457 yılından itibaren sürekli olarak Osmanlı egemenliğine girmiştir (Anonim-1).

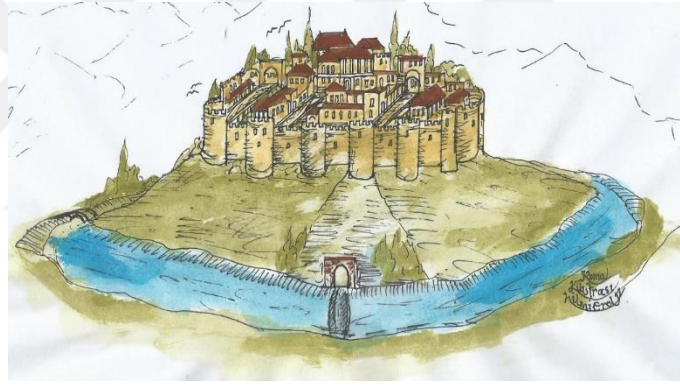
Fatih Sultan Mehmet Han 1467 Karaman seferini düzenleyerek Ereğli'nin fethini gerçekleştirmiştir (YÖRÜK). Osmanlı fetih politikaları gereğince Ereğli kalesi yıkılmıştır (İnalçık, 2000). Selçukluların benimsediği kapalı etrafı surlarla çevrili kent modeli de böylelikle yok olmuş, açık kent planına geçilmiştir (Özcan, 2006; YÖRÜK).

XVI. yüzyılın başlarında bir köy yerleşkesi oranında olan Ereğli zamanla fiziksel, demografik, sanayi ve üretim anlamında gelişmiş ve bugünkü halini almıştır (Yörük, 2009). M. Weber'in şehir tanımı içinde bulunan insanların genellikle zanaat ve ticaretle ilgilendikleri yerleşim birimleridir (Weber, 2003). Bu tanıma göre Ereğli, tarihi boyunca ticaret yolları üzerinde bulunması sebebiyle gelişim göstermiştir. Hizmet ve sanayi anlamında çoğu kaynakta bölgenin gelişimi kayıt altına alınmamıştır. Ancak Ereğli'de demirci, kazancı, kalkancı, kalaycı, kasap, değirmenci, boyacı, helvacı, fırıncı, saraç, sarraf, terzi, takkeci ve tülbentçi gibi en az on beş farklı meslek dalının icra edildiği, yirmi sekiz ile altmış arasında dükkânın varlığı, bir bezirhane, bir un değirmeni, bir bedesten (Cağaloğlu) ile bir kervansarayın (Rüstem Paşa) mevcudiyeti ve boyahanelerin kapasitesinin zaman içerisinde genişlediği dikkat çekmektedir (Yörük, 2009). Boyahaneler dokuma sanayisi için üretilen ipliklerin ve kumaşların boyandığı yerlerdir (Canatar, 1998). Bu sayede Ereğli, sanayi ve üretim konusundaki gelişimlerle bölge halkının ihtiyaçlarını karşılayabilecek büyüklüğe erişmiştir.

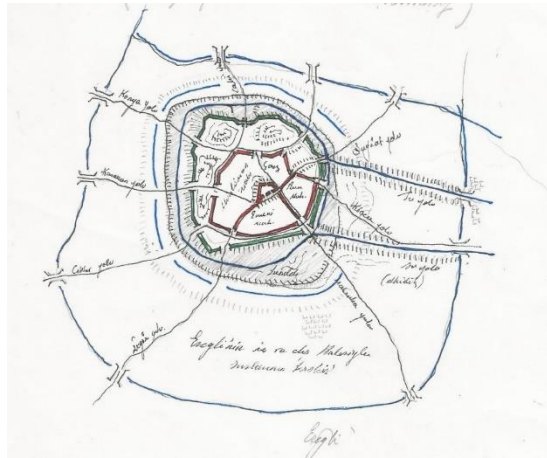
Türklerin Ereğli'yi fethetmesinden sonra mimari faaliyetlerle Ereğli'de birçok eser inşa edilmiştir. Rüstem Paşa Kervansarayı, Ulu cami, Bedesten ve Şifa Hamamı günümüzde hala kullanılan yapılar arasındadır. Milli Mücadele zamanında, Akdeniz bölgesini Anadolu'ya bağlayan geçiş üzerinde bulunan Ereğli'yi işgal etmeyi düşünmüşlerdir. Ancak Ereğli 'de bulunan askeri yöneticilerden birine gönderilen bir mektubun Ereğli postanesinde bulunmasıyla işgal planı bozulmuş, Niğde'de görev yapan 126. Alay Komutanı Albay Rüştü Bey Ereğli'de Kuva-i Milliye'yi toplamış Ereğli'yi işgal etmek isteyen Fransız yüzbaşısını ve askerlerini püskürtmüştür. Ereğli, Kurtuluş Savaşından sonra da Konya'ya bağlı ilçe olarak günümüzdeki yerini almıştır (Anonim-1).

2.1.2.Ereğli'nin Tarihi Yapıları

Ereğli kalesi: Ereğli kalesinden geriye günümüzde sadece izlerinden oluşan toprak bir yığın kalmıştır (Şekil 2.1). Bölge halkından edinilen bilgiye göre kale surları batıdan gelecek düşmanlara karşı yapılmış bir savunma ihtiyacının eseridir. Kalenin Rumlar (Bizans) tarafından inşa edildiği de rivayetler arasındadır. Günümüze kadar gelip geçen kavimlerin hepsi zamanla kalenin tahrip olan yerlerini yenileyerek ya da ek yaparak korunma ihtiyacını karşılamışlardır. Kalenin şehirle olan bağlantı yolları Hilmi Erel Bey'in şematik planında yer almaktadır. Ayrıca kalenin etrafının su dolu bir hendek ile çevrili olduğu da İ. Hakkı Konyalı'nın Âbideleri ve Kitabeleri ile Konya Ereğli'si Tarihi kitabında da geçmektedir. Kalenin şematik planı ise bunu doğrulayan niteliktedir (Şekil 2.2). Fatih Sultan Mehmet zamanında fethedilen Ereğli Kalesi fetihten sonra prosedür gereği yıktırılmıştır (İnalçık, 2000). Halkapınar, Karapınar gibi çevre ilçelerde de kale kalıntıları mevcut olup bölgenin savunma gereksinimlerini yerine getirmişlerdir.

Şekil 2.1. Ereğli Kalesi Gravürü (Hilmi Erel Arşivi)

Şekil 2.2. Ereğli Kalesi Şematik Planı (Hilmi Erel Arşivi)

Ereğli Cami ve Mescitleri: Ereğli'de çok sayıda cami ve mescit yer alır. Bunlardan bazıları kubbeli, minareli, minaresiz veya düz damlıdır. Bu cami ve mescitlerin birçoğu yeni eser olup son zamanlarda halk tarafından inşa edilmiştir. Eski dönemlerden kalanların bazıları da tarihi bir mirastır (Anonim-2).

- Merkez Pirömer Cami
- Merkez Tekke Cami
- Merkez Sudeposu Cami
- Merkez Dalmaz Cami
- Merkez Karagedik Cami
- Merkez Cahı Cami
- Merkez Yeni Hamidiye Cami
- Merkez Sivashlı Cami (Şekil 2.3)
- Merkez Çömlekçi Cami (Şekil 2.4)
- Merkez Yeşil Cami
- Merkez Ulu Cami (Şekil 2.5- Şekil 2.6)

Ereğli camilerine örnektir (Konyalı, 1970).

Şekil 2.3. Sivashlı Camii (Konyalı, 1970)

Şekil 2.4. Çömlekçi Camii (Konyalı, 1970)

Şekil 2.5. Ereğli Merkez Ulu Cami (Anonim-3)

Şekil 2.6. Ereğli Merkez Ulu Cami (2016)

Ereğli Türbe ve Zaviyeleri: Ereğli, son dönemlerde şahit olduğu savaşlar sebebiyle birçok kez ve vahşice yakılıp yıkılmıştır. Bu hadiseler esnasında zarar gören türbeler, daha sonradan ilkel materyaller ve sanatsal kaygı güdülmeksizin yeniden yapılmış, bu nedenle de birçok türbenin orijinal yapısı, sandukası, mezar taşı ve kitabesi kalmamıştır. Ne yazık ki türbelerin değerleri, maddi olarak varlığında değil, manevi olarak iç yapısındadır. Bu yüzden de Ereğli türbelerinin manevi değerinden hiçbir şey eksilmeden günümüze değin ulaşabilmiştir (Anonim-2).

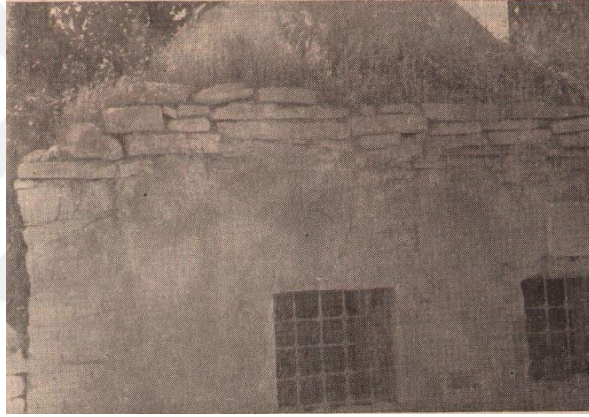
- Şeyh Şihab-Üd-Din Zaviyesi (Şekil 2.7)
- Bayrakdar Dede Türbesi
- Budak Efendi Türbesi
- Dedebey Türbesi
- Eb-Ud-Derda Türbesi
- Helvacı Baba Türbesi
- Mustafa Bey ve Emetullah Hanım Türbesi (Şekil 2.8- Şekil 2.9)

- Şair Cemali Türbesi

Ereğli zaviye ve türbelerine örneklerdir (Konyalı, 1970).

Şekil 2.7. Şeyh Şahab-Üd-Din sandukası (Konyalı, 1970)

Şekil 2.8. Mustafa Bey Türbesi (Konyalı, 1970)

Şekil 2.9. Mustafa Bey Türbesinin Kitabesi (Konyalı, 1970)

Ereğli Kervansarayları: Ereğli; Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı devirlerinde aktif olarak ticaret yolları üzerinde bulunması sebebiyle kervansaraylara ev sahipliği yapmıştır.

Bunlardan en önemlisi de Rüstem Paşa Kervan sarayıdır. Mimar Sinan tarafından yaptırılan bu kervansarayın yanında Ulu Camii, hamam gibi yapılar da yer almaktadır.

Rüstem Paşa'nın Mimar Sinan'a 1565'te yaptırdığı kervansarayın yerleşim merkezindeki kervansaraylara oranla, menzil hanlarında kullanılan bir plan şemasında yapılmış olması, kervansaraydan bu amaçla da yararlanılmak istenildiği tarzında bir kanaat uyandırmaktadır (Sözen, 1975).

- Bayrampaşa Kervansarayı
- Rüstem Paşa Kervansarayı (Şekil 2.10- Şekil 2.11)

Ereğli'de bulunan kervansaraylardır (Konyalı, 1970).

Şekil 2.10. Rüstem Paşa Kervansarayı (Anonim-4)

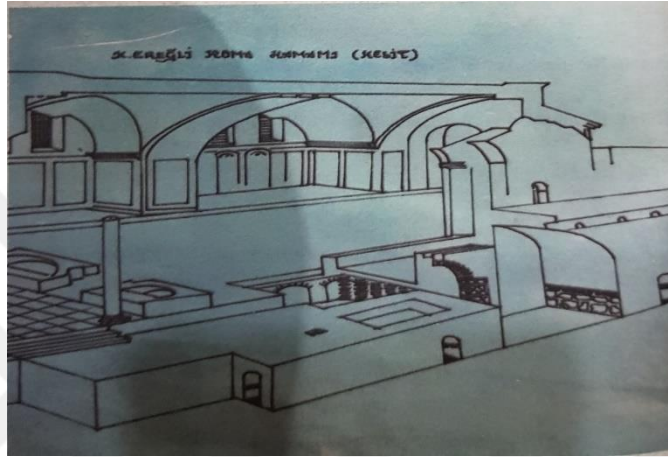
Şekil 2.11. Rüstem Paşa Kervansarayı (Anonim-4)

Ereğli Hamamları: İslam'ın ve ibadetlerin temelinde beden temizliği yer alır. Bu yüzden hem Selçuklular hem de Osmanlılar döneminde hamam yapımına özen gösterilmiş ve resmi olarak bu işi vakıflar gerçekleştirmiştir. Bu bağlamdaki bilgiler ışığında Ereğli'de üç adet hamam bulunmaktadır. Bunlardan iki tanesi yıkılmış, ancak Eski Hamam diye

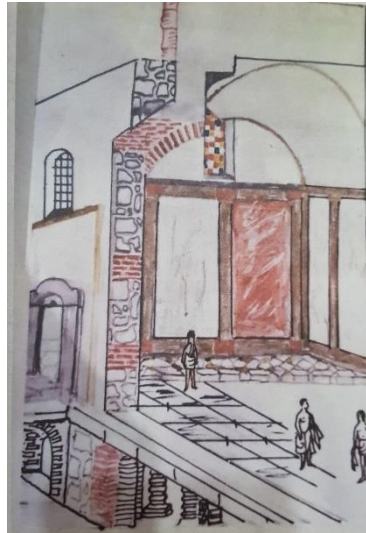
adlandırılan yapı günümüze kadar gelmiştir (Anonim-2). Ayrıca Ereğli’de Roma hamamlarının da varlığı bilinmektedir. (Şekil 2.12- Şekil 2.13)

- Atik Hamam
- Kutlu Hamam
- Eski Hamam
- Yeni Hamam

Ereğli hamamlarına örnektir (Konyalı, 1970).

Şekil 2.12. Ereğli Roma Hamamından bir kesit (Erel, 2017)

Şekil 2.13. Ereğli Roma Hamamından bir kesit (Erel, 2017)

Ereğli Köprüleri: Ereğli civarındaki Hortu ve Çavuşlu beldelerinde yapılan köprü, cami, han ve dükkânlar bölgenin gelişimine katkı sağlamayı amaçlamıştır (YÖRÜK).

- Bayburdlu Köprüsü

- Hortu Köprüsü
- İvriz Köprüsü
- Musa Köy Köprüsü
- Ziya Efendi Köprüsü
- Sazgeçit Köprüsü (Şekil 2.14)

Ereğli köprülerine örneklerdir (Konyalı, 1970).

Şekil 2.14. Ereğli Sazgeçit Köprüsü (Anonim-5)

Ereğli Medreseleri:

- Nakışlı Medrese
- Akmescit Medresesi
- Muhaddiszade Medresesi
- Hacı Hasanefendi Medresesi
- Çukur Medrese

Ereğli medreselerinin birer örneğidir (Konyalı, 1970).

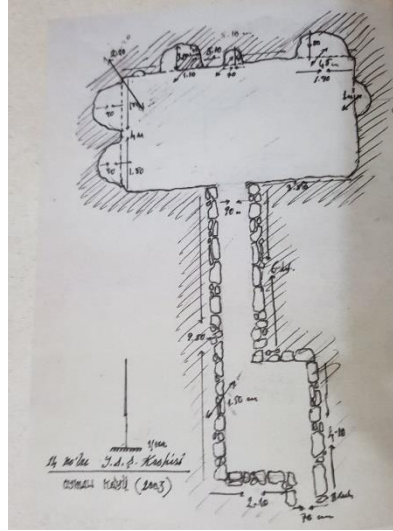
Ereğli Kiliseleri: İ.Hakkı Konyalı'nın Ereğli Tarihi kitabında, Rum ve Ermeni kiliselerinin varlığından, zamanın Belediye Başkanı Abdurrahim Efendi'nin yol açma çalışmaları sırasında bu kiliseleri yıktığından ve günümüze kadar gelmediği için kesin yapım tarihlerinin bilinmediğinden bahsetmiştir (Şekil 2.15).

Şekil 2.15. Ereğli yeraltı şehirlerindeki kilisenin bir çizimi (Erel, 2017)

Ereğli Yeraltı Şehirleri ve Tümülüsleri: Yeraltı şehirleri Konya İli, Karapınar İlçesi, Akören Köyü sınırları içinde yer almaktadır. Konya'ya 92 km uzaklıktadır (Erel, 2017). Karapınar ilçesi de Ereğli'ye yaklaşık 50 km uzaklıktadır. Birbirine yakın olan bu ilçelerde yeraltı şehirleri yapılan kazılar sonucu ortaya çıkarılmaktadır.

Bu bölgedeki yeraltı şehirleri sığınma ve ibadet yerleri olarak yapılmışlardır (Şekil 2.16). Buralar geçici iskân için kullanılmıştır. Bu şehirlerin ön kısımlarında günlük hayatın devam ettiği taş örgülü hayat bölümleri de yer almaktadır. Geç Roma dönemine tarihlenen yeraltı şehirlerinin yapılış amacı M.S. 7. yy. da Anadolu'ya başlayan Arap ve Sasani akınlarıdır. İhtiyaca göre şekillendirilen yeraltı şehirlerinde girişler birbirinden bağımsız olup, karmaşık bir mimari özellik göstermektedir. Yeraltı şehirleri; keski, murç ve kazma gibi sivri uçlu aletlerle yontularak yapılmışlardır. İç mekânlarda; kiliseler, şirahaneler, sarnıçlar, erzak depoları gibi ihtiyaca göre yapılmışlardır ve istenildiğinde genişletilmişlerdir. Ayrıca saldırıları önlemek için de çok dar galeriler yapılmış ve çeşitli tuzaklar hazırlanmıştır. Galerilerin ön kısımlarında yuvarlak biçimli kilit taşları yer almaktadır. İç mekânlardaki alanlarda tavanlar tonozlu yapılmıştır. Bunun da nedeni yukarıda oluşan tüm ağırlığı duvarlara yaymaktır. Yeraltı şehirleri Bizans, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde çeşitli amaçlarda kullanılmıştır. Ayrıca basit şekilde yapılmış birçok tek nefli kiliseler yeraltı şehirlerinin çeşitli bölgelerinde bulunmaktadır (Erel, 2017).

Şekil 2.16. Ereğli yeraltı şehirlerinden birinin plan şeması (Erel, 2017)

2.1.3.Coğrafi Konum

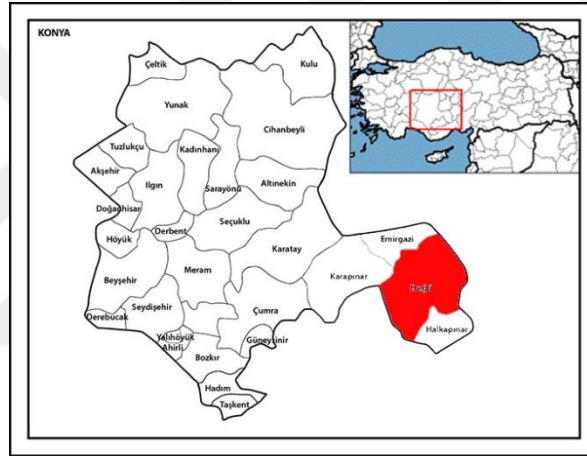
Ereğli konum olarak Konya'nın güneydoğusunda yer alır (Şekil 2.17- Şekil 2.18).

Ereğli, İç Anadolu'da Konya Ovası ile başlayıp Toroslar' a uzanan bir ova niteliğindedir. Normalde bu düz hat Konya Ovası'nın devamını oluşturmaktadır. Kuzeyde faal olmayan bir volkan olan Hasan Dağı ve kuzey batıda Karacadağ yer alır. Toroslar da Ereğli'nin hemen hemen yirmi kilometre güneyinde bulunmaktadır. Doğuda Niğde'nin ilçeleri olan Ulukışla ve Bor, batıda Karaman, kuzeyde Aksaray ve kuzeybatıda Karapınar ilçeleri konumlanmaktadır. (Senan, 1961).

Ereğli'nin rakımı 1054 metre olup, ilçe 37-38 kuzey paralelleri ile 35.5 -34.5 doğu meridyenleri arasında 2,260 kilometrekarelik bir yüz ölçüme sahiptir. Ereğli, Torosların İç Anadolu'ya yönelmiş eteklerindeki düz alanda kurulmuştur. Ereğli'nin kuzeyi düz bir yapıya sahipken, güneyi oldukça engebeli bir yapıya sahiptir (Anonim-2).

Şekil 2.17. Konya İli İlçeler Haritası (Anonim-6)

Şekil 2.18. Konya İli Haritasında Ereğli'nin konumu (Anonim-10)

2.1.4.Nüfus

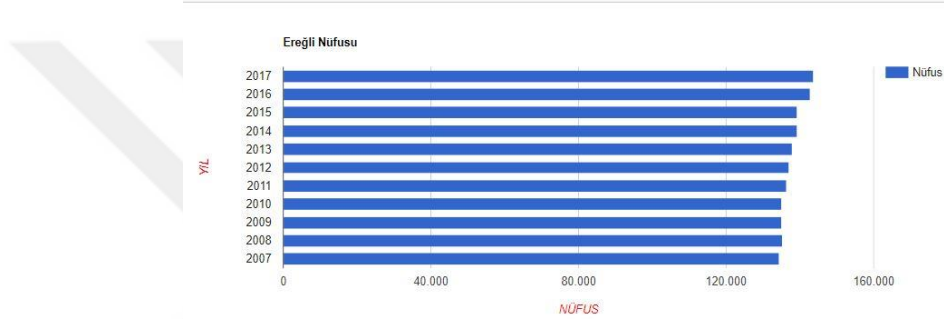
Konya'nın büyüyen ve gelişen bir ilçesi olan Ereğli, yıllarca binlerce kişiye ev sahipliği yapmış ve onlarca medeniyetin yuvası olmuştur. Bu sebeptendir ki nüfusu da yıllara göre artış göstermiş ve Konya'nın merkez ilçelerden sonra nüfusu en fazla ilçesi olmuştur (Şekil 2.20- Şekil 2.21- Şekil 2.22).

Yıllara Göre Ereğli Nüfusu

Yıl	Ereğli Nüfusu	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu
2017	143.625	71.793	71.832
2016	142.818	71.559	71.259
2015	139.173	68.948	70.225
2014	139.131	69.145	69.986
2013	137.837	68.558	69.279
2012	137.038	68.108	68.930
2011	136.346	67.593	68.753
2010	135.071	66.627	68.444
2009	135.008	66.817	68.191
2008	135.161	67.022	68.139
2007	134.438	66.413	68.025

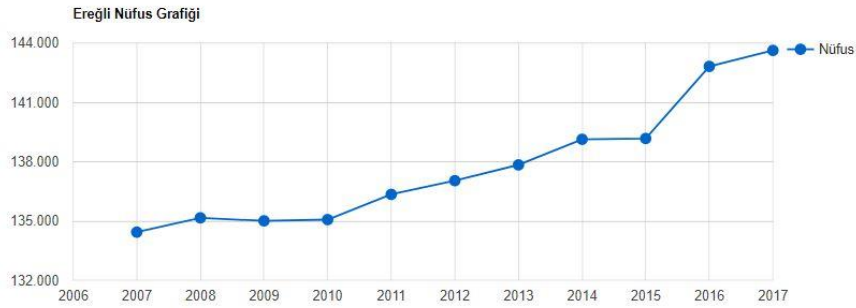
Şekil 2.20. Yıllara göre Ereğli nüfusu (Anonim-7)

Ereğli Nüfusu Yıllara Göre Artış Grafiği

Şekil 2.21. Ereğli nüfusu yıllara göre artış hızı (Anonim-7)

Ereğli Nüfus Grafiği

Şekil 2.22. Ereğli nüfus grafiği (Anonim-7)

2.1.5. İklim

Ereğli Torosların eteğinde ve Orta Anadolu ile Güney Anadolu arasında geçit güzergâhı üzerinde bulunması sebebiyle iklim koşulları kışları oldukça soğuk ve sert, yazları ise sıcak ve kuraktır. Kışın ortalama sıcaklık 5° ile -5° olup yazları ise 25° ile 30° arasında değişmektedir.

Karasal iklimin hâkim olduğu bölgede geleneksel konutlar da genelde taş temel üzerine kerpiç yapı malzemesi kullanılarak üretilmiştir. Bu yüzden yapılarda iklim koşullarının uygun olmaması sebebiyle ahşap malzeme, süsleme örnekleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca ahşap, karkas sistemi olarak hımış tekniğiyle yapılaş binalarda içerisine kerpiç doldurulmak suretiyle kullanılmıştır.

2.1.6.Gelir Kaynakları

Tarıma uygun olan Konya Ereğli'sinde tarımsal faaliyetler, ilçe ve çevresini geçmişten günümüze çok yönlü olarak geliştirmiştir. Dünyada ilk kez tarımsal bir anıt olan ve Hititler tarafından M.Ö. 1347 yılında Ereğli ilçesinin İvriz köyünde bulunan İvriz Kaya Kabartması yörenin tarıma uygunluğunun tarihi bir belgesi niteliğindedir. Bölgede günümüzde en çok üretim sırasıyla tahıl, şeker pancarı ve son yıllarda çok tercih edilen meyveciliktir (Konyalı, 1970).

Bölgede beyaz kiraz, siyah havuç, elma, armut, şeftali, kayısı, erik gibi meyvelerin üretimi de yapılmakta olup çoğu yurtdışına ihraç edilmektedir.

Ereğli'nin hayvancılık için potansiyeli yüksek olup Konya'nın hayvansal gıda üretimine büyük katkı sağlamaktadır. İlçede büyükbaş, küçükbaş, kümes hayvanları ve arıcılık yapılmaktadır. İlçenin geçiminin büyük bir kısmını tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır. Torosların eteğinde konumlanması, geniş düzlüklere ve verimli arazilere ev sahipliği yapması Ereğli'deki tarım ve hayvancılığın gelişmesinde önemli rol oynamıştır.

İlçede büyükbaş hayvancılık yaygın olduğu için süt ve süt ürünleri en çok üretimi yapılan iş koludur. Bunun yanı sıra şeker fabrikası, meyve suyu üretimi ve tekstil gibi sektörler en önemli üretim alanlarıdır. Çoğunlukla tarım ve hayvancılık ile uğraşan bu ilçe 1990'lı yıllardan itibaren sanayileşmeye başlamıştır. Ziraate yönelik sanayi yatırımlarıyla ve 1996 yılında kurulan organize sanayi bölgesi ile ilçenin kalkınması sağlanmıştır. Son 10 yılda uygulanan teşvik politikaları sonucunda maalesef Niğde, Aksaray ve Karaman illerine yatırımcı göçü gerçekleşmiştir. Her şeye rağmen ilçede özellikle süt sanayi gelişim göstermiştir. Hatta süt sanayisi için gerekli olan ham süt üretimiyle Konya'nın diğer ilçelerine, Niğde, Karaman, Aksaray ve Sivas illerine tedarik sağlanmaktadır. Türkiye'deki tenekede beyaz peynir üretiminin %30'u Ereğli tarafından imal edilmektedir. Öte yandan Ereğli beyaz kiraz ve siyah havuç üretiminde de önder niteliktedir. Ziraate yönelik sanayi üretim yapılan ürünlere göre gelişim göstermiştir. Ereğli'de gübre ve tarım makineleri üretiminde tesisleşme mevcuttur (Anonim-8).

Ereğli’de geçim kaynaklarının büyük bir kısmı tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Bunun yanı sıra sanayi alanına da gelişim gösteren Ereğli kentleşmenin olumsuz etkilerinden de nasibini almıştır. Mevcutta bulunan çoğu geleneksel konut yıkılmış, tahrip olmuş ya da zamana karşı olan savaşını kaybetmek üzeredir.

2.2.Geleneksel Konut Kavramı

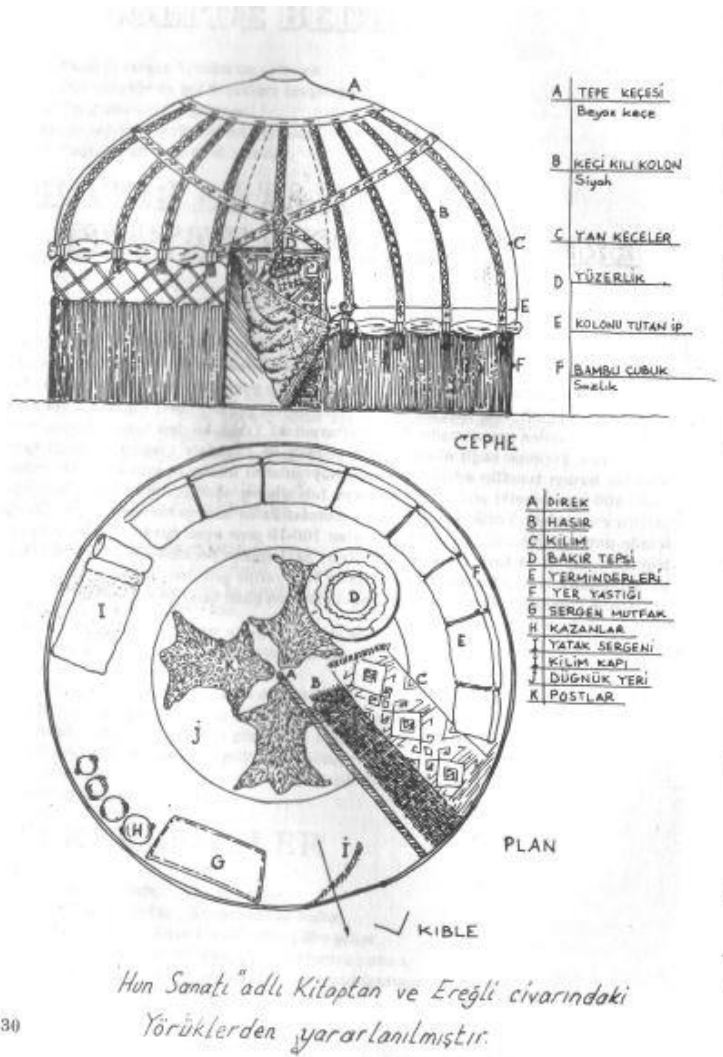
Göçebe bir hayat yaşayan Türkler de kıl çadır ve topak ev kullanarak barınma ihtiyaçlarını gidermiştir. Yerleşik hayata geçen ilk devlet ise Uygurlardır. Uygur evi de müstakil, tek katlı, su basmanı olan, bahçe duvarları yüksek ve bahçede müştemilat bulunduran bir yapıdır. Böylece geleneksel Türk Evi’nin temelleri oluşturulmuştur.

Türk Evi tanımından önce ‘Ev’ tanımına açıklık getirmek gerekir. İnsanlar yüzyıllar boyu sığınma, korunma ve barınma ihtiyaçlarını karşılamak için ağaç dallarından, taşlardan ya da doğada bulabildikleri diğer maddelerden yararlanmışlardır. Hatta insanlık tarihinin başlangıcından itibaren büyük kayaları oyarak mağaralar inşa etmiş, tehlikelere karşı korunmuş ve neslinin devamını sağlayarak bugünlere gelmiştir.

Evin tanımını Doğan Hasol, sadece bir ailenin sığabileceği biçimde ve büyüklükte inşa edilmiş konut, olarak yapmaktadır (D Hasol, 1990).

Doğan Kuban ise Türk Evini; geleneksel Türk ailesinin yaşam kültürü ve adetlerine uygun biçim ve plan niteliklerini belirten, yıllarca Türklerin ihtiyaçlarına karşılık vermiş bir konut çeşidi olarak tanımlanmaktadır (Kuban, 1975).

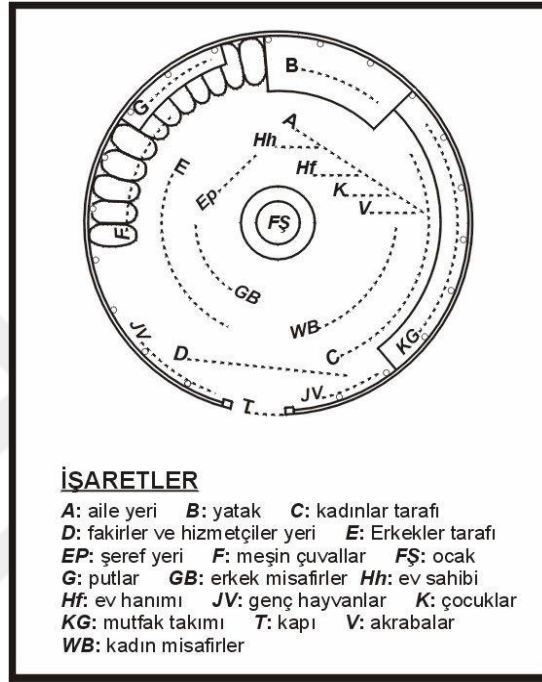
Türk Evi tarihi süre zarfında Türklerin göçebe olarak yaşadıkları çadırlarından yerleşik hayata geçmelerine kadar uzanan bir zaman olarak da tanımlanabilir. Orta Asya’dan göç eden Türkler topak ev ve kıl çadır kavramını beraberinde Anadolu’ya getirmişlerdir (Şekil 2.23).

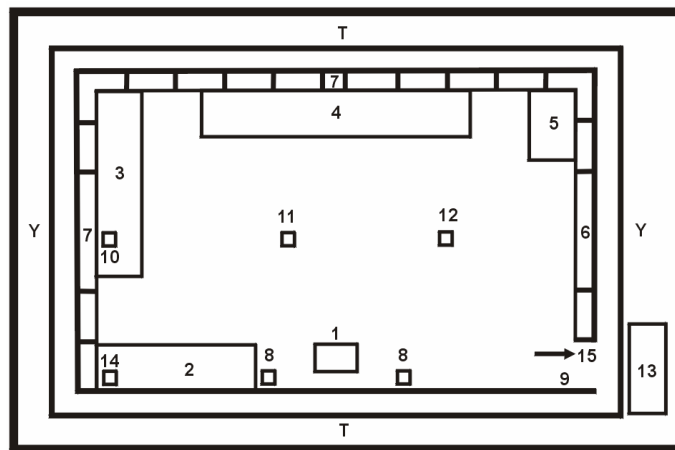
Şekil 2.23. Topak Ev çizimi (Erel, 1985)

Türk evi genelde bir kattan oluşmaktadır. Geleneksel konutların kat sayısının zaman ve mekân içerisinde değişmesine rağmen yaşama hacimleri tek kattan oluşur ve genellikle üst katta yer alır (Sedad H Eldem, 1954). Tek katlı yaşama mekânı olarak tasarlanan Türk evi oda(lar) ve sofadan oluşmaktadır (Sedad H Eldem, 1954; Kuban, 1982; Küçükerman, 1991). Türk evinin merkezi odadır ve odadan gelişim göstermiştir (Ertürk, 1996; Kazmaoğlu & Tanyeli, 1979; Küçükerman, 1991). Oda kavramı Türk evinde farklı ve müstakil bir ev ya da mekândır (Sedad H Eldem, 1954). Türk evi, tek parçadan oluşan bir yaşama hacmidir (Baykara, 2003). Yekpare olması yönüyle göçebe çadırı ile odanın arasında yapısal uyum söz konusudur (Şekil 2.24- Şekil 2.25) (Ertürk, 1996). Oda tek başına çadır vazifesi görmektedir (Küçükerman, 1991). Çadırında görüldüğü gibi oda yaşama koşullarını uygun değerinde sağlamaktadır ve odalar arasında işlevsel değişimler gözlenmez (Kazmaoğlu & Tanyeli, 1979). Tüm odalar oturma, yatma,

yemek yapma ve yeme, çalışma ve dahi yıkanma gibi farklı fonksiyonların beraber yapılabileceği biçimde kurgulanmıştır (Ertürk, 1996; Kazmaoğlu & Tanyeli, 1979). Odanın ön kısmında yer alan sofa odalar arası bağı ve hizmet alanını oluşturmaktadır (Kuban, 1982; Küçükerman, 1991). Türk evi basit plan şeması odanın önündeki sofadan ibarettir ve bu basit plan birbiri ile kesişen iki aksın kenarlarına ilave edilmesiyle diğer Türk evi plan şemalarının geliştiği iddia edilir (Köse, 2005).

Şekil 2.24. Bir Altay Yurdunun İç Düzeni (Köse, 2005)

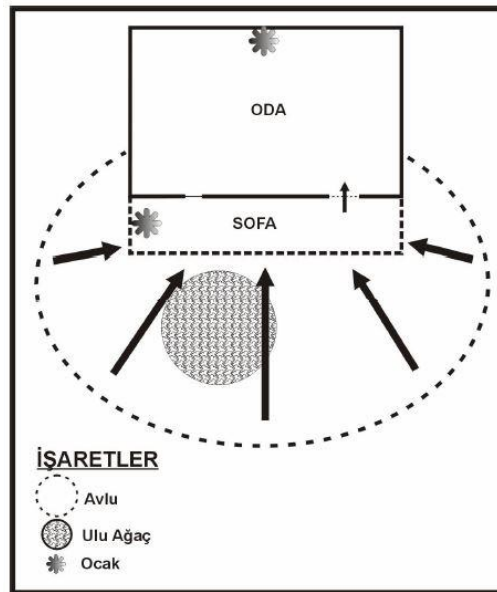

İŞARETLER:

T: Sitel Y: Yan kapak 1: Ocak 2: Yiğit durağı 3: Dede bucağı-
Misafir Yeri 4: Komsu oturağı 5: Yatalag (yatak yükü) 6: Azalag (azık yükü) 7: Giyesi yükü ve gözenek
8: Işık çağı 9: Çoban çağı 10: Bas çağı 11: Orta çağlar 12: Orta çağlar 13: Kaplık 14: Köse çağı 15: Kapı

Şekil 2.25. Çukurova Türkmenlerinde Kara çadır planı (Köse, 2005)

çevresel uyum sürecinin ürünüdür ve geleneksel olan göçebe Türk kültürünü esas almıştır (Köse, 2005).

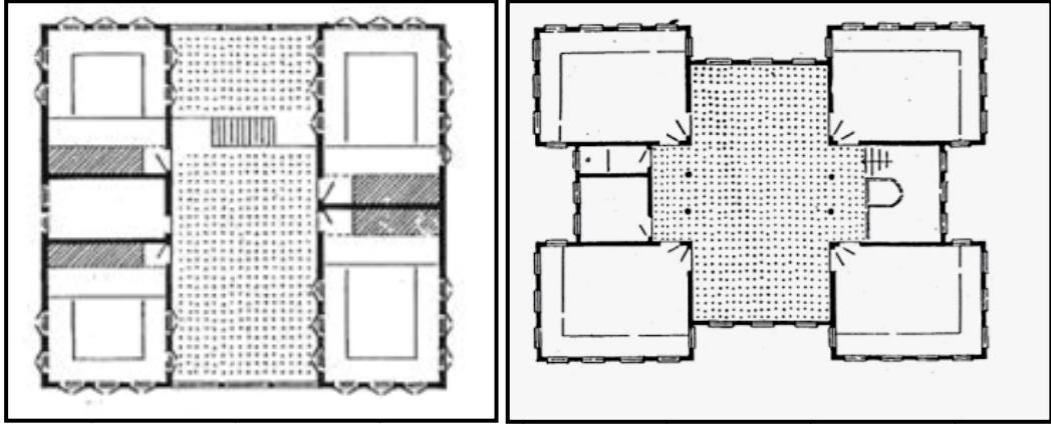

Şekil 2.27. Teorik Dış Sofalı Ev Planı (Köse, 2005)

2.2.3.İç Sofalı Plan Tipi

Dış sofalı tipin adından geliştirilmiş olan iç sofalı plân tipi, plân düzeninin üçüncü aşaması olarak adlandırılabilir. Bu plân düzeninde sofanın iki tarafında odalar bulunur (Şekil 2.28). Ana sofaya, yan sofa, eyvan ve merdiven sofası eklenerek iç sofalı plân tipinde sofanın genişlemesi ve rahatlaması amaçlanmıştır. 1800'lü yıllarda yapılan yapılarda merdiven sofasını genişletme ve yerini değiştirme çabasına gidilmiş, yapılan üç kollu merdivenler mevcut sofayı daha da daraltmıştır (Sedad Hakkı Eldem, 1987; Günay, 1999; Küçükerman, 1988).

Özellikle soğuk iklimlerde tercih edilen bu plan şeması odaların birbirleriyle olan ilişkilerini güçlendirmiş, merkezde yer alan sofanın oda duvarlarıyla olan ilişkisi de plan şemasının daha derli toplu kurgulamaya yöneltmiştir. İç sofalı plan tipi genelde şehirlerde tercih edilmesinden dolayı şehir evi planının karakterini yansıtmaktadır. Sofada yer alan odaların köşelerini pahlayarak oda girişlerinin köşeden verilmesiyle mevcut sofa kısmı genişletilmiş ve orta sofalı plan tipinin gelişimi sağlanmıştır (Sedad Hakkı Eldem, 1987).

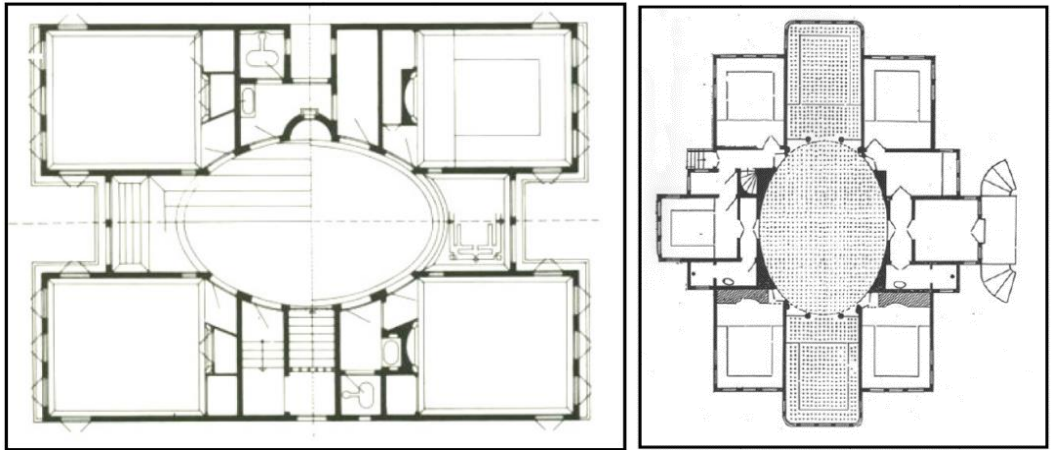

Şekil 2.28. İç Sofalı Plan Tipleri(Ateş, 2008)

2.2.4.Orta Sofalı (Karniyarık) Plan Tipi

Plan düzenlemesi olarak orta sofalı plan tipi dördüncü aşama olarak kabul edilir. Sofayı merkez alan bu tipte iç sofalı plan tipine göre odalar sofanın dört bir yanına yerleştirilmiştir (Şekil 2.29). Bu plan şemasında odaların arasında eyvan hacmi yerleştirmek sofanın ışık alması amacıyla yapılmaktadır. Eyvan da sofa gibi merkezde düşünülüp sofayla bütünleşme sağlanmıştır (Sedad Hakkı Eldem, 1987).

Aynı merkezli eyvan düzeni ile sofanın bütünleşerek planı sarması iç sofalı plan şemasıyla uyum göstermektedir. Sofalara bakan eyvanlar arttıkça plan şeması genişlemiş ve birden dörde çıkan eyvan adedi ile daha zengin ve gösterişli ev planları ortaya çıkarılmıştır. Daha çok İstanbul gibi büyük şehirlerde tercih edilen bu plan şeması odaların daha korunaklı ve düzenli olmasıyla, soğuk iklim koşullarında avantaj sağlaması sebebiyle ve odaların ilişkilerinin kuvvetlenmesiyle konut planlarının daha tertipli çözümlerini sağlamıştır (Sedad Hakkı Eldem, 1987; Küçükerman, 1988).

Şekil 2.29. Orta sofalı plan tipleri(Ateş, 2008)

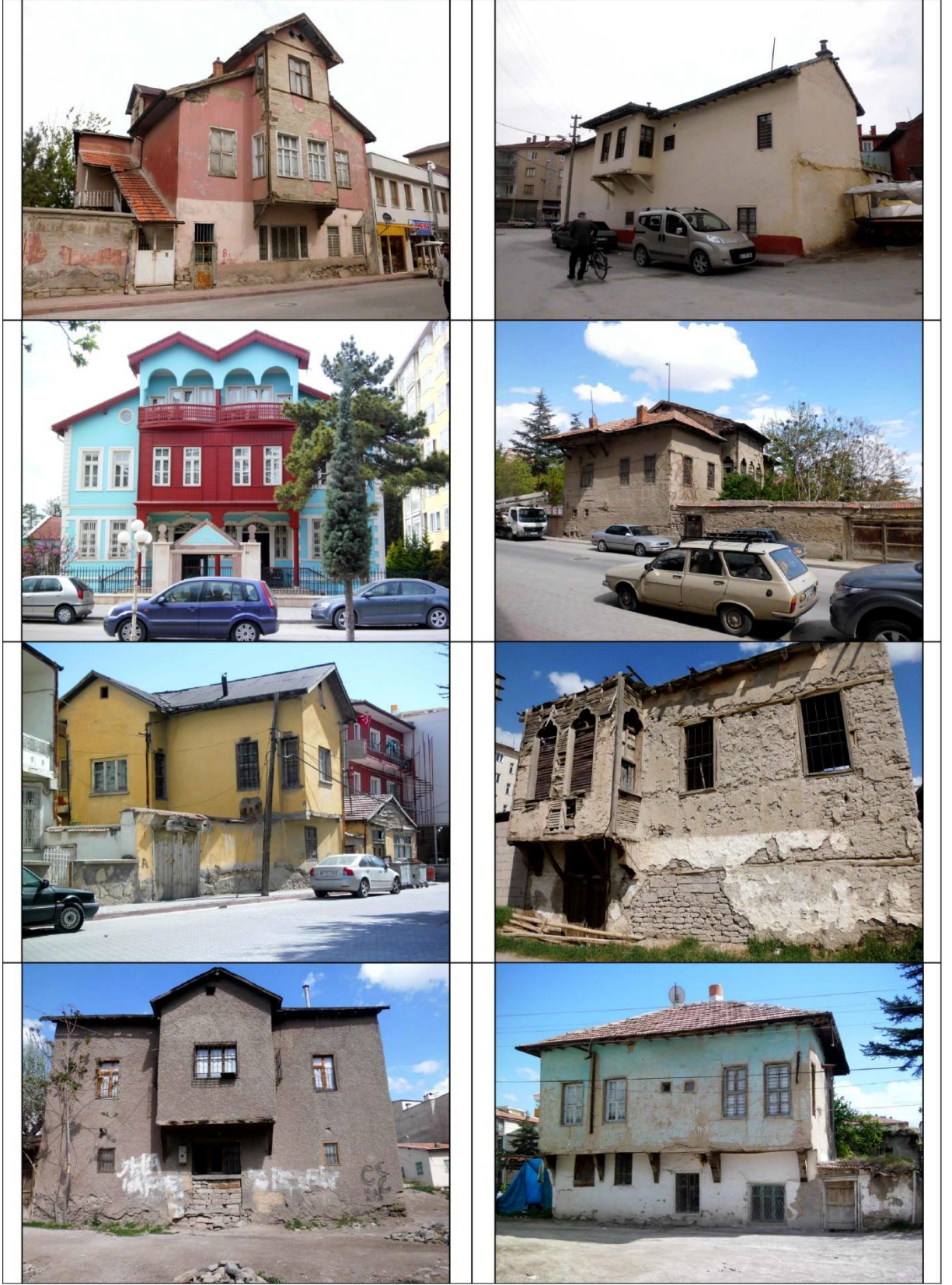
3.KONYA İLİ EREĞLİ İLÇESİ GELENEKSEL KONUT ÖRNEKLERİ

Ereğli tarihi boyunca birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış, burada hüküm süren devletler de gerek kültürel gerekse mimari anlamda önemli eserler bırakmışlardır. Günümüzde hala ayakta olan Ulu Cami ve Rüstem Paşa Kervansarayı mimari eserlerin önde gelenleridir. İvriz'deki Hitit Kaya kabartması ise Ereğli'deki bilinen en eski kültür mirasıdır.

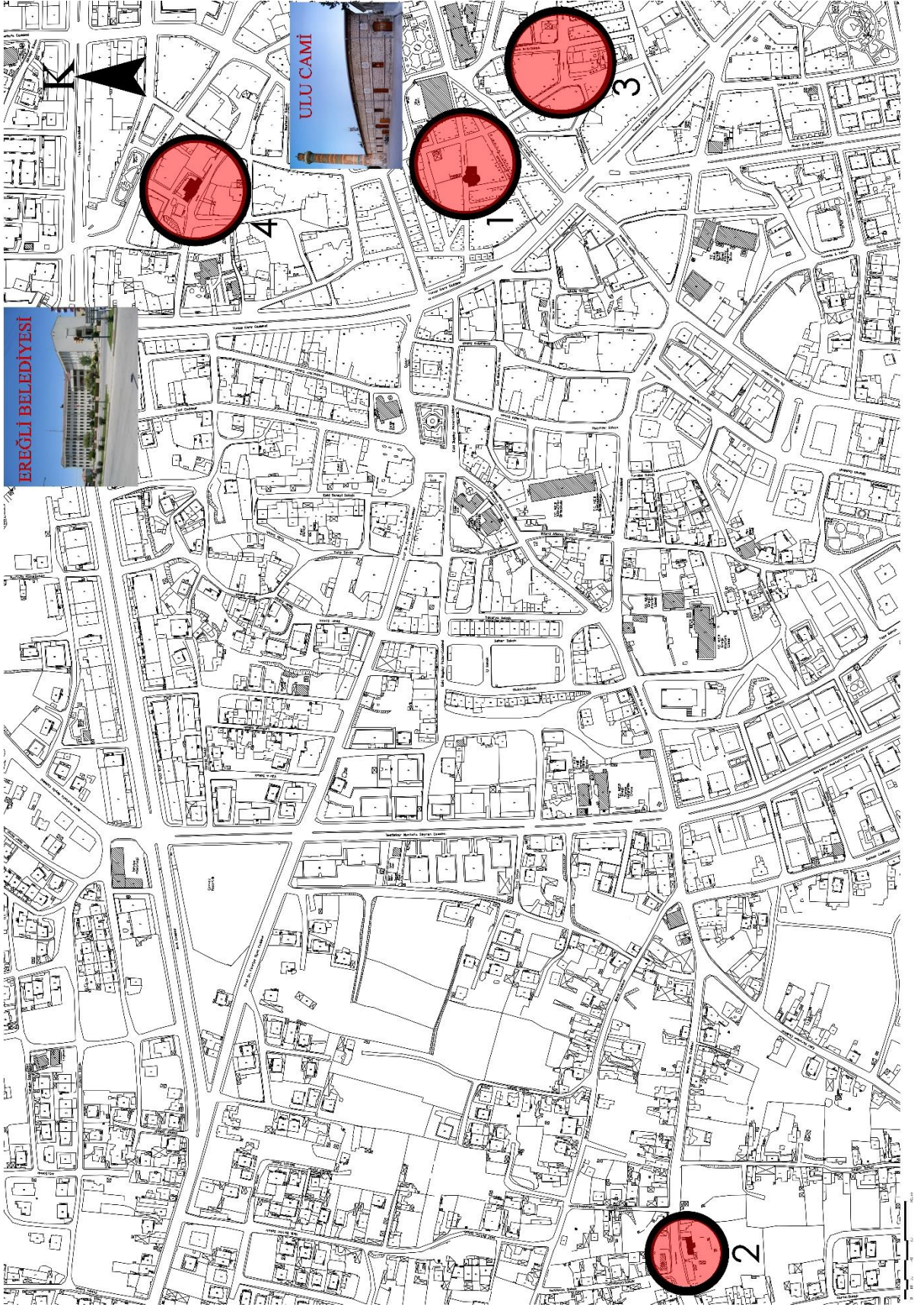
Ereğli'de sanayi ve ticaretin gelişmesiyle barınma ihtiyacını karşılamak için konut sayısında artış gözlemlenmiştir. Bu da zamanla Ereğli evlerindeki değişimleri göz önüne sermektedir. Ereğli Osmanlı hâkimiyetinden sonra canlılığını yitirmemiştir. Bunda halkın tarım ile aktif bir şekilde hala uğraşıyor olması da büyük bir etkidir.

Bölgedeki geleneksel konut örnekleri de mevcut nüfusun ihtiyaçlarına göre şekillenmiştir. Kare yerleşim planı, geneli orta sofalı ve sofaya eklenen yaşama mekânları Ereğli evlerinin genel özelliklerindedir. Evler tek kattan iki katlı hatta 3 katlı olarak gelişim göstermiştir. Ereğli geleneksel konut örneklerinde evler; tek, iki ya da cephe boyunca çıkmalı, iki veya üç katlı, avlulu ya da yola cephe ve geneli taş temel üzerine kerpiç yapıdadır. Genelde hepsinin son kat çıkmalarında ikişer tane eşkenar dörtgen süs penceresi bulunmaktadır. Bölgenin özelliği olarak nitelendirilen bu süs pencereleri aynı usta ya da ustaların birbirlerinden etkilendiklerini göstermektedir. İncelenmede yer almayan bazı Ereğli geleneksel konut örnekleri tabloda gösterilmiştir (Tablo 3.1). İncelen yapıların Ereğli merkezine göre konumları da aşağıda verilmiştir (Çizim 3.1).

EREĞLİ'DEKİ GELENEKSEL KONUT ÖRNEKLERİ

Tablo 3.1. Ereğli Geleneksel Konut Örnekleri (E.AKMAN Arşivi, 2016)

Şekil 3.1. İncelen yapıların Ereğli merkezindeki konumları (Ereğli Belediyesi, 2018)

1)Sedat Bahçe Evi, 2)Mehmet Demirel Evi, 3)Kurdoğlu Evi, 4)Alaattin Sayın Evi

3.1.Sedat Bahçe Evi

Sedat Bahçe Evi zemin, birinci kat ve çatı katından oluşmaktadırdır. Binaya yol cephesi olan kuzeyden giriş sağlanmaktadır. Günümüzde yapıda yaşayan kimse yoktur. Bugünkü haliyle önündeki sokakta seyyar satıcılar bulunmakta olup tarihi çevrede ziyarete gelen misafirlere arşı görevi görmektedir (şekil 3.2 - şekil 3.3).

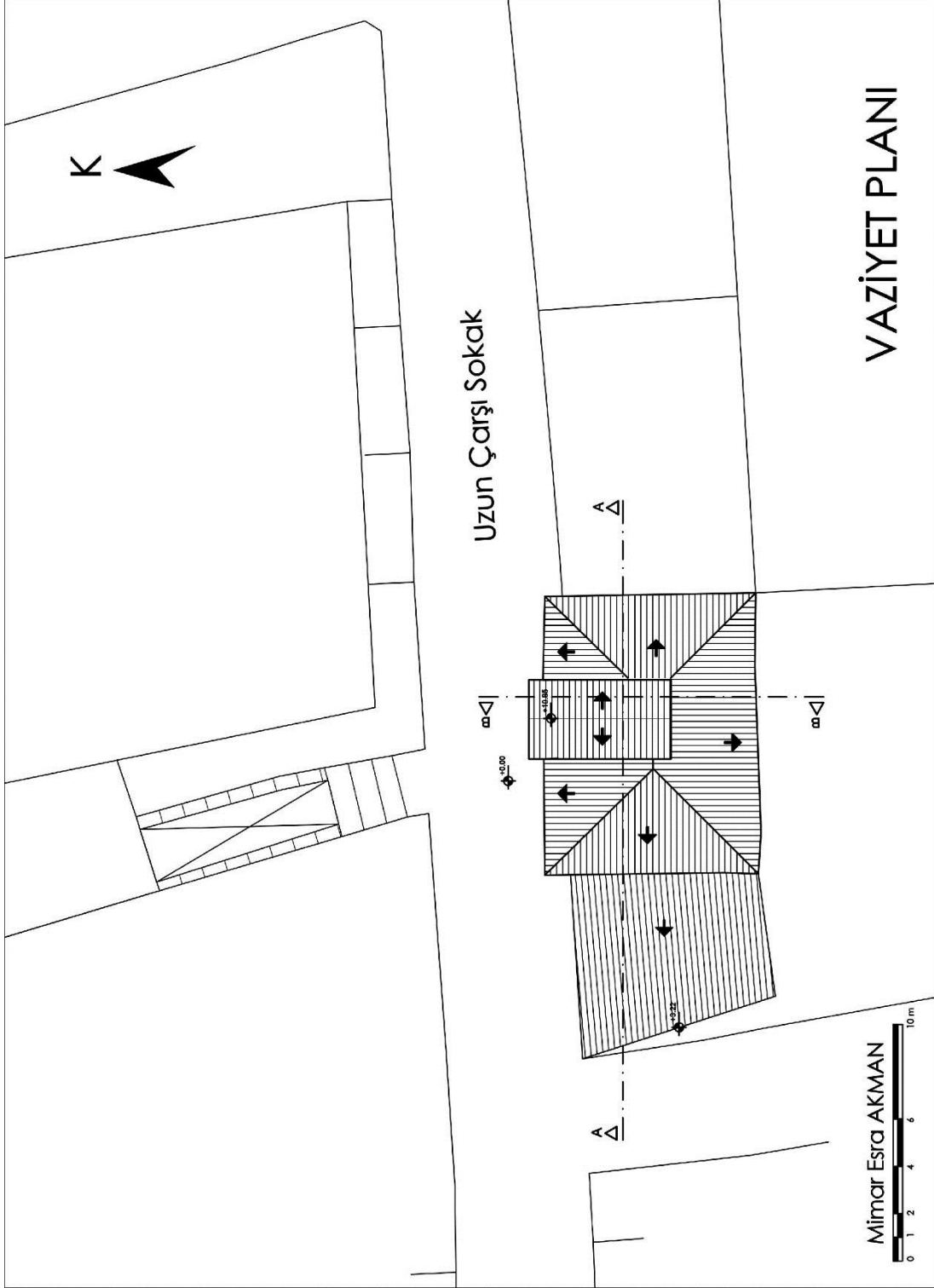
Yapı Konya İli, Ereğli İlçesi Alparslan Mahallesi, Uzun arşı Sokak'ta yer almaktadır (izim 3.1).

şekil 3.2. Sedat Bahçe Evi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

şekil 3.3. Sedat Bahçe Evi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Çizim 3.1. Sedat Bahçe Evi Vaziyet Planı (Mimar Esra AKMAN, 2019)

3.1.1.Yapının Konumu ve Genel Tanımı

İlçe merkezinde bulunan yapı Ulu Cami'ye yaklaşık 80 m ve Rüstem Paşa Kervansarayına da yaklaşık 160 m uzaklıkta bulunmaktadır (Şekil 3.4).

Şekil 3.4. Sedat Bahçe Evi uydu görüntüsü (Anonim-11)

Sedat Bahçe Evi 20. yüzyılın ilk yarısında yapılmış olup tarihi yaklaşık 1930'lar olduğu söylenmektedir. Günümüzde içerisinde yaşayan yoktur. Yapı; Sedat Bahçe'nin babasının zamanında yapılmış, bugünkü sahibi ise Sedat Bahçe'dir.

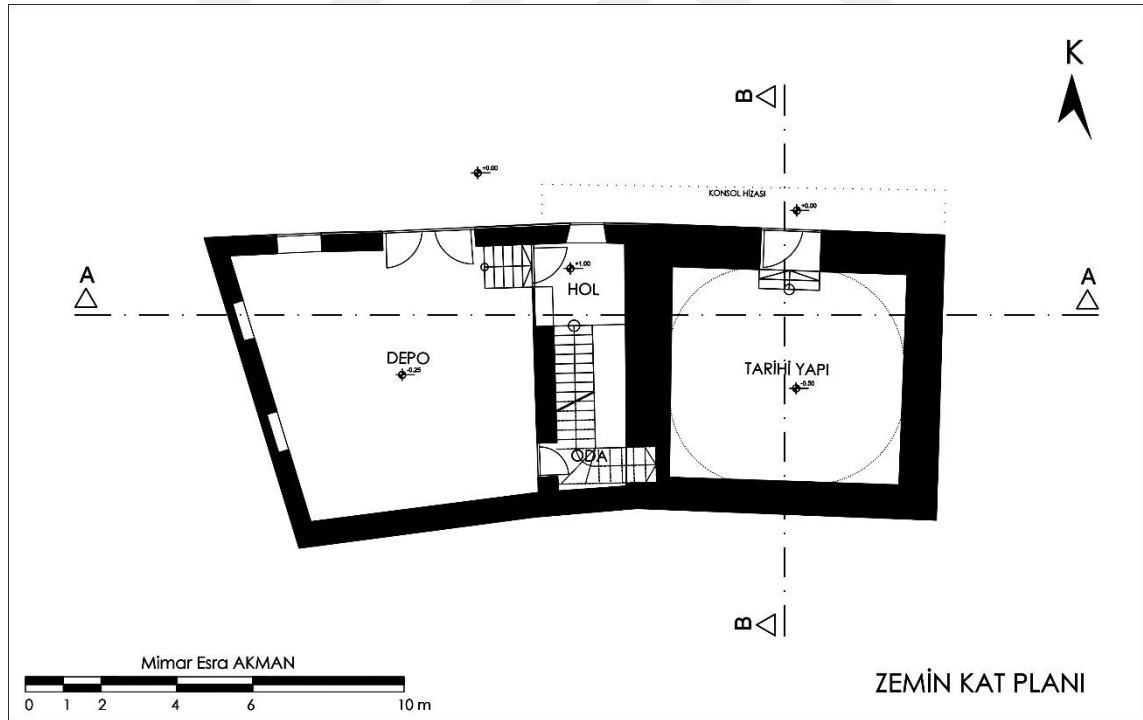
Dış cephe kaba sıva ile kaplanmış olup boyasızdır. Geleneksel Türk Evlerinde kullanılmış pencere boyutları (1x2 oranı) bu evde de bulunmaktadır. Pencerelede demir korkuluklar bulunmakta olup etrafı ahşap pervazlarla çevrelenmiş ve bu pervazlar dış cephede süsleme elemanı olarak kullanılmıştır. Ayrıca yola tüm cephe olarak çıkma yapılması geleneksel Türk Evlerinde nadir görülen bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır. Zemin kat çıkmasının alt kısmı ahşapla kaplanmış ve eliböğünde bulunmamaktadır. Ereğli'de bulunan geleneksel konutlarda son kat çatı çıkmalarının tek oda olarak işlevlendirilmesi genel olarak dikkat çekmektedir. Çatı katında bulunan eşkenar dörtgen biçiminde pencereler ise Ereğli evlerinin genelinde görülmektedir. Çatı ise ahşap saçak kullanılarak yapılmış ve çatı kat çıkması ahşap eliböğründeler ile desteklenmiştir. Çatı kaplama malzemesi çinko sac kaplama olup sıcak havalarda ısıyı yapının içerisine hapsetmektedir. Çatı arasında ise ahşap çatı iskeleti açıkça görülmektedir.

3.1.2.Mimarisi ve Tezyinatı

Yapı plan tipi olarak iç sofalı plan tipine uygundur. Birinci kata çıkan merdivenin bulunduğu sofa camekânla ayrılmış iki ayrı sofa gibi kullanılmıştır. Bu sofaya açılan iki oda ve bir mutfak mekânı bulunmaktadır. İç mekânda odalara kolay ulaşım sağlamak amacıyla yapılan bu uygulama iç sofalı plan tipini oluşturmaktadır.

Sedat Bahçe Evi'nin zemin katı; üzeri sonradan kapatılmış depo mekânı, giriş holü ve yapının doğusunda yer alan tarihi kalıntıdan oluşmaktadır (Çizim 3.2). Yapıya giriş kuzey cepheye açılan bir demir kapıyla sağlanmaktadır (Şekil 3.5). Demir kapı, zamanla yükselen yol kotundan 25 cm kadar daha aşağıda yer almaktadır (Şekil 3.6).

Ev konumu itibarıyla tarihi yapıların arasında bulunmaktadır. Bu yüzden hamam ya da medrese kalıntısı olması muhtemel bir yapı binanın zemin katında yer almaktadır. Kalıntının taş duvarları yapının bodrum katında açıkça belli olup daha önceki dönemlerde farklı bir işlev olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Bu kalıntının olduğu mekâna kuzey cepheden demir bir kapıyla girilmektedir. Tarihi kalıntının zeminine rıhtı 20 cm den fazla olan iki basamakla ulaşılır.

Çizim 3.2. Sedat Bahçe Evi zemin kat planı (Mimar Esra AKMAN, 2019)

Şekil 3.5. Depo giriş kapısı yol cephesi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.6. Yükselen yol kotu
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Tarihi kalıntı kare planlı olup ölçüleri 5,52 m x 5,54 m' dir. Bu kalıntının tavanı kontrplak tabaka ile örtülmüştür (Şekil 3.7). Üzerinin kubbe olduğu ve kubbenin kaldırıldığı düşünülmektedir. Tavanın aslında kubbe şeklinde olduğunu ise dört köşede yer alan tromplardan anlamak mümkündür (Şekil 3.8). Bu yapının ana yapıyla içerden bir bağlantısı yoktur. Ana yapı bu kalıntının beden duvarlarının dışına briket örülerek inşa edilmiştir.

Şekil 3.7. Ahşapla kapatılan tavan
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.8. Tarihi kalıntı köşe trompu
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Girişte yer alan avlunun kuzeyinde demir korkuluklu bir pencere bulunmaktadır. Yapıya giriş avluya açılan ve altı basamak subasman yüksekliği olan ahşap kapıdandır. Bu kapının yanında bir de ahşap pencere bulunmaktadır (Şekil 3.9).

Şekil 3.9. Yapının ana giriş kapısı ve penceresi (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Zemin katta aynı avluya açılan düzayak bir mekân daha bulunmaktadır (Şekil 3.10). Bu mekân birinci kata çıkan merdivenlerin alt kısmından oluşturulmuş olup depo olarak kullanılmıştır. Altı basamaklı merdiveni çıktıktan sonra giriş holüne ulaşılır. Burada evin birinci katına ulaşım sağlanan 22 basamaklı merdiven bulunmaktadır (Şekil 3.11).

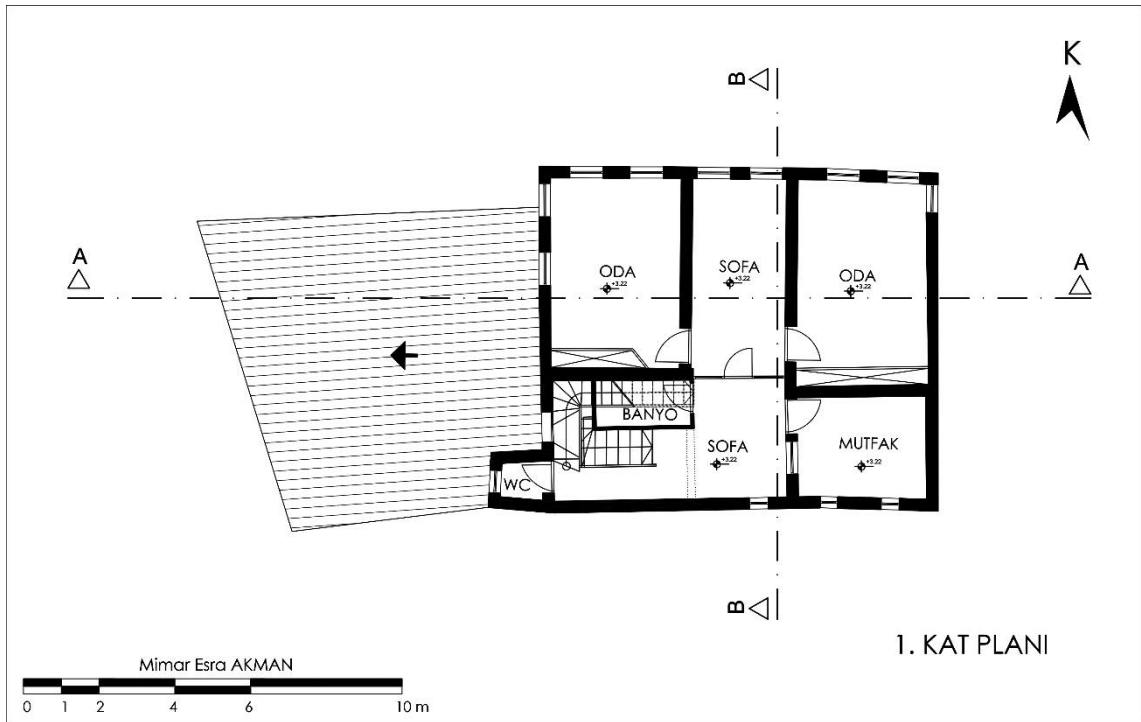

Şekil 3.10. Avluya açılan mekân kapısı (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.11. Birinci kata çıkan merdivenler (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Ahşap merdivenlerden birinci kata çıkıldığında geniş bir sofa ile karşılaşmaktadır. Sofa muhdes bir camekânla ikiye bölünmüş ve sofanın ikinci kısmı oda olarak kullanılmıştır. Sofaya bağlı bir mutfak, lavabo-wc, banyo ve iki oda bulunmaktadır (Çizim 3.3 - Şekil 3.12). Sofanın batısında tuvalet ve banyo, doğusunda mutfak, kuzeyinde ise yaşama mekânları yer almaktadır. Sofayı güney cepheye bakan yerden 2 m yüksekliğinde ahşap doğramalı iki adet pencere aydınlatmaktadır. Sofanın tavanında ahşap Bursa kemeri göze çarpmaktadır (Şekil 3.13).

Çizim 3.3. Sedat Bahçe Evi 1. kat planı (Mimar Esra AKMAN, 2019)

Şekil 3.12. Sofada bulunan mutfak ve lavabo (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.13. Sofada yer alan Bursa kemeri (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Sofanın sağında batı cephesine bakan muhdes tuvalet mekânı bulunmaktadır. Bu mekâna ahşap kapıyla giriş yapılmaktadır. Mekânı ahşap doğramalı bir pencere aydınlatmaktadır (Şekil 3.14).

Şekil 3.14. Muhdes tuvalet (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Sofanın doğusundaki mutfak kapısından girildiğinde sağ tarafta beton bir tezgâh ve tezgâhın altında ahşap dolaplar yer almaktadır (Şekil 3.15 - Şekil 3.16). Tezgâhın üst kısmında ise davlumbaz olarak kullanıldığı düşünülen bir baca bulunmaktadır. Güney cepheye bakan, yerden 2 m yüksek iki adet ve mutfak kapısının yanında bulunan sofaya açılan bir adet ahşap pencere vardır (Şekil 3.17 – Şekil 3.18 - Şekil 3.19).

Şekil 3.15. Ahşap mutfak dolapları
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.16. Beton tezgâh ve lavabo
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.17. Davlumbaz bacası
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.18. Sofaya bakan pencere
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.19. Güney cepheye bakan pencereler (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Birinci kata çıkan merdivenlerin karşısında mutfak yer almaktadır. Çatı katına çıkış merdiveninin altında kalan alan da banyo olarak kullanılmıştır. Banyoya ahşap bir kapıdan girilmektedir. İçerisinde odun kömür koymak için merdivenin altına açılan küçük bir bölme yer almaktadır (Şekil 3.20 - Şekil 3.21). Banyo olduğunu içinde bulunan baca kısmından anladığımız bu mekânda duvarlar seramik kaplıdır (Şekil 3.22 - Şekil 3.23).

Şekil 3.20. Banyo
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.21. Banyo iç mekân kömürlük
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.22. Banyo bacası
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.23. Seramik kaplı duvarlar
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Banyo ve mutfağın ortasında ise iki mekânın bağlı olduğu muhdes ahşap bir camekânla bölünmüş sofanın ikinci kısmı yer almaktadır (Şekil 3.24). Kuzey cepheye bakan iki ahşap doğramalı ve demir korkuluklu penceresi bulunan sofanın ikinci kısmı, yeşil renk boya ile boyanmıştır. Sofanın doğu ve batısında olmak üzere iki ahşap kapı yaşama mekânlarına açılmaktadır (Şekil 3.25). Bu mekânlar ve sofanın ikinci kısmı kuzey cepheye boydan boya çıkma yapmıştır. Doğudaki ahşap kapıdan girilen yaşama mekânının güney tarafındaki duvar boyunca duvara gömülmüş ahşap bir dolap bulunmaktadır (Şekil 3.26). Oda kapısı bu dolabın üstüne açılır. Odanın kuzeyinde iki adet ve doğusunda bir adet olmak üzere toplam üç tane ahşap doğramalı ve demir

korkuluklu pencere ile mekân aydınlatılmaktadır (Şekil 3.27). Tavanı ise ahşap kaplamadır (Şekil 3.28). Mekânın dolap ve tavanı oldukça sadedir.

Şekil 3.24. Sofayı ikiye bölen muhdes camekân
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.25. Sofa pencereleri
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.26. Doğu oda dolap
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.27. Doğu oda pencereler
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.28. Ahşap kaplama tavan (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Sofanın batısındaki ahşap kapı ise diğer yaşama mekânına açılır. Odanın güney duvarında dolap yer alır. Oda kapısının açılırken süpürdüğü alan için dolapta boşluk oluşturulmuştur (Şekil 3.29). Bu mekân ikisi kuzeye, ikisi batıya bakan toplam dört adet ahşap doğramalı ve demir korkuluklu pencere ile aydınlatılmaktadır (Şekil 3.30). Odanın duvarları mavi renk boya ile boyanmıştır. Odanın tavanı ahşap kaplama olup tavan ve dolap süsleme açısından yalındır (Şekil 3.31).

Şekil 3.29. Batı odadaki dolap
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.30. Batı odanın pencereleri
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.31. Ahşap kaplama tavan (E.AKMAN Arşivi, 2018)

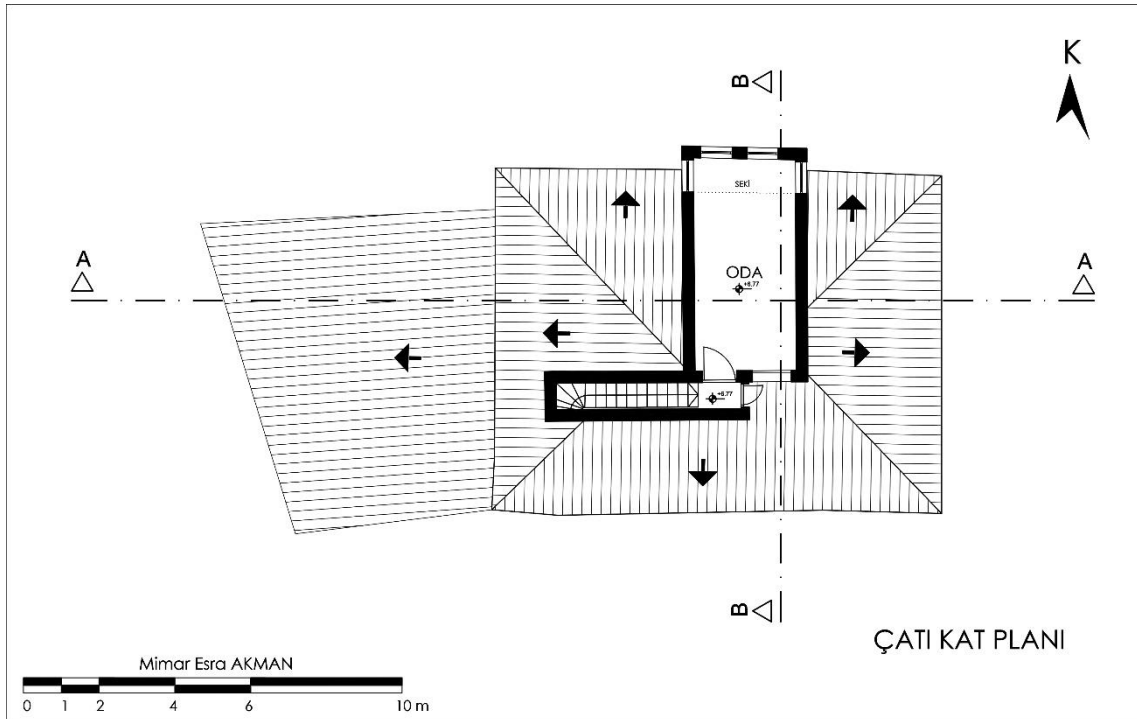
Sofanın tavan kaplaması ahşaptır. Batıda yer alan tuvalet kapısının önünden çatı katına 22 basamaklı ahşap merdivenle çıkılmaktadır (Şekil 3.32 - Şekil 3.33 - Çizim 3.4). Merdiven korkulukları 90 cm yüksekliğinde ve ahşaptır. İlk üç basamaktan sonra ara sahanlık yer alır. Bu ara sahanlıkta batı cephesine açılan ahşap doğramalı bir pencere mevcuttur.

Şekil 3.32. Çatıya çıkan merdiven
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.33. Çatıya çıkan merdiven
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Çizim 3.4. Sedat Bahçe Evi çatı kat planı (Mimar Esra AKMAN, 2019)

Çatıya çıkan merdivenlerin bitişinde sahanlık yer almaktadır. Sahanlığın doğusu ve kuzeyinde olmak üzere iki mekâna açılan ahşap kapılar bulunmaktadır (Şekil 3.34). Sahanlığın kuzeyinden girilen oda çatı katındaki tek yaşama mekânıdır (Şekil 3.35). Diğer ahşap kapı ise çatı arasına açılmaktadır. Çatı katındaki tek oda ise cepheye konsol olarak çıkılan mekânların üstüne çıkma olarak konumlanmıştır. Mekânda ikisi doğu ve batıya, diğer ikisi de kuzeye bakan toplam dört adet ahşap doğramalı ve demir korkuluklu pencere yer almaktadır. Kuzey cepheye bakan iki pencerenin üzerinde yer alan eşkenar dörtgen şeklindeki iki küçük açılmayan pencere ve bir de arka cepheye açılan bant şeklinde ahşap doğramalı, korkuluğu olmayan aydınlık penceresi bulunmaktadır (Şekil 3.36). Kuzey cephedeki eşkenar dörtgen şeklindeki pencereler sadece çatının alın kısmında süsleme amaçlıdır. Tavan ahşap kaplama olduğu için çatı arasına denk gelen bu eşkenar dörtgen şeklindeki pencereler iç mekânda algılanmamaktadır (Şekil 3.37).

Şekil 3.34. Çatı arasına açılan kapı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.35. Çatı arasındaki mekân
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.36. Aydınlık pencereleri
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.37. Ahşap kaplama tavan
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Çatı katındaki bu mekânda diğer odalardan farklı olarak seki yer alır (Şekil 3.38). Pencerelerin önünde yerden 22 cm yukarıda konumlanmıştır. Eski konaklarda konuk odalarında bulunan seki, oturma ve yatma eylemleri için tasarlanmıştır. Ailenin mali durumuna göre sekinin üzerinde hasır, kilim, minder, keçe gibi malzemeler yer almaktadır. Mekândaki sekiden yola çıkılarak bu odanın konuk odası olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Çatı ise ahşap oturtma çatı olup üzerine sac kaplamadır.

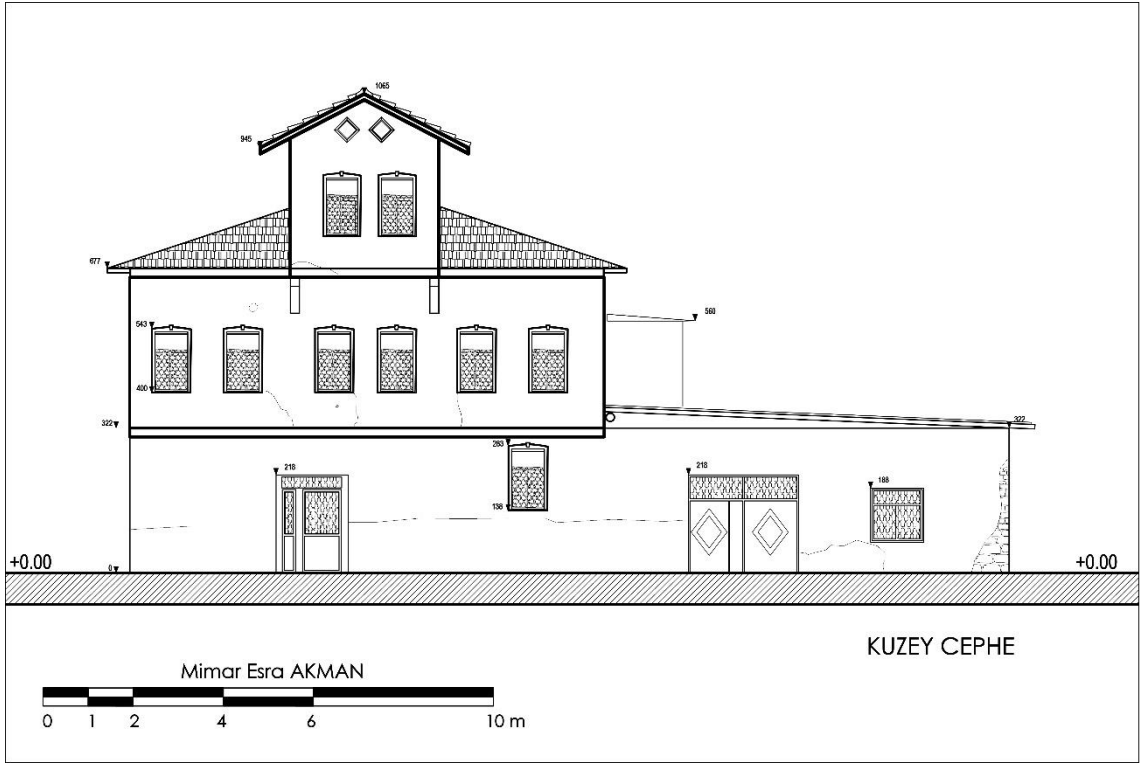
Şekil 3.38. Seki detayı (E.AKMAN Arşivi, 2018)

3.1.3.Cephe Özellikleri

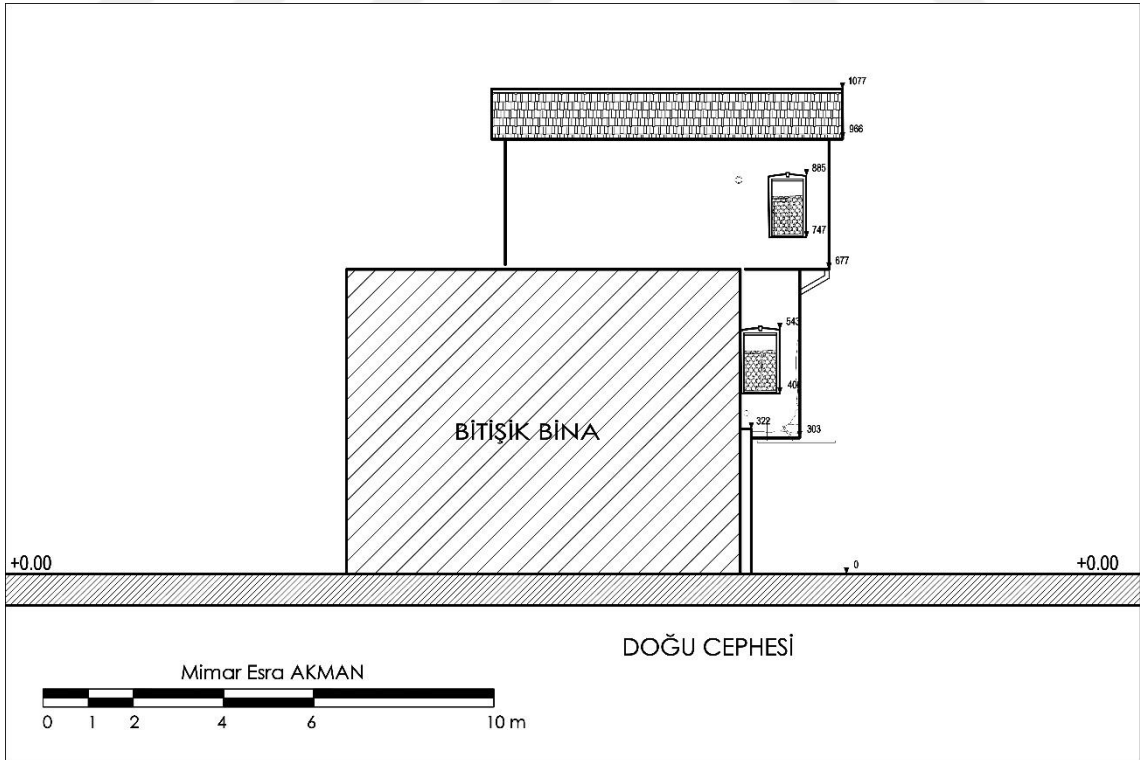
Sedat Bahçe evinin cephesi kaba sıva ve boyasızdır (Şekil 3.39). Zemin katta tarihi kısma girilen demir kapı, binanın ana giriş kapısı ve depodan yol cephesine bakan bir pencere yer almaktadır. Birinci katta odalar kuzey cepheye tüm konsol olarak çıkma yapmıştır. Çatı katında bulunan tek mekân da bu konsolun üzerine çıkma şeklinde yerleşmektedir (Çizim 3.5). Zemin kat çıkmasının alt kısmı ahşapla kaplanmış ve eliböğründe bulunmamaktadır. Çatı ise ahşap saçaklı ve çatı kat çıkması ahşap eliböğründeler ile desteklenmiştir. Çatı ahşap üzeri sac kaplıdır. Doğu cephesinde birinci kattaki çıkmada bulunan bir pencere yer almakta olup geri kalanı bitişik nizamdır (Çizim 3.6).

Şekil 3.39. Sedat Bahçe evi yol cephesi (E.AKMAN Arşivi, 2016)

Çizim 3.5. Sedat Bahçe Evi Kuzey Cephesi (Mimar Esra AKMAN, 2019)

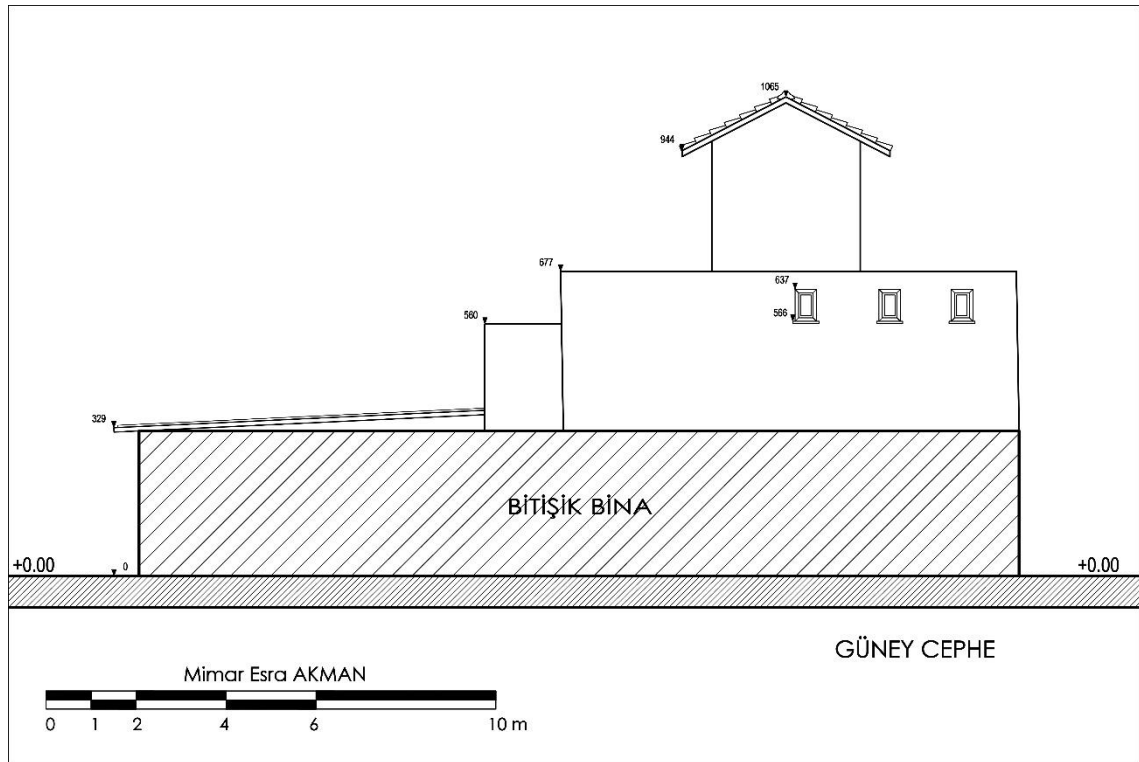
Çizim 3.6. Sedat Bahçe Evi Doğu Cephesi (Mimar Esra AKMAN, 2019)

Dış cephede demir kapılar yer almaktadır. Pencere ise demir korkuluklu ahşap doğramadır. Pencereilerin etrafında dış cephede beyaz bir söve dolaşır. Cephenin tek süsleme özelliği bu sövelerdir (Şekil 3.40).

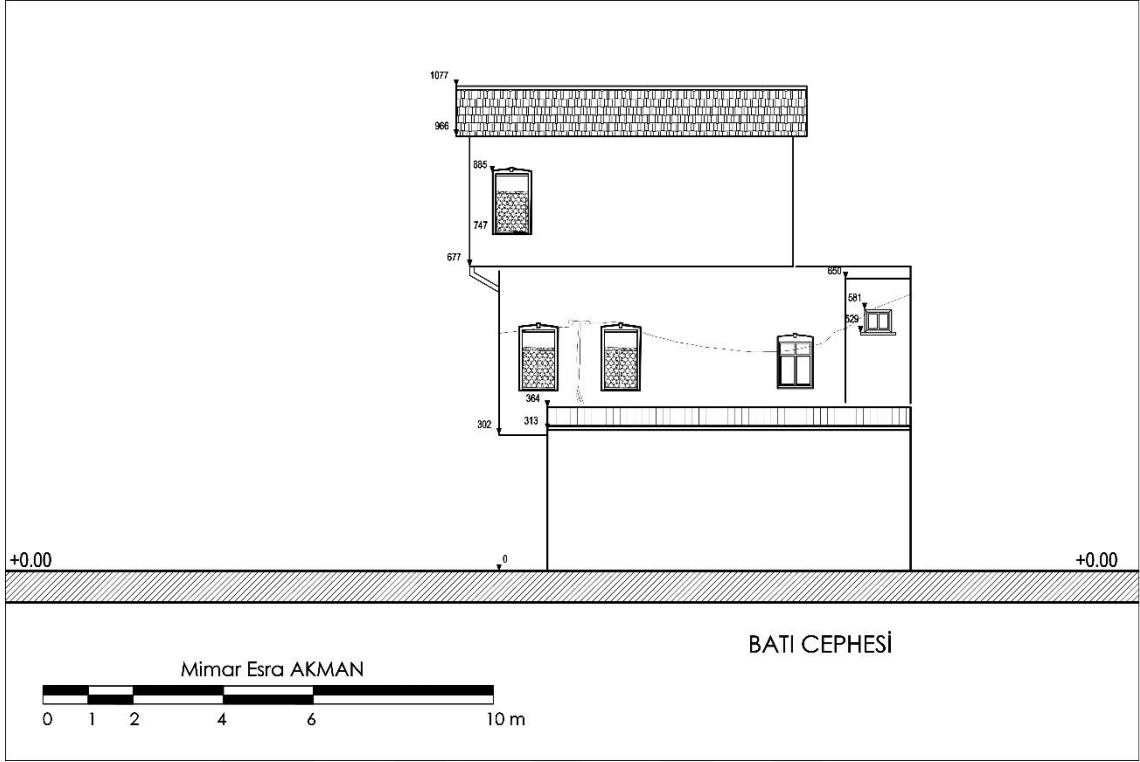
Sedat Bahçe Evi'nin güney cephesinde birinci kattaki sofa ve mutfak pencereleri yer almaktadır (Çizim 3.7). Batı cephesinde ise zemin kattaki deponun çatısı, oda pencereleri, tuvalet ve sofa penceresi görülmektedir (Çizim 3.8).

Şekil 3.40. Sedat Bahçe evi pencere kenarlarındaki söveler (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Çizim 3.7. Sedat Bahçe Evi Güney Cephesi (Mimar Esra AKMAN, 2019)

Çizim 3.8. Sedat Bahçe Evi Batı Cephesi (Mimar Esra AKMAN, 2019)

Çatı katında oda pencerelerinin üzerinde yan yana bulunan eşkenar dörtgen şeklinde bulunan açılmayan pencereler de süsleme özelliği olarak gösterilebilir. İç cephede bir işlevi olmayan pencerelerin dış cephede estetik amaçla yapıldığı düşünülmektedir (Şekil 3.41).

Şekil 3.41. Sedat Bahçe evi pencere detayları (E.AKMAN Arşivi, 2016)

3.1.4.Yapım Tekniği ve Malzemesi

Yapı taş temel üzerine hımış tekniği ile yapılmıştır. Bölgede yaygın bir yapım tekniği olan hımış tekniği burada da sıva dökülmelerinin altından görünmektedir (şekil 3.42).

şekil 3.42. Sedat Bahçe evi sıva dökülmesi (E.AKMAN Arşivi, 2018)

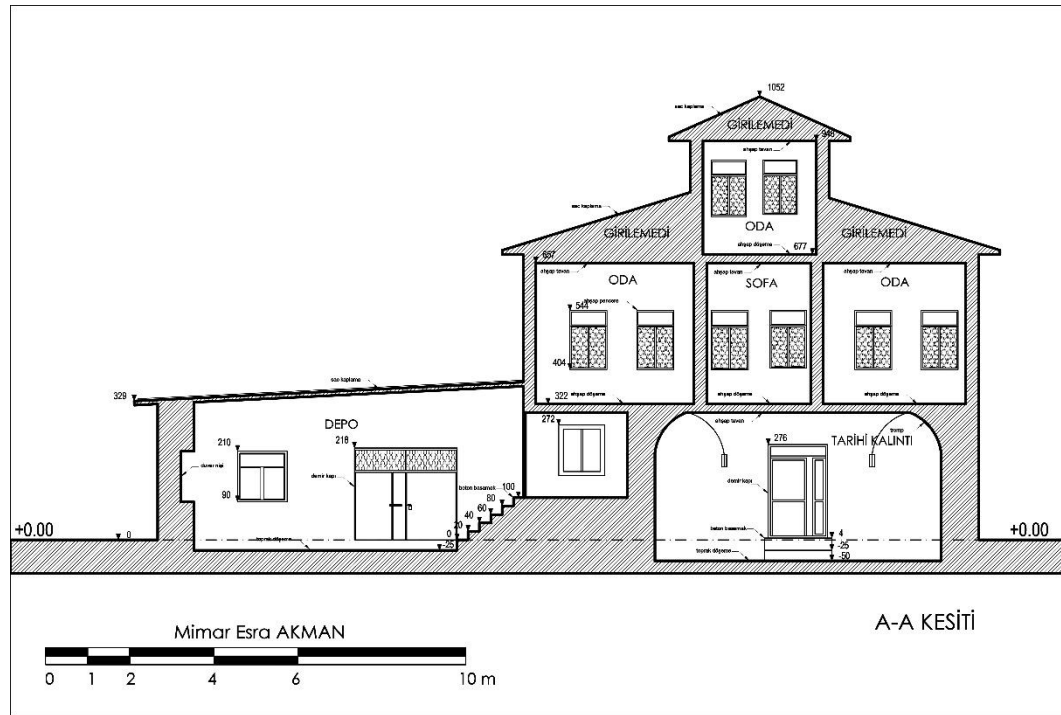
Yapının iç mekânda tavan kaplamaları, sofadaki Bursa kemeri, merdivenleri, i mekân kapıları, dolapları ve çatı iskeleti ahşaptan imal edilmiştir (şekil 3.43).

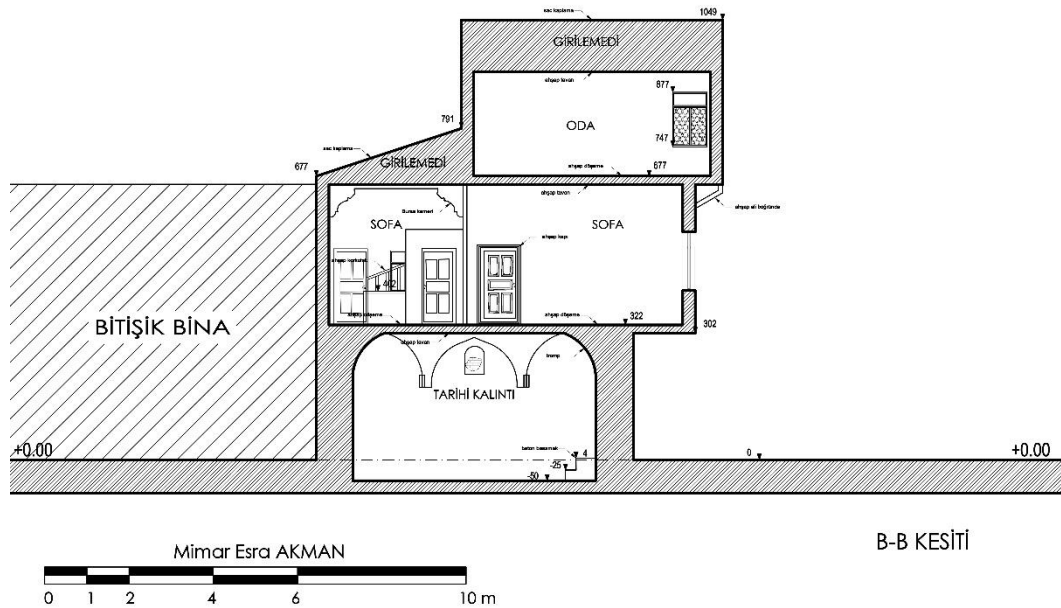
şekil 3.43. Sedat Bahçe evi ahşap kapı ve dolap (E.AKMAN Arşivi, 2018)

atı kırma çatı olup ahşap iskeletli ve üzeri sac kaplamadır. Sac kaplama ısı yalıtımı açısından zayıf olup yazın sıcağı, kışın da soğuğu içeriye almaktadır.

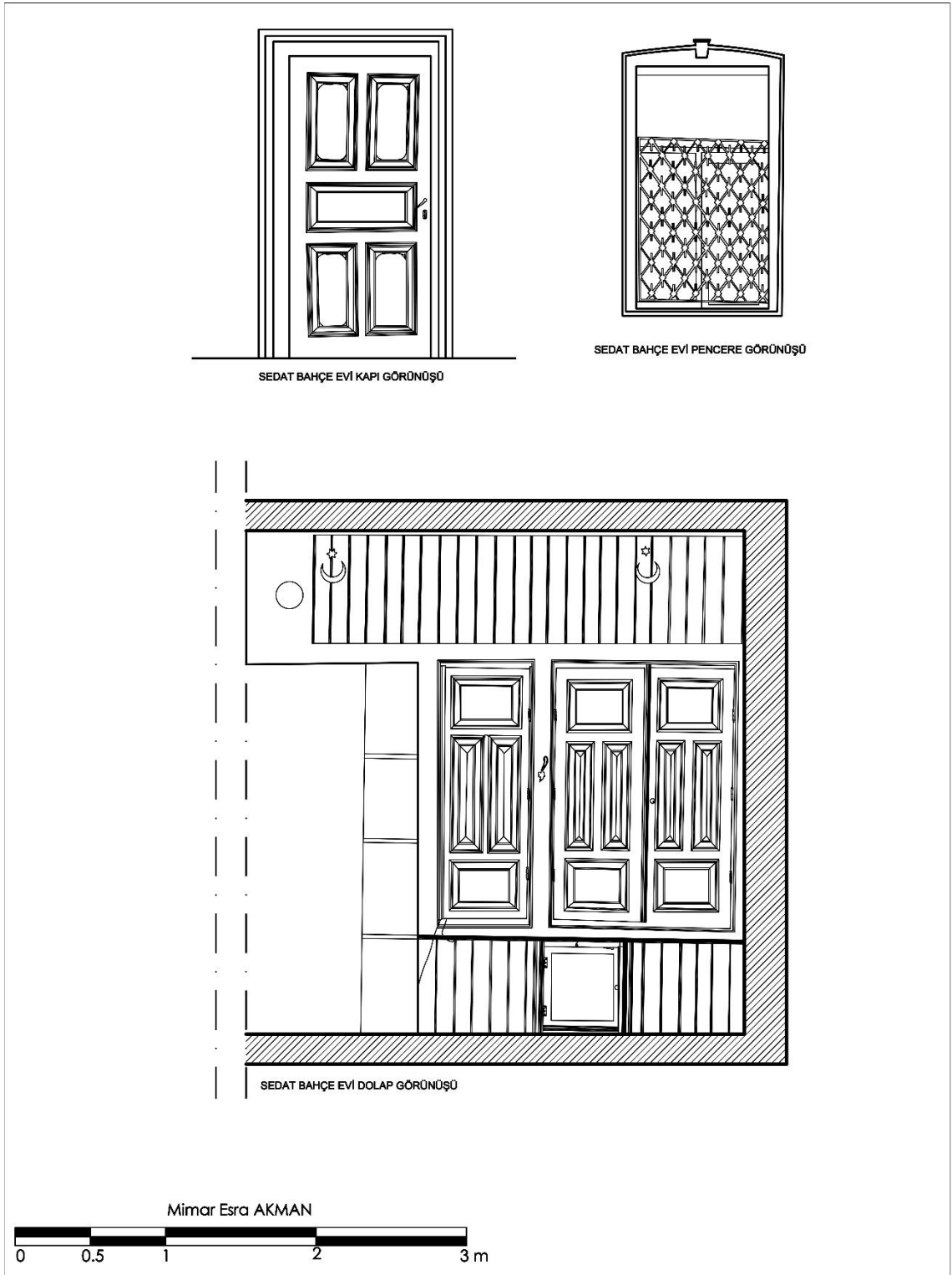
Yapının zemin katta duvarları 60 cm'lik taş duvardan, üst katlarda ise 30 cm'lik kerpiçten yapılmıştır (Çizim 3.9- Çizim 3.10). Tarihi kısmın duvar kalınlığı ise 100 cm'e kadar çıkmaktadır. Bina bugünkü haliyle iyi durumdadır.

Çizim 3.9. Sedat Bahçe Evi A-A Kesiti (Mimar Esra AKMAN, 2019)

Çizim 3.10. Sedat Bahçe Evi B-B Kesiti (Mimar Esra AKMAN, 2019)

Çizim 3.11. Sedat Bahçe Evi Kapı, Pencere ve Dolap Detayı (Mimar Esra AKMAN, 2019)

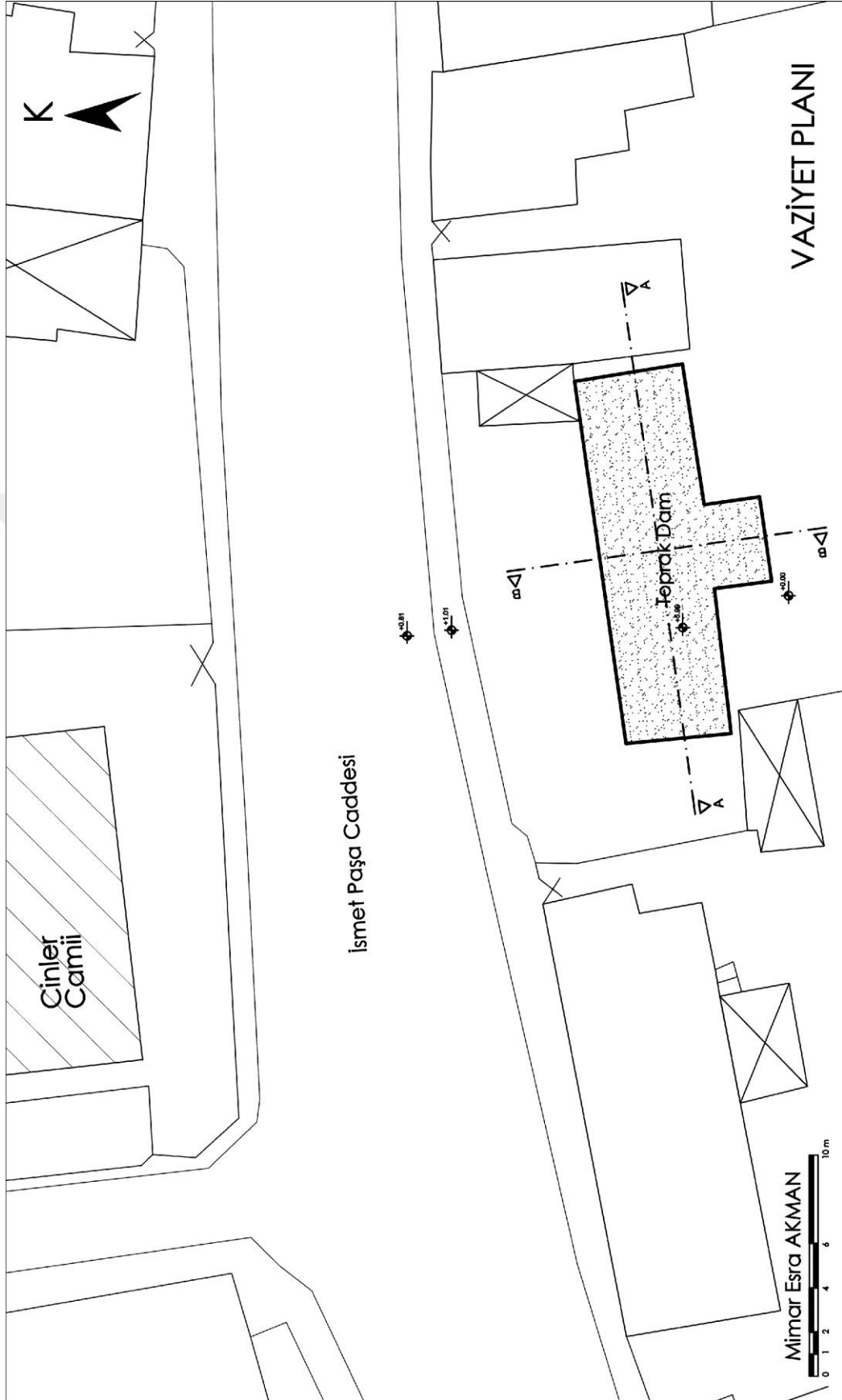
3.2.Mehmet Demirel Evi

Bina 20. yy. başında en son Bayburdi Hasan Efendi'nin müderrisliği zamanında aktif olarak kullanılmış bir medrese müderris evidir (Şekil 3.44).

Yapı Konya İli, Ereğli İlçesi, Cinler Mahallesi İsmet Paşa Caddesinde Cinler Camii'nin karşısında yer almaktadır (Çizim 3.12).

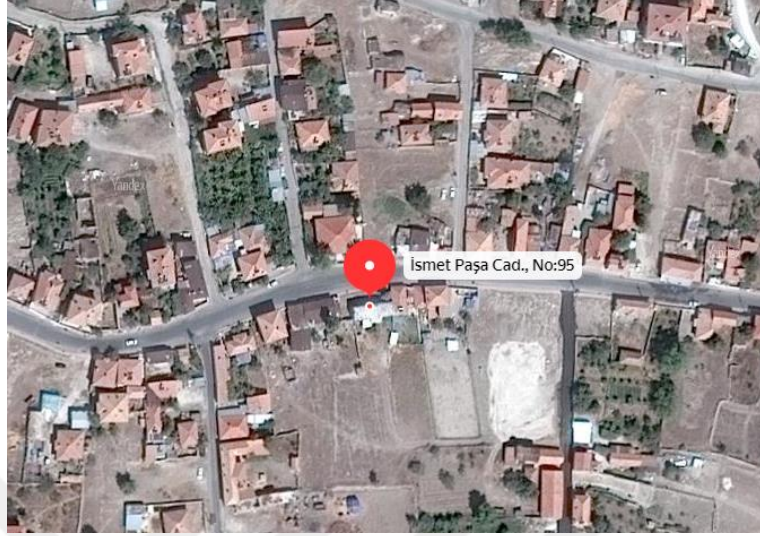
Şekil 3.44. Mehmet Demirel Evi (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Çizim 3.12. Mehmet Demirel Evi Vaziyet Planı (Mimar Esra AKMAN, 2019)

3.2.1.Yapının Konumu ve Genel Tanımı

Mehmet Demirel Evi Cinler Camii'ne 28 m, ilçe merkezine de 1.5 km uzaklıktadır (Şekil 3.45).

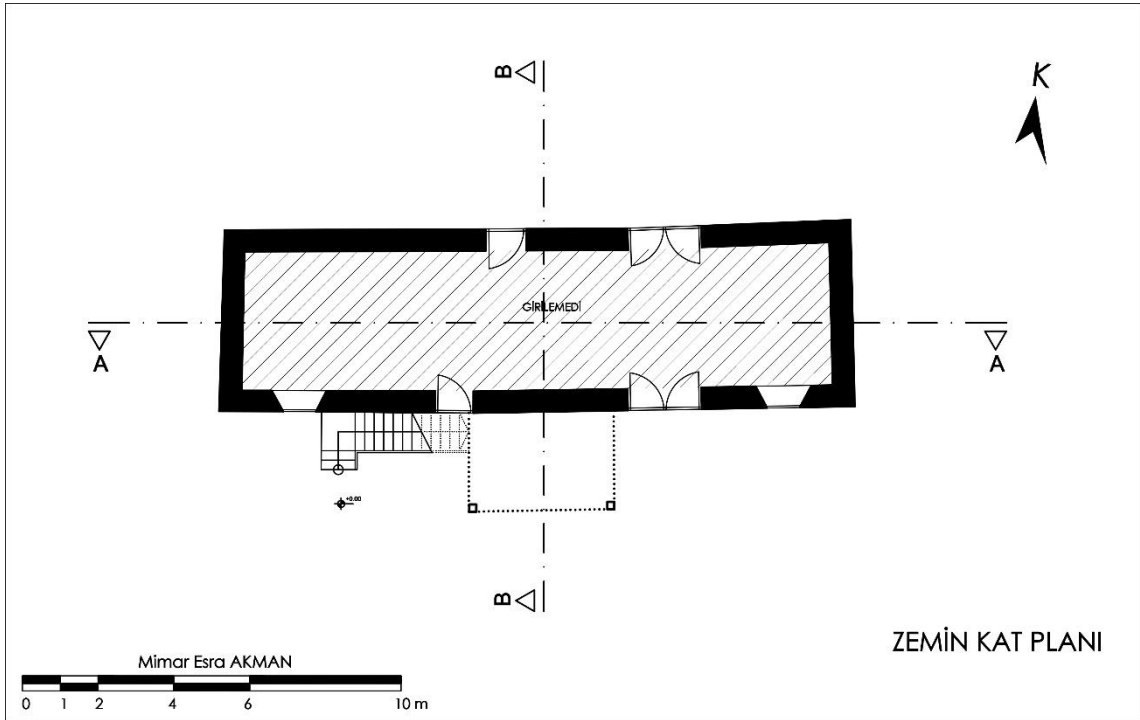
Şekil 3.45. Mehmet Demirel Evi uydu görüntüsü (Anonim-11)

Han görünümüne bu yapı iki kattan oluşmakta olup, taş temel üzerine kerpiç ve taş malzeme kullanılarak inşa edilmiştir. İç sofalı plan tipinin bir örneğidir. Alt katı ahır ve zahire (tahıl) ambarı olarak kullanılmaktadır. Günümüzde yapıda yaşayan kimse yoktur. Bu yüzden kilitli olan alt kata ulaşım sağlanamamıştır. Üst kata ise yan komşunun refakatinde giriş yapılmıştır. Yapıya dışardan merdivenle çıkılan ahşap cumbalı bir sofadan girilmektedir. Ana sofaya bağlı iki mekândan oluşan dikdörtgen bir plana sahiptir.

3.2.2.Mimarisi ve Tezyinatı

Mehmet Demirel Evi mabeynli plan tipinin bir örneğidir. Sofa ve ona bağlanan iki odadan oluşmaktadır. Yapının plan şeması simetrik olup yalındır.

Bina iki katlı olup alt kat depo ve ahır olarak kullanılmaktadır (Çizim 3.13). Alt kata erişim sağlanamamıştır. Üst kata ilk 3 basamağı beton geriye kalan 14 basamağı ahşap toplam 17 basamaklı bir merdiven ile dışardan giriş yapılmaktadır (Şekil 3.46 - Şekil 3.47). Ayrıca merdivenin sağında ahşap direkler üzerine oturtulmuş bir teras mevcuttur.

Çizim 3.13. Mehmet Demirel Evi Zemin Kat Planı (Mimar Esra AKMAN, 2019)

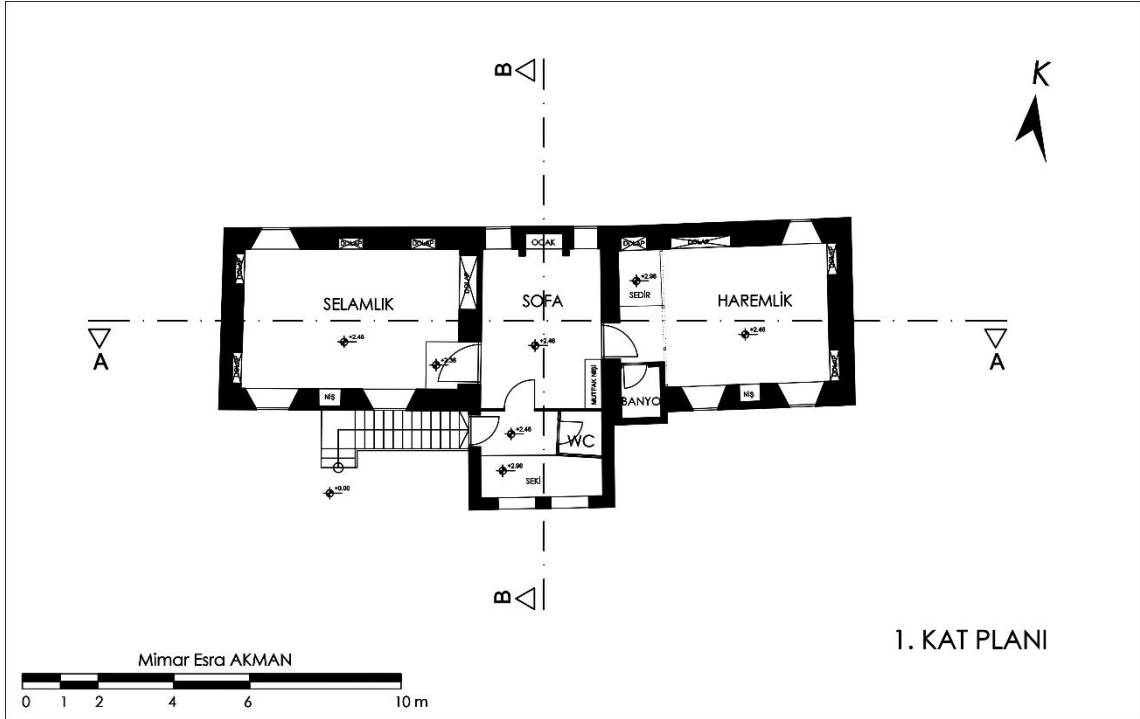

Şekil 3.46. Beton basamaklar
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.47. Ahşap basamaklar
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Birinci katta sofa, haremlik ve selamlık adı verilen iki oda yer almaktadır (Çizim 3.14). Üst kata tek kanatlı ahşap bir kapıyla cumbaya girilir. Cumbanın hemen sağında, güneye bakan bölümünde, yerden 50 cm yükseklikte seki yer almaktadır (Şekil 3.48 - Şekil 3.49).

Çizim 3.14. Mehmet Demirel Evi 1. Kat Planı (Mimar Esra AKMAN, 2019)

Şekil 3.48. Ahşap giriş kapısı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.49. Seki
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Cumba ve yapının geneli muşambalarla kaplıdır. Cumba pencereleri de özgün doğramalarının yerine cam vitrin kapaklarıyla kapatılmıştır (Şekil 3.50).

Şekil 3.50. Vitrin kapağı kullanılmış cumba penceresi (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Giriş kapısının karşısında cumbanın içinde doğu yönünde muhdes bir tuvalet konumlandırılmıştır. Bu tuvaletin duvarları alçıpan bölücülerle bölünmüş, kapısının üzerinde ışık alması için cam bir yüzey oluşturulmuş, kapısı ise kompakt laminant malzemeden yapılmıştır (Şekil 3.51).

Şekil 3.51. Muhdes tuvaletin bölücü elemanları ve kapısı (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Sofaya giriş muhdes ahşapla bölünmüş ve cumbadan ayrılmıştır. Sofa giriş kapısı da sonradan eklenmiş kompakt laminant malzemedir (Şekil 3.52).

Şekil 3.52. Sofa girişi ahşap bölücü elemanları ve kapısı (E.AKMAN Arşivi, 2018)

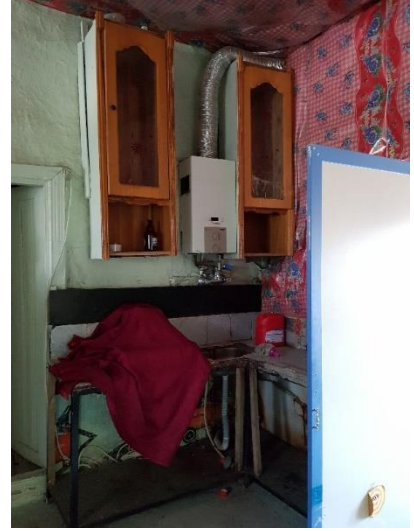
Sofaya girildiğinde kuzeydeki duvarın ortasında bir ocak ve yanlarında yerden yüksekliği 44 cm olan birer dolap nişi yer almaktadır. Ölçüleri 70 cm x 93 cm olan dolap nişlerinin üzerinde 70 cm x 68 cm boyutlarında iki adet ahşap doğramalı aydınlık penceresi mevcuttur (Şekil 3.53). Sofa mutfak olarak kullanılmış ve içerisine muhdes terek ve niş eklenmiştir (Şekil 3.54 - Şekil 3.55). Ayrıca sofanın tavanı yuvarlak kesitli ahşap giriş üzeri hasır kaplamadır (Şekil 3.56).

Şekil 3.53. Ocak, dolaplar ve pencereler (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.54. Terek (2018)
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.55. Mutfak nişi (2018)
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.56. Sofanın ahşap kiriş üzeri hasır kaplama tavanı (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Sofanın doğu ve batısında birer oda yer alır. Sofanın doğu yönündeki oda haremlik, batı yönündeki oda ise selamlıktır (Şekil 3.57). Haremlik kısmına ahşap, üzeri beyaz yağlı boyalı bir kapıdan girilmektedir.

Şekil 3.57. Haremlik (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Bu mekânın hemen sağında gusülhane yer almaktadır (Şekil 3.58). Odaya giriş gusülhanenin dış duvar hizasında üç ahşap Bursa kemerli bir geçişten sağlanmaktadır (Şekil 3.59). Kemerlerin yerden yükseklikleri 182 cm, kemer açıklıkları da ortalama 110 cm'dir.

Şekil 3.58. Gusülhane
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.59. Bursa kemerli geçiş
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Haremlik bölümünde güney cepheye bakan pvc doğramalı ve demir korkuluklu iki mazgal pencere yer almaktadır. Bu pencerelerin ortasında bir niş bulunmaktadır.

Haremlik bölümünün doğusundaki duvar sağır olup burada iki adet ağzıaçık adı verilen dolaplar yer almaktadır (Şekil 3.60 - Şekil 3.61). Ahşap ağzıaçıkların üzeri verniksizdir.

Şekil 3.60. Ağzıaçık 1 (sağ)
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.61. Ağzıaçık 2 (sol)
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Haremlğin kuzeyindeki duvarda oda giriş kapısının solunda yerden 50 cm yüksekliğinde bir seki mevcuttur (Şekil 3.62). Bu sekinin arkasında kuzey yönünde bir ahşap dolap ve ahşap ağzıaçık mevcuttur (Şekil 3.63 - Şekil 3.64).

Şekil 3.62. Haremlğin solunda yer alan seki (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.63. Sekinin arkasındaki (kuzey yönündeki) dolap (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.64. Kuzey yönündeki ağzıaçık (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Kuzey cepheye açılan pvc doğramalı ve demir korkuluklu bir mazgal pencere de odayı aydınlatmak için buraya konumlandırılmıştır (Şekil 3.65). Ayrıca odanın Bursa kemerli geçişinden itibaren pencerelerin ve kemerlerin üst kısmında yer alan ahşap sergen, mekânın dört köşesinde dolaşmaktadır. Bina günümüzde depo olarak kullanıldığı için iç mekândaki eşya yoğunluğu nedeniyle çok sağlıklı çekim yapılamamıştır.

Şekil 3.65. Kuzey cepheye bakan pencere (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Sofanın solunda da selamlık bölümü yer alır. Bu mekâna beyaz renkle boyanmış ahşap kemerli kapıdan girilir (Şekil 3.66). Kapıdan geçilince yerdeki döşemede aşağı yönde 10 cm kadar bir kot farkı yapılmıştır.

Şekil 3.66. Selamlık ahşap kemerli kapı girişi (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Selamlık mekânının doğu yönünde beyaz renkli bir ağzıaçık yer almaktadır (Şekil 3.67).

Şekil 3.67. Doğu yönündeki ağzıaçık (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Selamlık adı verilen bu mekânın pencereleri de haremlığın pencereleri ile simetrik konumda yerleştirilmiştir. Planda da aynı simetri gözlenmektedir. Kuzey cephesinde bir, güney cephesinde iki adet pvc doğramalı ve demir korkuluklu pencere ile mekân aydınlatılmıştır. Güney cephedeki iki pencerenin ortasında ise bir niş yer almaktadır (Şekil 3.68).

Şekil 3.68. Kuzey yönündeki pencereler ve niş (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Selamlıkta bütün dolapların ve kapının üzerinde sergen bulunmaktadır (Şekil 3.69). Ayrıca odanın tüm duvarlarında yerden 90 cm yüksekliğinde ahşap lambri kaplama mevcuttur. Bu mekândaki tüm ahşap öğeler haremlikteki gibi orijinal kalamamış üzerleri beyaz yağlı boya ile boyanmıştır.

Tavanda ise ahşap giriş üzeri hasır kaplama mevcuttur (Şekil 3.70).

Şekil 3.69. Sergen detayı (2018)
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.70. Selamlık tavan detayı (2018)
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

3.2.3.Cephe Özellikleri

Yapının cephesinde sıva dökülmeleri gözlenmektedir. Yapı uzun yıllardır kullanılmadığı için tahrip olan yerleri onarılmamıştır (Şekil 3.71).

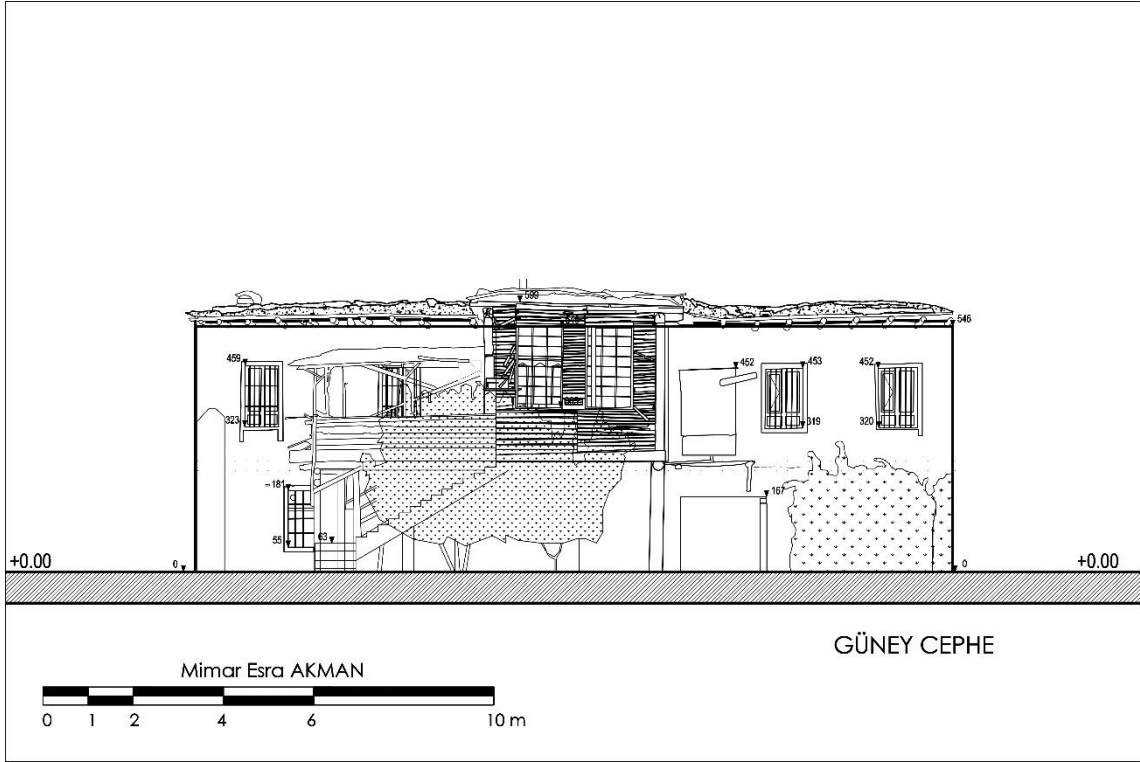
Şekil 3.71. Cephedeki sıva dökülmeleri (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Yapının cepheleri oldukça sadedir. Pencerelelerinde düz yuvarlak kesitli demir korkuluklar bulunmaktadır. Alt katta eskiden tahıl ambarı olan deponun giriş kapısı ve yapının orijinal merdivenleri ahşaptır (Şekil 3.72).

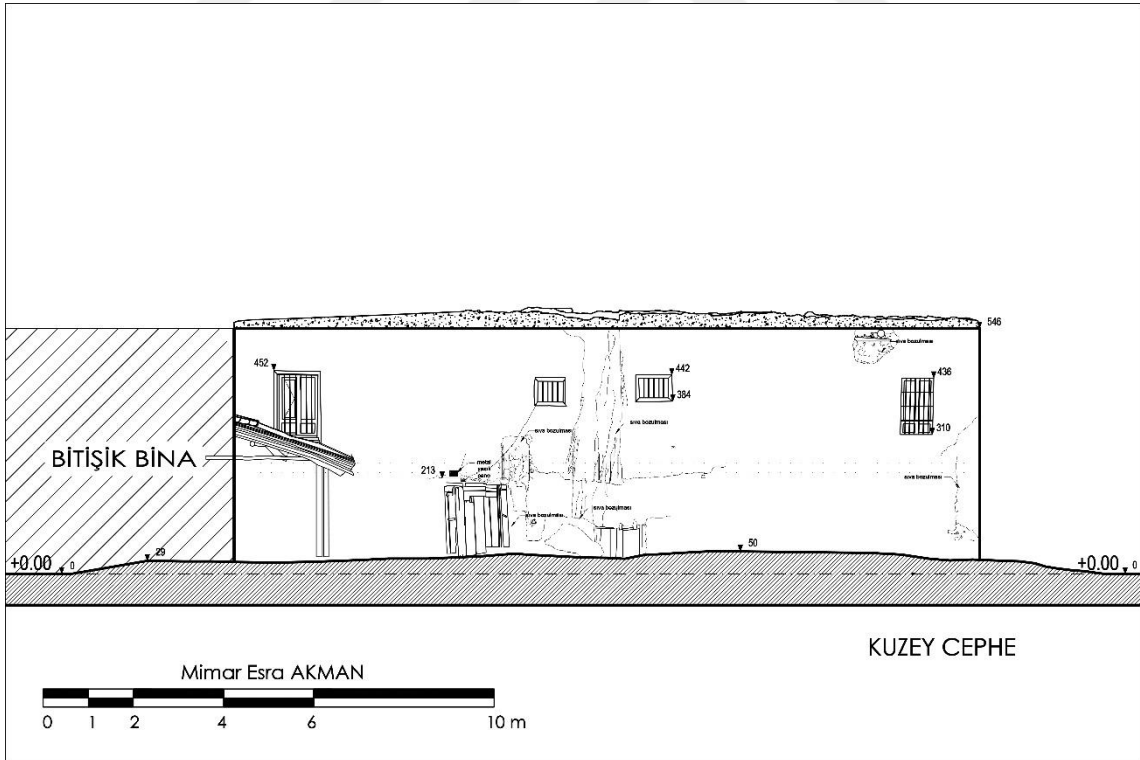

Şekil 3.72. Ahşap depo kapısı ve merdivenler (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Zemin katın ön cephesi olan güney cephede depoya girilen kapı ve penceresi bir de ahır kısmına girilen kapı ve penceresi bulunmaktadır (Çizim 3.15). Birinci katta ise doğu ve batı yönde olmak üzere ikişer tane mazgal pencere ve ortada cumba yer almaktadır. Yapının kuzeyi yola cephe olmasına rağmen odalar ve sofa güneye bakmaktadır. Kuzey cephesinde sağ ve sol yanda birer, ortada iki tane aydınlık penceresi vardır (Çizim 3.16).

Çizim 3.15. Mehmet Demirel Evi Güney Cephesi (Mimar Esra AKMAN, 2019)

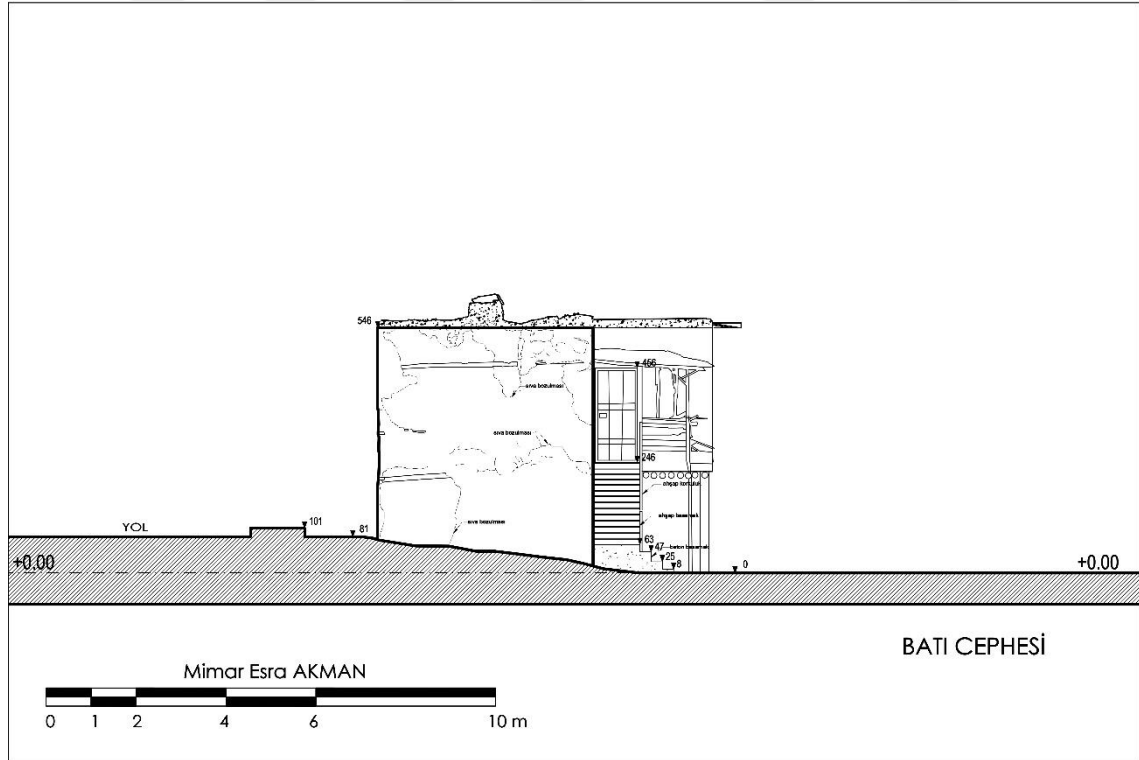
Çizim 3.16. Mehmet Demirel Evi Kuzey Cephesi (Mimar Esra AKMAN, 2019)

Yapının kuzeyinde güney cepheye göre daha az açıklığa yer verilmiş olması olumsuz iklim koşullarından korunma amaçlıdır (Şekil 3.73).

Şekil 3.73. Kuzey cephe (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Mehmet Demirel Evi'nin doğu cephesi bitişik nizamdır. Batı cephesi ise sağırdır (Çizim 3.17).

Çizim 3.17. Mehmet Demirel Evi Batı Cephesi (Mimar Esra AKMAN, 2019)

Çatı ahşap kirişleme üzeri hasır kaplama olduğu için üzeri toprak damlıdır. Çatının ahşap kirişleri dış cepheden de algılanacak düzeydedir. Kirişlerin üzerindeki hasır kaplama hem iç mekânda hem dış mekânda görülebilmektedir (Şekil 3.74).

Şekil 3.74. Çatı saçağı ve toprak dam (E.AKMAN Arşivi, 2018)

3.2.4.Yapım Tekniği ve Malzemesi

Yapı taş temel üzerine kerpiçten inşa edilmiştir. Zemin kat taş duvar, üst kat kerpiç malzemeyle yapılmış kâgir yapıdır. Batı cephesinde sıva dökülmelerinin altında yapının ahşap hatılları belli olmaktadır (Şekil 3.75).

Şekil 3.75. Cumbanın ahşap iskeleti (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Yapının cumba kısmında bağıdadi sıva tamamen döküldüğü için ahşap çıtaları görmemiz mümkündür (Şekil 3.76).

Şekil 3.76. Cumbanın ahşap çıtaları (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Pencerelerde yuvarlak kesitli demir korkuluklar mevcuttur. Pencerelerin orijinal ahşap doğramaları pvc doğramayla değiştirilmiştir. Oda kapıları ahşaptandır. İç mekânda pencerelerin sağ, sol, yan duvar yüzeyleri ve oda duvarlarının yerden 90 cm yükseklikte ahşap lambri kaplamadır (Şekil 3.77). Zemin döşemeleri verniksiz ahşap döşemedir.

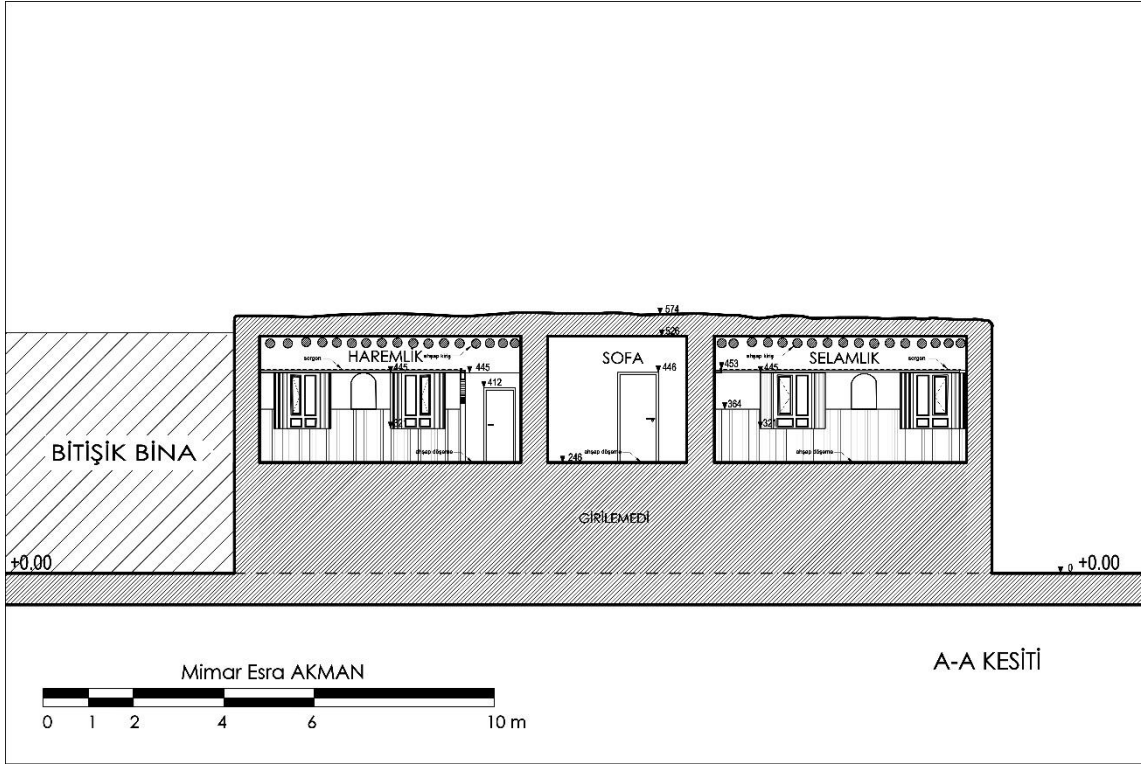
Şekil 3.77. Ahşap duvar kaplamaları, ağıztaçık ve zemin kaplaması (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Yapının döşeme kirişleri ortalama 20 cm yuvarlak kesitli ahşaplardan imal edilmiştir. Tavandan açıkça görülmekte olan bu ahşapların iç mekânda üzerini kaplama ihtiyacı duyulmamıştır (Şekil 3.78).

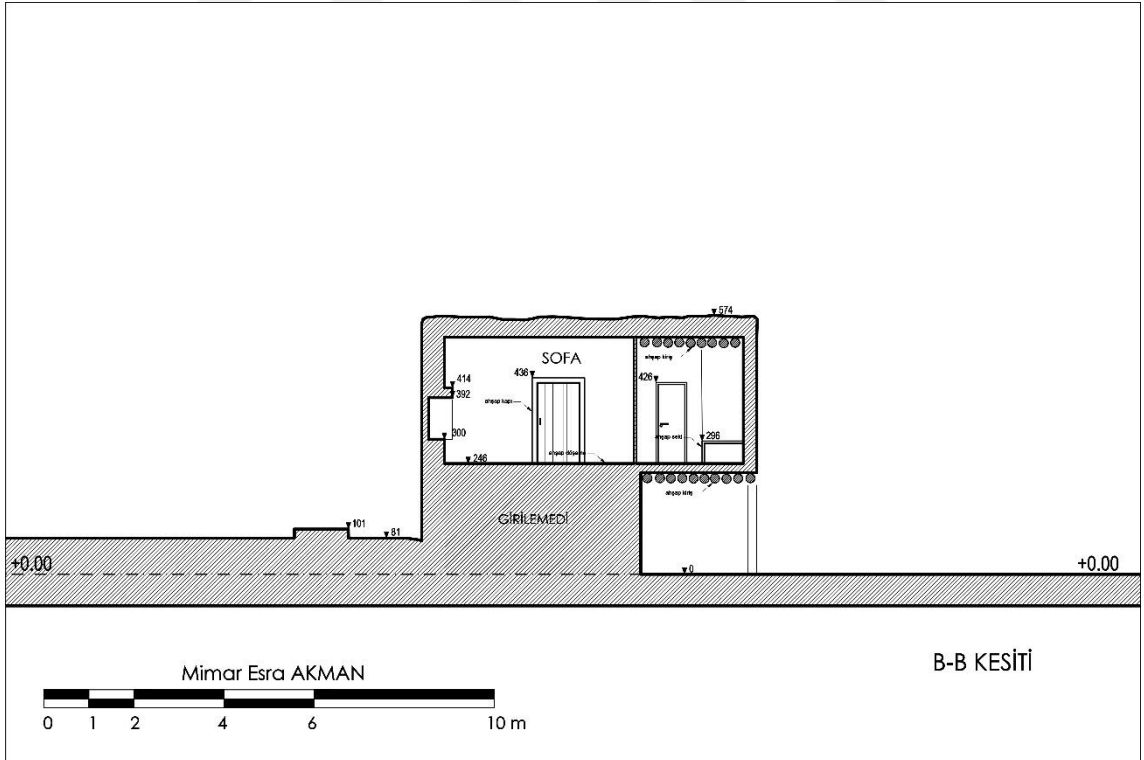

Şekil 3.78. Tavan döşemesi ahşap kirişler (E.AKMAN Arşivi, 2018)

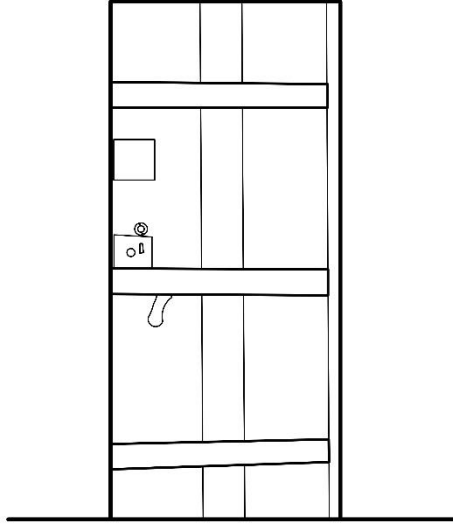
Taş duvar kalınlıkları üst katta 45 cm ile 64 cm arasında değişiklik göstermektedir. Sadece cumbanın olduğu kısımda bağdadi duvarın kalınlığı 30 cm' ye kadar düşmektedir (Çizim 3.18 - Çizim 3.19).

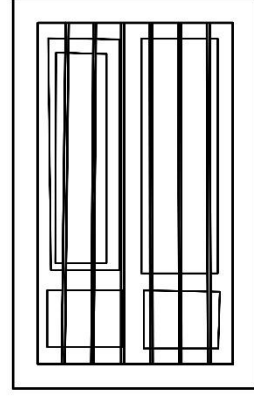
Çizim 3.18. Mehmet Demirel Evi A-A Kesiti (Mimar Esra AKMAN, 2019)

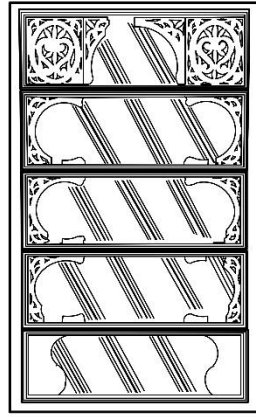
Çizim 3.19. Mehmet Demirel Evi B-B Kesiti (Mimar Esra AKMAN, 2019)

MEHMET DEMİREL EVİ KAPI GÖRÜNÜŞÜ

MEHMET DEMİREL EVİ PENCERE GÖRÜNÜŞÜ

MEHMET DEMİREL EVİ AĞZIAÇIK GÖRÜNÜŞÜ

Mimar Esra AKMAN

Çizim 3.20. Mehmet Demirel Evi Kapı, Pencere ve Dolap Detayı (Mimar Esra AKMAN, 2019)

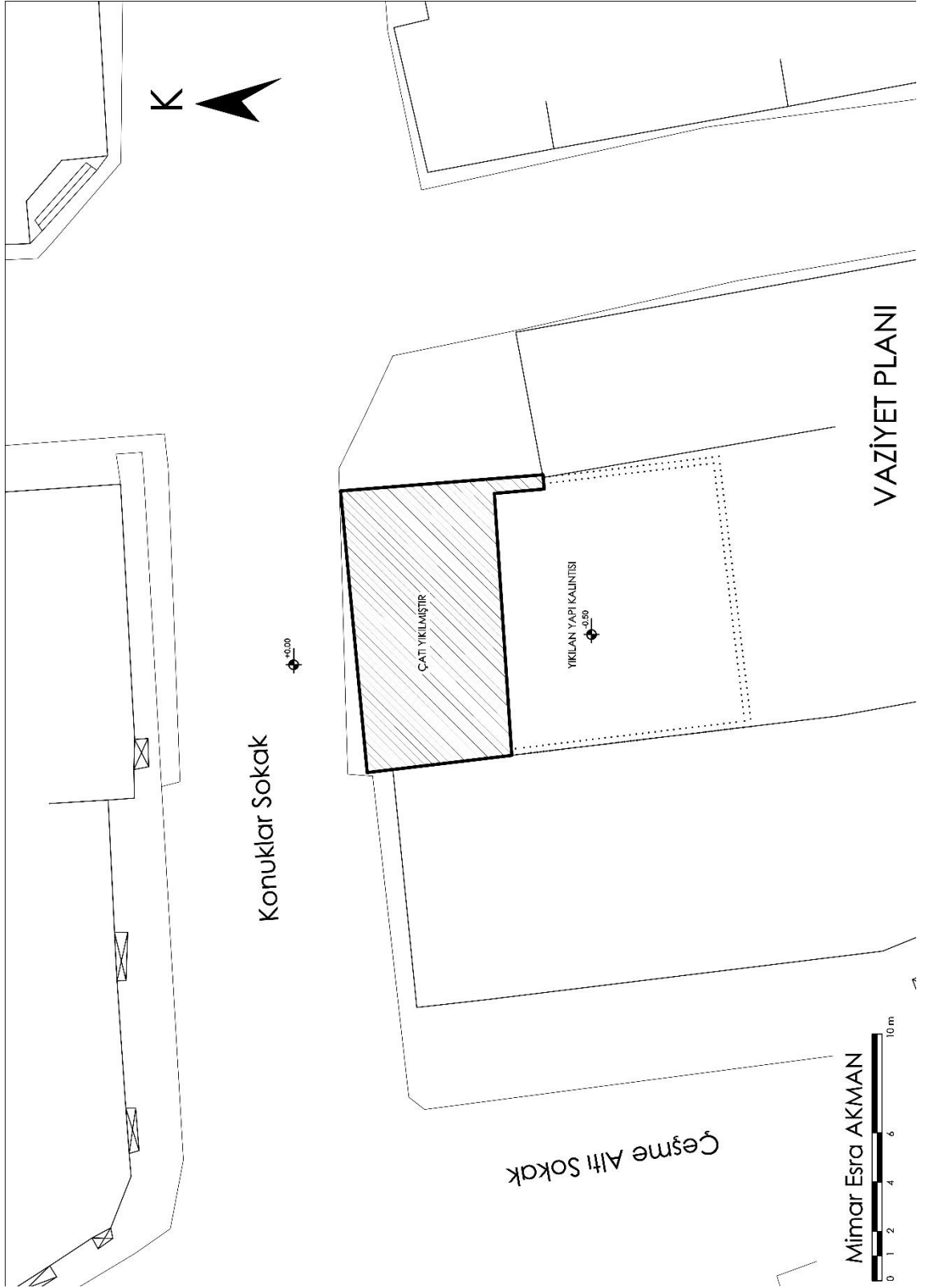
3.3. Kurdoğlu Evi

Kurdoğlu Evi zemin ve birinci kattan oluşmaktadır (şekil 3.79). Yapının zemin katı taş, st katı ise bağdadi duvardan oluşmaktadır. Günümüzde binanın büyük bir kısmı yıkıktır.

Yapı Konya İli, Ereğli İlçesi, Selçuklu Mahallesi Konuklar Sokak No:4' te yer almaktadır (izim 3.21).

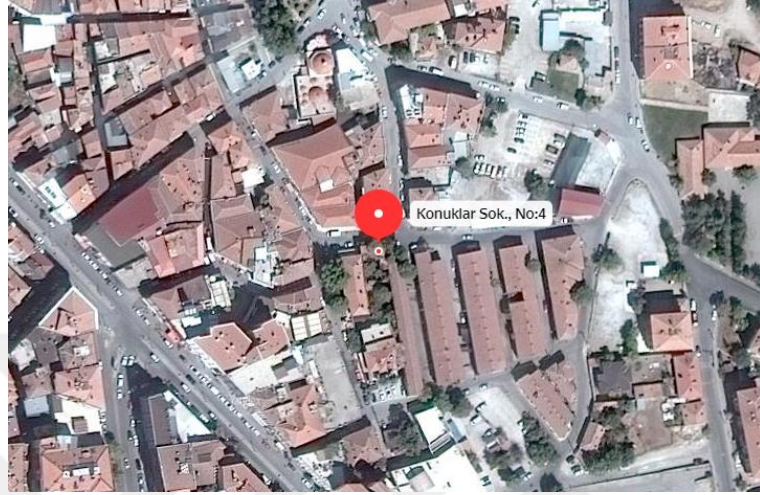
şekil 3.79. Kurdoğlu Evi (E.AKMAN Arşivi, 2016)

Çizim 3.21. Kurdoğlu Evi Vaziyet Planı (Mimar Esra AKMAN, 2019)

3.3.1.Yapının Konumu ve Genel Tanımı

Kurdoğlu Evi Ulu Cami'ye 120 m, Rüstem Paşa Kervansarayı'na 150 m uzaklıkta yer almaktadır (Şekil 3.80).

Şekil 3.80. Kurdoğlu Evi uydu görüntüsü (Anonim-11)

Yapının giriş kapısındaki kemerin kilit taşında yazdığına göre yapı 1907 yılında inşa edilmiştir (Şekil 3.81). Zamanında Rum kilisesi olarak da kullanılan yapı Rum Evi olarak da anılmaktadır. Zemin kat ve birinci kattan oluşan yapının zemin katı tamamen taş, üst katı ise hımış tekniğiyle yapılmıştır. Yapının bugünkü haliyle, çıkan yangınlarla ve çevresel etkilerle oldukça hasar görmüş neredeyse sadece yapının beden duvarları kalmıştır (Şekil 3.82). Zemin katın döşemesi 2 oda hariç tamamen yok olmuştur. Kullanılmayan binanın etrafına belediye tarafından tel örgü çekilmiştir (Şekil 3.83).

Şekil 3.81. Kurdoğlu Evi giriş kapısı taş kemerin kilit taşı (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.82. Yapının ayakta kalan parçaları
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.83. Tel örgü
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

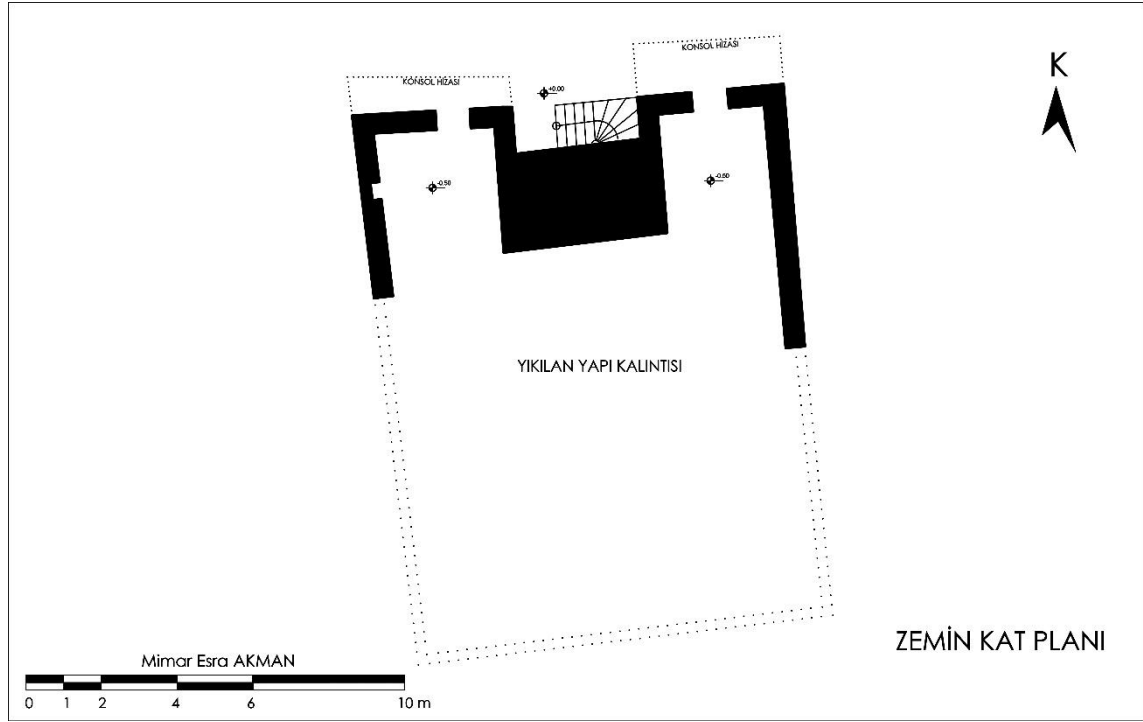
3.3.2.Mimarisi ve Tezyinatı

Bina köşe parselde konumlanmıştır. Ön cephesi olarak tasarlanan yer kuzeydeki sokağa bakmaktadır. Zemin katı zamanla yükselen yol kotunun altında kalmıştır. Binanın avlusunun ya da bahçesinin muhtemelen güney kısımda yıkılan yerde olduğu düşünülmektedir. Yapı ile yol ile arasında 2 m gibi bir mesafe olduğu için bu kanaate varılmıştır.

Yapının zemin katına geçiş birinci kat merdivenlerinin sağında ve solunda bulunan taş kemerli iki kapıdan sağlanmaktadır (Şekil 3.84 – Çizim 3.24). Zemin katın

dış duvarları kesme taş, iç duvarları moloz taş örgü olup üzeri sıva ile kaplanmıştır (Şekil 3.85).

Kurdoğlu Evi plan şeması orta sofalıdır. Sofaya bağlanan mekânlar olduğu kalıntılardan anlaşılmaktadır. Günümüze kadar yaşadığı tahribatlar sonucu yapıdan geriye sadece dış duvarları kalmıştır.

Çizim 3.22. Kurdoğlu Evi Zemin Kat Planı (Mimar Esra AKMAN, 2019)

Şekil 3.84. Zemin kat girişi sağ kapı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.85. Moloz taş duvar üzeri sıva
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Ayrıca bina çıkmalarının altında ve duvarların köşelerinde taş payandalar yer almaktadır (Şekil 3.86 - Şekil 3.87).

Şekil 3.86. Taş payanda
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.87. Köşe payandası
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Binanın zemin katına girildiğinde bizleri bir virane karşılamaktadır. İç mekân bahçe haline dönüşmüş çeşitli bitkiler binanın temeli üzerinde yetişmiştir (Şekil 3.88 - Şekil 3.89).

Şekil 3.88. Yapının zemininde yetişen bitkiler
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

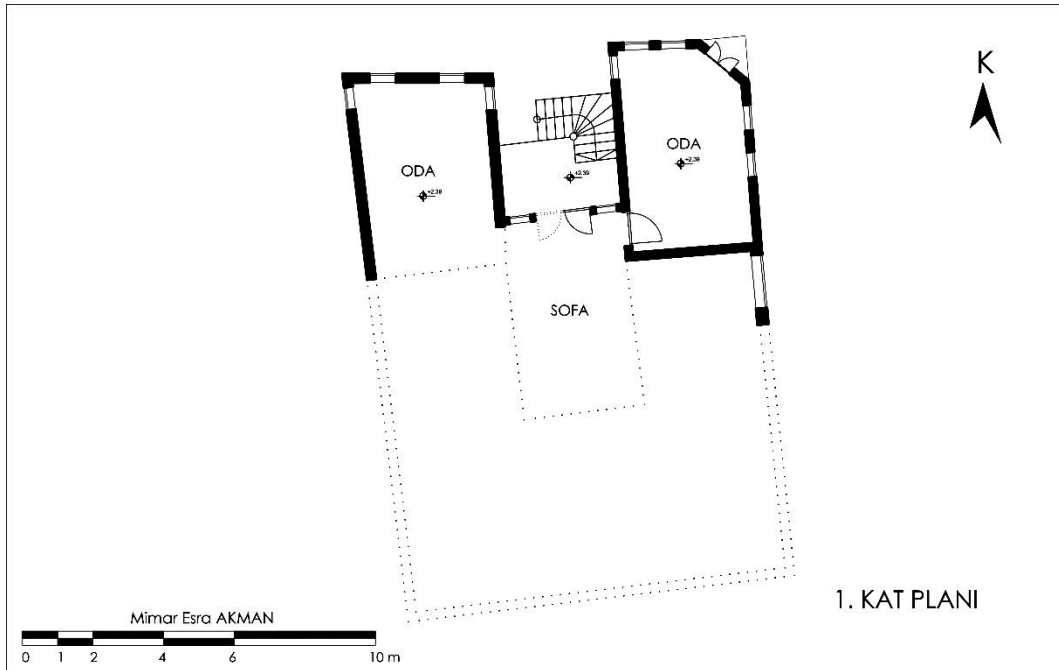
Şekil 3.89. Yapının tahrip olan yerleri
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Bahçede duvar kalıntıları ve ocak nişi de bulunmaktadır. Yapı hımiş tekniğiyle inşa edilmiştir (Şekil 3.90). Bina yapıldığı yıllarda işçilik olarak gayet düzgün inşa edilmiş ve yapı iskeleti onca şeye rağmen günümüze kadar gelebilmiştir.

Şekil 3.90. Hımiş tekniği (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Yapının birinci katına her biri yekpare taştan imal edilmiş 13 basamağın oluşturduğu döner merdivenle ulaşılmaktadır (Çizim 3.23 - Şekil 3.91). Giriş kapısı kesme taştan basık kemer olarak yapılmış ve kemerin kilit taşında yapının yapım tarihi olduğu söylenen '1907' yazmaktadır (Şekil 3.92).

Çizim 3.23. Kurdoğlu Evi 1.Kat Planı (Mimar Esra AKMAN, 2019)

Şekil 3.91. Döner merdiven
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.92. Basık taş kemer
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Ahşap giriş kapısının bir kanadı yangında yanıp yok olmuş diğer kanadı günümüze kadar kalabilmiştir. Girişin sağ ve sol kenarlarında ahşap doğramalı demir korkuluklu birer pencere bulunmaktadır. Eve kimin geldiğini görebilmek için yapılan bu pencerelere kim geldi penceresi denilmektedir (Şekil 3.93).

Şekil 3.93. Kapı kanadı ve kim geldi penceresi (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Yapının girişinden sonra birinci katın zemin döşemesi bulunmamaktadır (Şekil 3.94). Birinci katta iki odanın dış duvarları ayakta kalmış ve döşemeleri kısmen yok olmuştur (Şekil 3.95). Sofanın kuzey yönündeki duvarda ve tavan silmelerinde kalem işi

süslemeler yer almaktadır (Şekil 3.96). Süslemeler yangında hasar gördüğü için dikkatli bakıldığında fark edilmektedir.

Şekil 3.94. Birinci katın döşeme izi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.95. Yıkılan odanın zemin döşemesi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.96. Yok olan sofa tavanı ve süslemeleri (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Birinci katta girişin doğu ve batı yönünde iki adet mekân bulunmaktadır. Bunlara içeride döşeme olmadığı ve oda kapıları tamamen yandığı için yapının bahçesinden çıkılarak ulaşılmaktadır (Şekil 3.97).

Şekil 3.97. Doğudaki oda kapısının kalıntısı (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Girişin sağındaki dikdörtgen planlı mekânda kuzey yönünde iki, doğu-batı yönünde birer adet toplam dört pencere yer alır (Şekil 3.98). Bu pencereler de yapının bütün pencereleri gibi ahşap doğrama ve kıvrım motifli bombeli demir korkulukludur. Kuzey cepheye çıkma yaparak konumlandırılan bu mekânı cumbanın altından taş payandalar desteklemektedir. Cumbanın olduğu yerde şimdi sadece izi kalmış bir seki bulunmaktadır (Şekil 3.99). Zemin tahtaları sökülmüş ve oldukça tahrip edilmiştir.

Şekil 3.98. Batıdaki odanın pencereleri
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.99. Tahrip edilmiş seki detayı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Tavan ahşap kirişlemelidir (Şekil 3.100). Ayrıca odanın batısındaki duvar yıkılmış yan taraftaki binanın çatısı buraya oturtulmuştur.

Şekil 3.100. Tavan döşemesi (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Girişin doğusundaki odaya döşemesi hasar gördüğü için bahçeden ulaşılmaktadır (Şekil 3.101). Dikdörtgen planlı bir köşesi pahlı bu odada; ön cephe olan kuzeyde iki, batıda bir, doğuda iki olmak üzere beş pencere ve kuzeydoğuya bakan çift kanatlı bir balkon kapısı yer almaktadır (Şekil 3.102 - Şekil 3.103 – Şekil 3.104). Bu mekân kuzey ve doğu cepheye çıkma yapmış ve cumba altındaki taş payandalarla desteklenmiştir.

Şekil 3.101. Doğu yönündeki odanın kapı boşluğu
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.102. Batı yönündeki pencere
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.103. Kuzeye bakan pencereler
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.104. Kuzeydoğudaki balkon kapısı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Mekânın pahlı köşesinde çift kanatlı balkon kapısı üçgen şeklinde bir balkona açılır (Şekil 3.105). Balkonun üzerini örten çokgen ahşap saçak yer almaktadır (Şekil 3.106).

Şekil 3.105. Balkonun döşemesi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.106. Ahşap balkon saçığı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

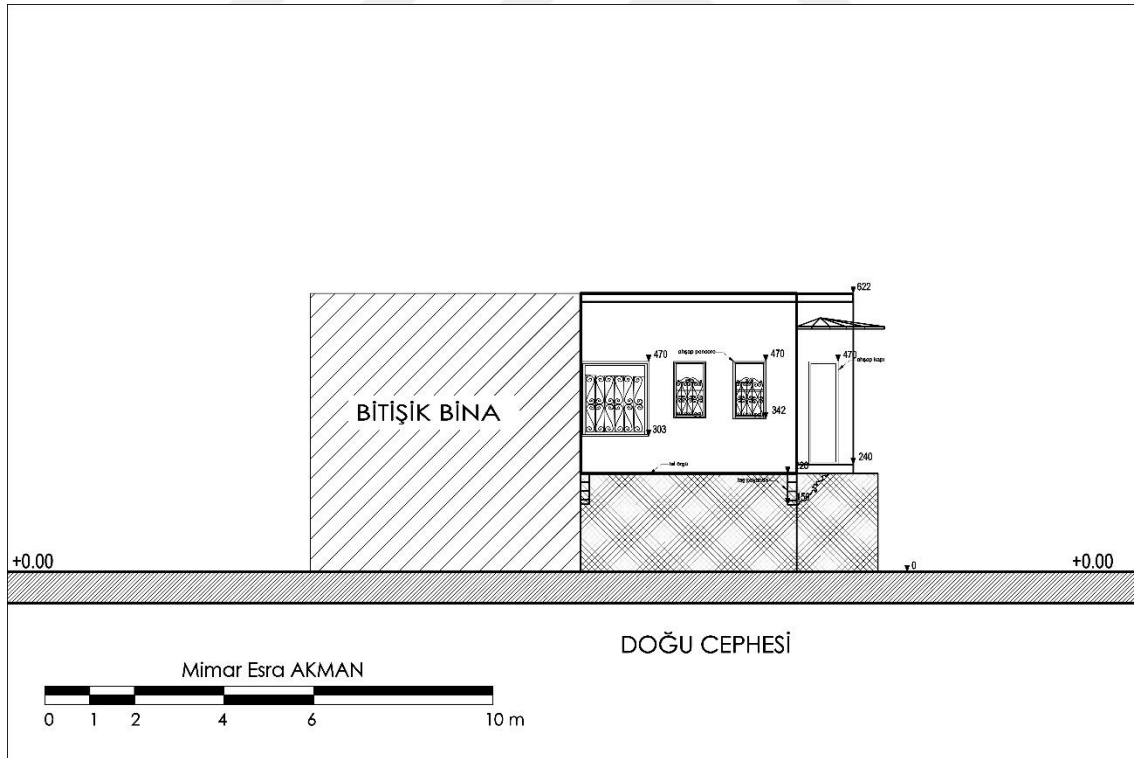
Odanın döşemeleri tahrip edilmiştir. Tavanı ise ahşap kirişlemelidir (Şekil 3.107).

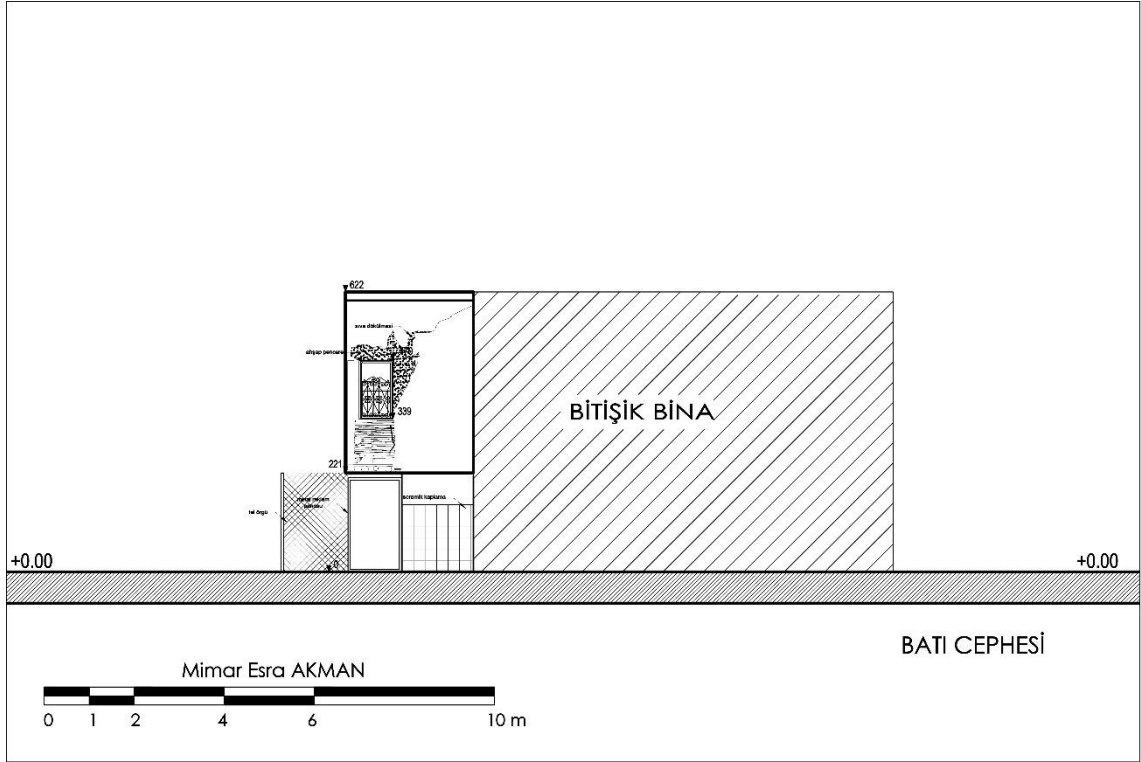
Şekil 3.107. Tavan döşemesi (E.AKMAN Arşivi, 2018)

3.3.3.Cephe Özellikleri

Kurdoğlu Evi köşe parselde konumlanmıştır. Doğu cephesinde üç adet pencere ve kuzeydoğuya açılan balkon kapısı yer almaktadır (Çizim 3.24). Batı cephesinde de cumbanın bir penceresi mevcuttur (Çizim 3.25). Doğu ve batı cepheleri kısmen bitişik nizamdır (Şekil 3.108 – Şekil 3.109).

Çizim 3.24. Kurdoğlu Evi Doğu Cephesi (Mimar Esra AKMAN, 2019)

Çizim 3.25. Kurdoğlu Evi Batı Cehesi (Mimar Esra AKMAN, 2019)

Şekil 3.108. Batı cephesi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

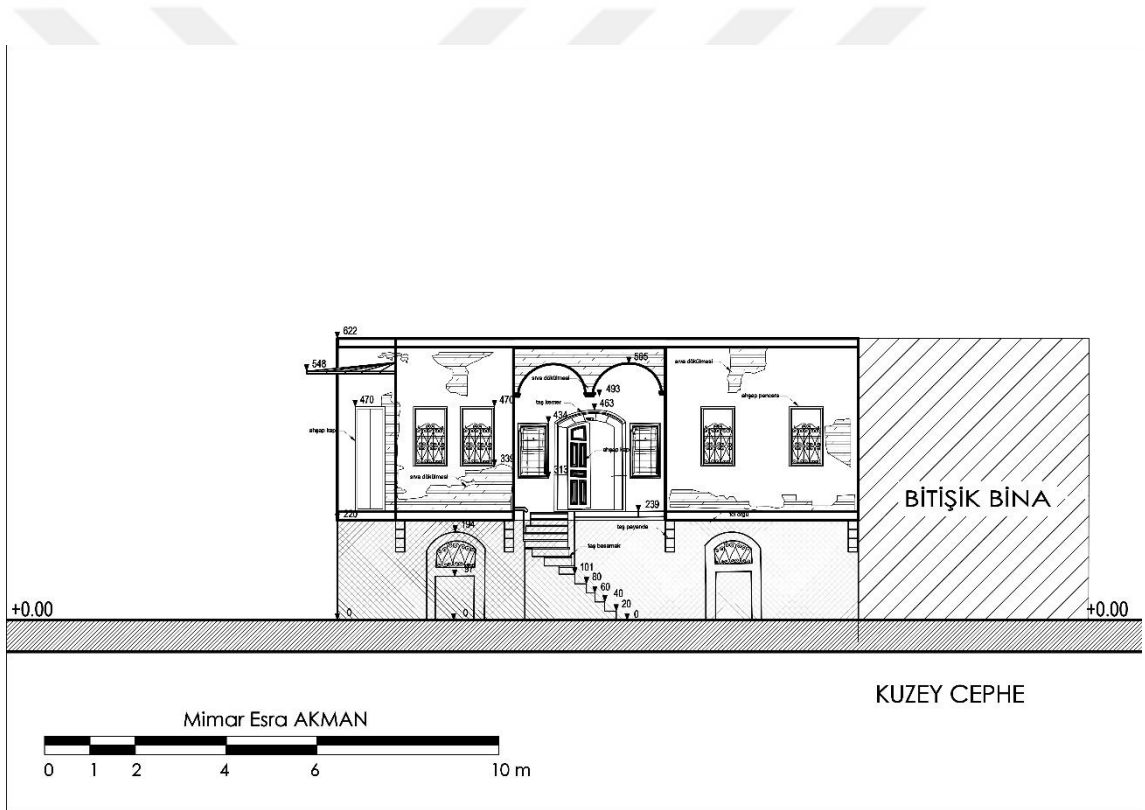

Şekil 3.109. Doğu cephesi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Kuzey ve doğu yönündeki mekânlar cepheye çıkma yapmaktadır (Şekil 3.110). Kuzeyde iki ahşap kemerli süsleme girişi tanımlamaktadır. Zemin katta taş kemerli iki giriş kapısı ve üzerinde cumbaların kuzeye bakan pencereleri yer almaktadır (Çizim 3.26).

Şekil 3.110. Kuzey ve doğu cephe çıkmaları (E.AKMAN Arşivi, 2016)

Çizim 3.26. Kurdoğlu Evi Kuzey Cephesi (Mimar Esra AKMAN, 2019)

Yapıda zamanla geçirdiği tahribatlar ve yıkıcı etkilerden dolayı kısmi sıva dökülmeleri mevcuttur. Sıva dökülmelerinin altında bağdadi tekniğinin ahşap çitalarını görmek mümkündür (Şekil 3.111).

Şekil 3.111. Giriş cephesi sıva dökülmeleri (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Bina plan ve cephe olarak simetrik özellikler göstermektedir. Cumbaların ön ve giriş cephelerindeki pencere sayıları aynıdır. Ayrıca zemin katta cumbaların altında taş kemerli giriş kapıları da birbirlerine simetrik biçimde konumlanmıştır. Giriş kapısının üzerinde çatı saçağının altında yine birbirine simetrik ahşap kemerler yer almaktadır (Şekil 3.112). Girişteki döner merdiven basamakları yekpare taştan yontulmuştur (Şekil 3.113). Zemin kat kesme taş duvardan oluşmaktadır (Şekil 3.114). Binanın çatısı ahşap iskeletli kırma çatıdır. Günümüzde çatı yangından hasar görmüş ve yıkılmıştır.

Şekil 3.112. Kuzey cephedeki ahşap kemerler (E.AKMAN Arşivi, 2016)

Şekil 3.113. Girişteki döner merdiven (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.114. Zemin kat kesme taş duvar detayı (E.AKMAN Arşivi, 2018)

3.3.4.Yapım Tekniği ve Malzemesi

Kurdoğlu Evi'nin zemin katı dışardan kesme taş, içerden moloz taş olarak inşa edilmiştir (Şekil 3.115). Birinci katın duvarları hımış, cumbaların duvarları ise bağdadi tekniğiyle meydana getirilmiştir (Şekil 3.116).

Şekil 3.115. Zemin kat moloz taş duvar (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.116. Hımiş tekniği (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Binanın döşemeleri kare kesitli ahşap kadronların üzerine yuvarlak kesitli ahşap kirişler koyularak oluşturulmuş ve üzerine ahşap kaplama yapılmıştır (Şekil 3.117). Yapının çatısı çıkan yangınlarda yok olmuş geriye ahşap iskeleti kalmıştır (Şekil 3.118).

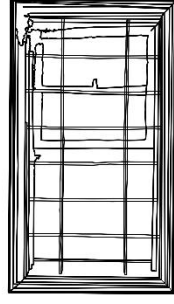
Kurdoğlu Evi plan şeması orta sofalıdır. Sofaya bağlanan mekânlar olduğu kalıntılardan anlaşılmaktadır. Günümüze kadar yaşadığı tahribatlar sonucu yapıdan geriye sadece dış duvarları kalmıştır.

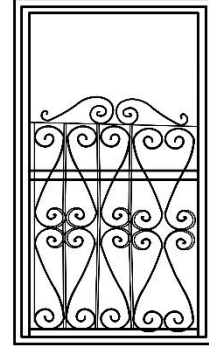
Şekil 3.117. Döşeme detayı (E.AKMAN Arşivi, 2018)

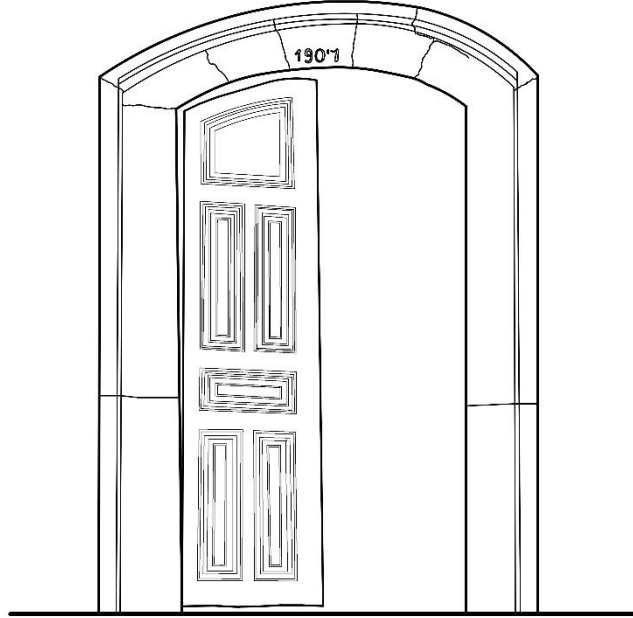
Şekil 3.118. Ahşap çatı iskeleti (E.AKMAN Arşivi, 2018)

KURDOĞLU EVİ KİMGELDİ PENCERESİ
GÖRÜNÜŞÜ

KURDOĞLU EVİ PENCERE GÖRÜNÜŞÜ

KURDOĞLU EVİ KAPI GÖRÜNÜŞÜ

Mimar Esra AKMAN

Çizim 3.27. Kurdoğlu Evi Kapı- Pencere Detayı (Mimar Esra AKMAN, 2019)

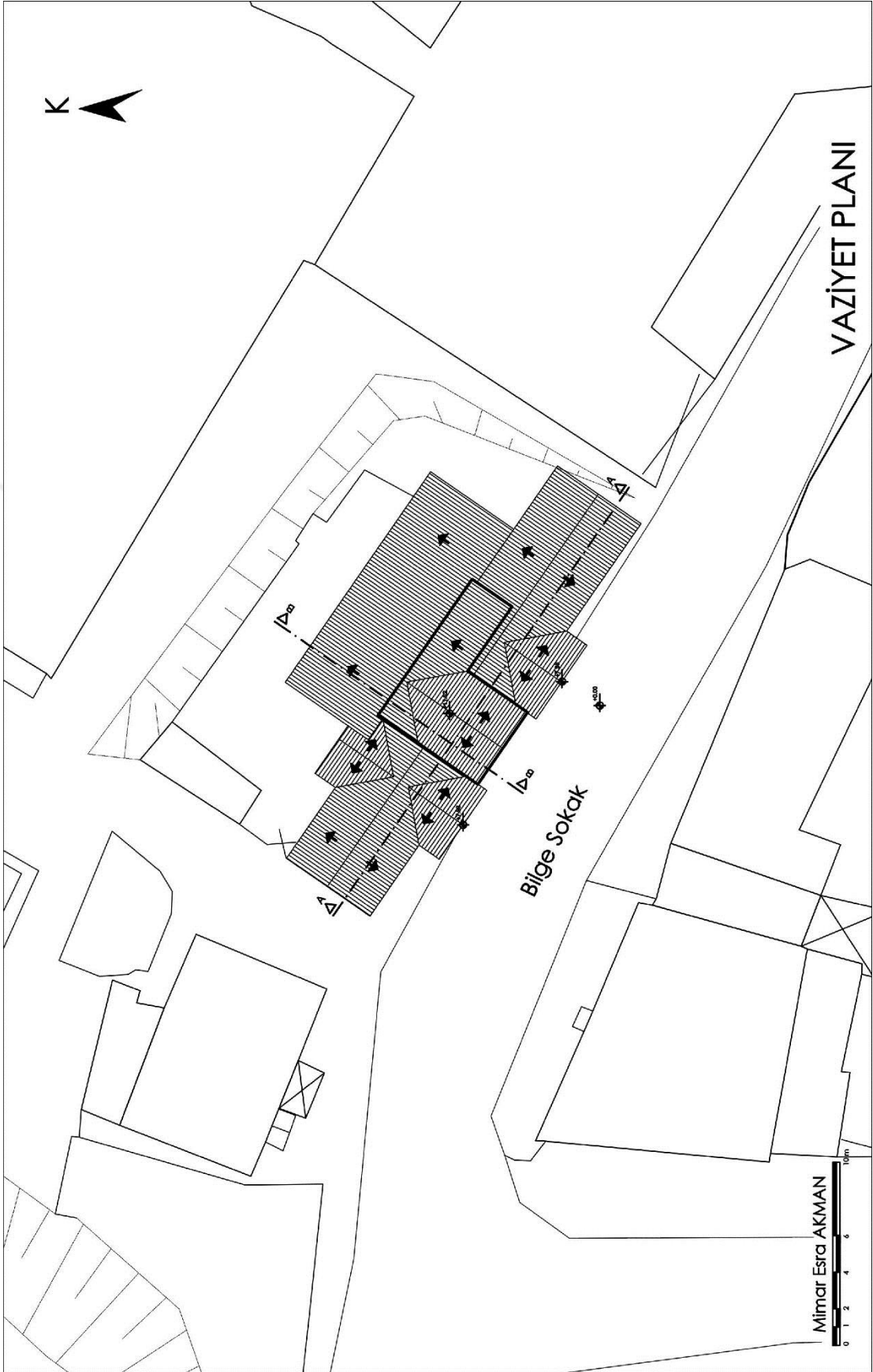
3.4.Alaattin Sayın Evi

Alaattin Sayın Evi zemin, birinci kat ve çatı katından oluşmaktadır. Birinci katta iki cumba yer almaktadır. Cumbaların arasında çatı katında cihannüma adı verilen teras bulunmaktadır (Şekil 3.119).

Yapı Konya İli, Ereğli İlçesi, Boyacı Ali Mahallesi Bilgi Sokak'ta yer almaktadır (Çizim 3.28).

Şekil 3.119. Alaattin Sayın Evi (E.AKMAN Arşivi, 2016)

Çizim 3.28. Alaattin Sayın Evi Vaziyet Planı (A. Vural'dan işlenerek-2019)

3.4.1.Yapının Konumu ve Genel Tanımı

Alaattin Sayın Evi ilçe merkezine 300 m, Ulu Cami ve Rüstem Paşa Kervansarayı'na 239 m uzaklıktadır (Şekil 3.120).

Şekil 3.120. Alaattin Sayın Evi uydu görüntüsü (Anonim-11)

Ev; eski ve yeni yapı olarak iki kısımda incelenebilir. Çünkü eski yapıdan yeni kısma direk geçiş yoktur. Eski yapının kuzeybatısında sokağa açılan avlu kapısı yer almaktadır. Sonradan eklenen güneydoğu yönündeki kısım ev bugünkü halini almıştır. Ev sahibinden alınan bilgilere göre; ilk yapı 1928 yılında yapılmış ve yeni kısım 1956-1957 yılları arasında eklenmiştir. Bina bir dönem Ereğli belediye başkanı Hacı Aziz Sayın ve ailesi tarafından kullanılmıştır.

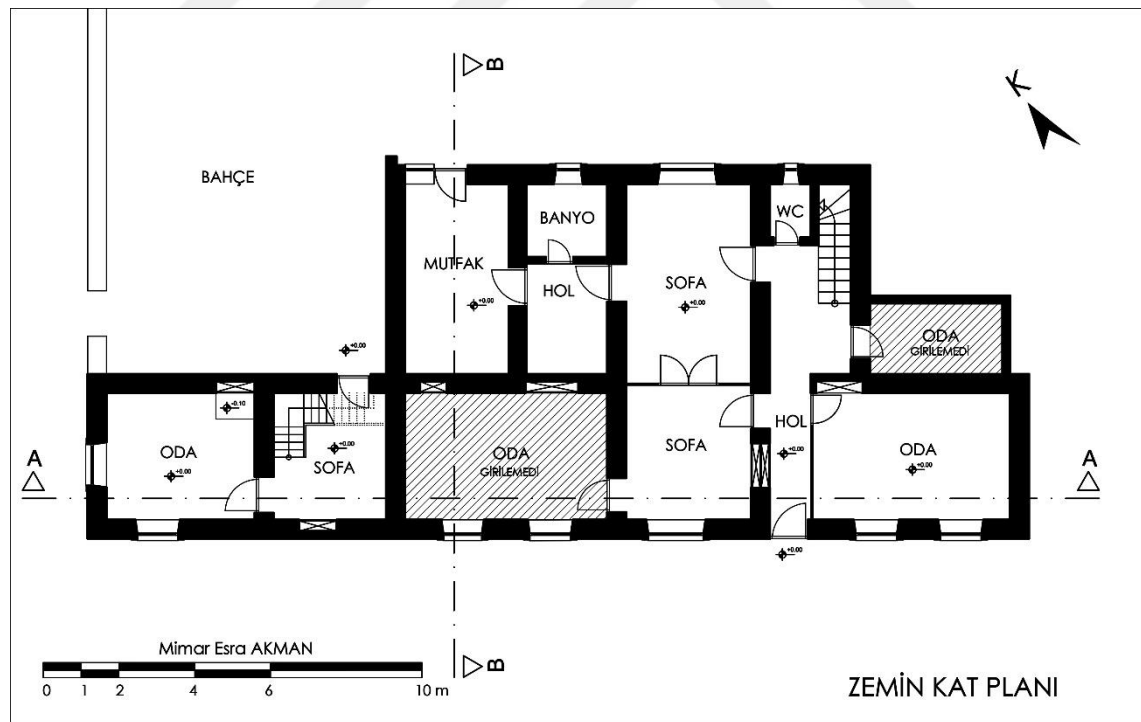
Bina zemin kat, birinci kat ve çatı katından oluşmaktadır. Birinci katta yapının güneybatı cephesine bakan iki cumbası mevcuttur. Binanın çatı katında birinci kattaki iki cumbanın ortasına çıkma yapan ahşap döşemeli cihannüma bulunmaktadır. Cihannüma, etrafı seyretmek için evin çatısının üzerine yapılan oda veya terastır (Doğan HASOL, 1998). Cihannüma ahşap eliböğründelerle desteklenmektedir. Yapıda yer alan iki cumbada ve yan cephelerdeki beşik çatıların alın kısımlarında eşkenar dörtgen 2 adet pencere yer almaktadır. Bu pencereler cephe karakteri olarak Ereğli evlerinde bulunan bir özelliktir (Şekil 3.121).

Şekil 3.121. Alaattin Sayın Evi (E.AKMAN Arşivi, 2016)

3.4.2.Mimarisi ve Tezyinatı

İlk yapının zemin katında sofa, oda ve üst kata çıkan merdiven yer almaktadır. Sonradan eklenen kısımda hol, merdiven, sofa, odalar, tuvalet, banyo ve mutfak mekânları bulunmaktadır (Çizim 3.29). Binaya giriş yol cephesi olan güneybatıdan sağlanmaktadır. Yapıya doğrudan kaldırım kotundan girilmektedir. Girişte bizleri ince uzun, mavi renk boya ile boyanmış bir hol karşılamaktadır (Şekil 3.122).

Çizim 3.29. Alaattin Sayın Evi Zemin Kat Planı (A. Vural'dan işlenerek-2019)

Şekil 3.122. Giriş holü ve bina giriş kapısı (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Holün güneydoğusunda ahşap camekânlı bir oda bulunmaktadır (Şekil 3.123). Bu oda güneybatı yönünde yol cephesine bakan iki pencere ile aydınlatılmaktadır (Şekil 3.124.). Pencereler ahşap doğramalı ve demir korkulukludur. Ayrıca odanın giriş kapısının solundaki duvarda, kuzeydoğuda, bir adet dolap yer alır (Şekil 3.125.). Krem renkli odanın tavanı ise ahşap kaplamadır (Şekil 3.126). Odada fazla eşya bulunmasından dolayı sağlıklı çekim yapılamamıştır.

Şekil 3.123. Ahşap doğrama camekân
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.124. Odanın pencereleri
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.125. Kuzeydoğu yönündeki dolap
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.126. Ahşap kaplama tavan
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Giriş holünün karşısında kuzeybatısında tuvalet konumlandırılmıştır. Tuvaletin kuzeydoğusunda birinci kata çıkan merdiven yer almaktadır (Şekil 3.127 - Şekil 3.128). Üst kata çıkan merdivenin güneydoğusunda ahşap bir kapı daha vardır (Şekil 3.129). Bu kapı kilitli olduğu için içeriye girilememiştir. Giriş holünün kuzeybatısında ahşap kapaklı bir dolap bulunmaktadır (Şekil 3.130).

Şekil 3.127. Tuvalet kapısı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.128. Birinci kata çıkan merdivenler
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.129. Açılmayan ahşap kapı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.130. Ahşap kapaklı dolap
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Giriş holünün kuzeybatısından ahşap bir kapıyla sofaya girilmektedir (Şekil 3.131). Sofa ahşap camekân bölmeyle ikiye ayrılmıştır (Şekil 3.132).

Şekil 3.131. Sofaya girilen ahşap kapı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.132. Sofayı ikiye ayıran camekân
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Sofanın kuzeydoğusunda ahşap camekân oda yer almaktadır. Kuzeybatı tarafında ahşap kapıyla girilen ikinci bir mekân daha mevcuttur (Şekil 3.133). Bu odanın kuzeydoğusundaki sağ duvarda iki adet ahşap dolap vardır (Şekil 3.134). Ayrıca odanın güneybatısında yol cephesine açılan ahşap doğramalı ve demir korkuluklu iki adet pencere yer almaktadır. Duvarları beyaz badanalıdır.

Şekil 3.133. Sofadan girilen oda kapısı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.134. Odada bulunan dolap
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Sofanın ön cepheye bakan güneybatı kısmında bir adet ahşap doğramalı ve demir korkuluklu pencere bulunmaktadır (Şekil 3.135). Sofanın güneydoğu tarafında ise bir ahşap kapalı dolap yer almaktadır (Şekil 3.136).

Şekil 3.135. Sofanın penceresi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.136. Ahşap kapalı dolap
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Camekânla bölünmüş sofanın diğer kısmında güneydoğu tarafında giriş holüne açılan ama kullanılmayan bir ahşap kapı bulunur (Şekil 3.137). Odanın kuzeydoğu yönünde bir adet ahşap doğramalı ve demir korkuluklu pencere mevcuttur (Şekil 3.138).

Şekil 3.137. Kullanılmayan ahşap kapı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.138. Odanın penceresi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Sofanın kuzeybatı yönündeki duvarda mutfağa geçilen bir geçit ve geçidin kuzeydoğusunda banyo ve güneybatısında bir yüklük bulunmaktadır (Şekil 3.139 - Şekil 3.140). Banyo kapısının hemen sağında bir lavabo yer alır. Banyonun kuzeydoğu cephesine açılan küçük bir penceresi mevcuttur.

Şekil 3.139. Banyo kapısı ve lavabo
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.140. Yüklük bölümü
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Mutfağa geçildiğinde ise sağ kısımda beton mutfak tezgâhı vardır (Şekil 3.141). Mutfağın kuzeydoğusunda bahçeye açılan demir korkuluklu ahşap kapı ve pencere yer alır (Şekil 3.142)

Şekil 3.141. Beton mutfak tezgâhı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.142. Mutfak kapısı ve penceresi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Yapının zemin döşemesi tamamen beton mozaik kaplamadır. Birinci kata 17 basamaklı beton mozaik merdivenden çıkılmaktadır (Şekil 3.143). Merdivenden 11 basamak çıktığında ara sahanlık yer almaktadır. Ahşap doğramalı ve kıvrım motifli demir korkuluklu bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Şekil 3.144).

Şekil 3.143. Beton mozaik merdivenler
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.144. Ara sahanlıktaki pencere
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

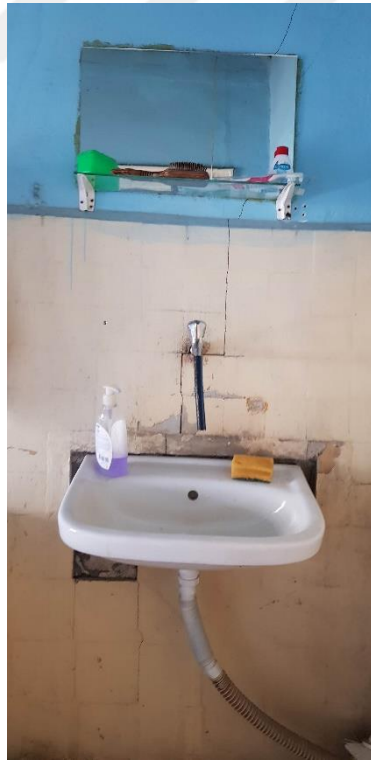
Birinci kat sahanlığına çıktığımızda sahanlığın kuzeydoğusunda birinci katın ahşap giriş kapısı, kuzeybatısında tuvalet ve güneybatısında lavabo bulunmaktadır (Şekil 3.145 - Şekil 3.146 - Şekil 3.147). Tuvaletin içerisinde kuzeydoğu cephesine açılan ahşap doğramalı küçük bir pencere mevcuttur (Şekil 3.148).

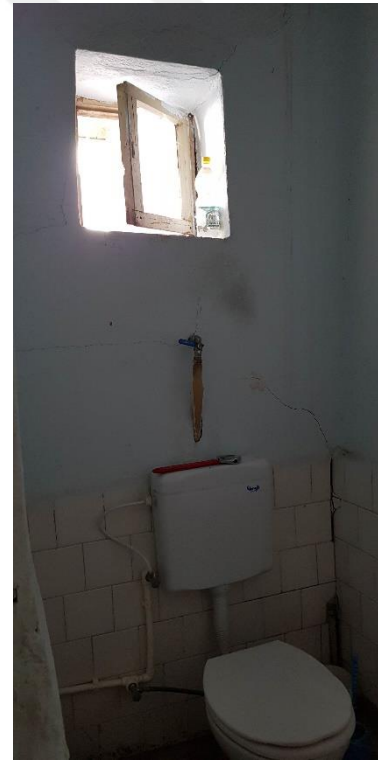
Şekil 3.145. Ahşap giriş kapısı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.146. Tuvaletin ahşap kapısı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

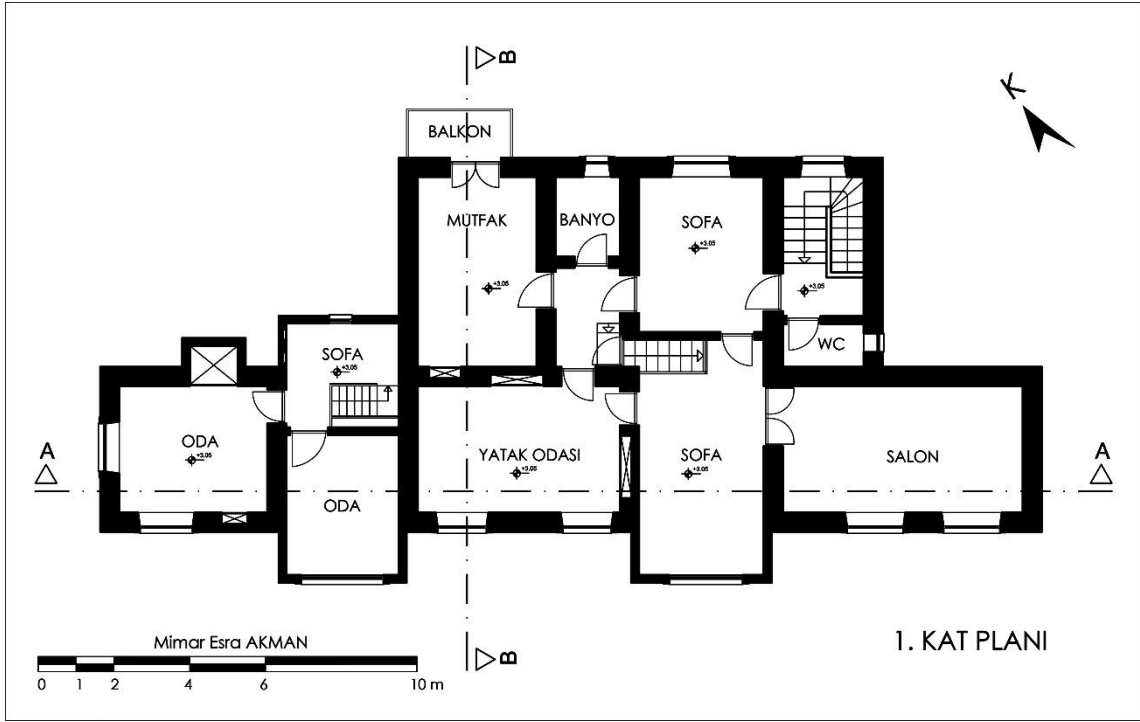

Şekil 3.147. Sahanlıkta bulunan lavabo
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.148. Tuvaletin ahşap penceresi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

İlk yapının birinci katında sofa ve ona bağlı iki oda mevcuttur. Sonradan eklenen kısmın birinci katında ikiye bölünmüş sofa, salon, yatak odası, mutfak ve banyo mekânlarının yanı sıra çatı katına çıkan merdiven yer almaktadır (Çizim 3.30).

Çizim 3.30. Alaattin Sayın Evi 1. Kat Planı (A. Vural'dan işlenerek-2019)

Birinci kat giriş kapısından girdiğimizde bizleri sofa karşılamaktadır (Şekil 3.149). Sofanın sağında kuzeydoğu yönünde ahşap doğramalı ve demir korkuluklu bir pencere yer almaktadır. Sofanın tavanı ahşap kaplama üzerinde kâğıt süslemeler mevcuttur (Şekil 3.150).

Şekil 3.149. Sofa
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.150. Tavandaki kâğıt süslemeler
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Sofanın kuzeybatısında bir hol bulunmaktadır (Şekil 3.151). Güneybatı yönünde ise ahşap kapı ile girilen bir oda yer alır (Şekil 3.152).

Şekil 3.151. Hol
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.152. Güneybatı yönündeki oda
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Holün sağında banyo, karşısında mutfak, solunda yatak odasının ahşap kapısı ve yanında çatıya çıkan merdivenlerin olduğu kapı yer almaktadır (Şekil 3.153 - Şekil 3.154 - Şekil 3.155 - Şekil 3.156).

Şekil 3.153. Banyo kapısı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.154. Mutfak kapısı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.155. Yatak odasının kapısı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.156. Çatıya çıkan merdiven kapısı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Birinci kattaki banyo mekânı zemin kat banyo hizasında olup küçük bir ahşap pencereyle ışık almaktadır (Şekil 3.157).

Şekil 3.157. Banyo iç mekân ve banyo penceresi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Girişteki sofadan geçilen holün kuzeybatısında mutfak yer alır. Mutfağın da alt kattaki gibi güneydoğu yönünde beton tezgâh bulunur (Şekil 3.158). Buradaki beton tezgâh beyaz renk yağlı boya ile boyanmıştır. Tezgâhın yanında kuzeydoğu cepheye açılan ahşap bir balkon kapısı ve demir korkuluklu ahşap bir pencere mevcuttur (Şekil 3.159). Mutfak balkonu beton zemin olarak çıkma yapmaktadır (Şekil 3.160). Mutfağın solundaki duvarda güneybatı yönünde bir adet ahşap dolap yer almaktadır (Şekil 3.161). Mutfağın tavanı ahşap kaplamadır.

Şekil 3.158. Mutfak tezgâhı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.159. Mutfak balkon kapısı ve penceresi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.160. Mutfak balkonunun döşemesi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.161. Mutfak dolabı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Holün güneydoğu tarafında çatıya çıkan merdivene geçilen 2 basamak yükseklikte bir ahşap kapı yer alır (Şekil 3.162).

Şekil 3.162. Çatı katına çıkan merdiven kapısı (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Sofanın güneybatı yönünde diğer odaların bağlı olduğu sofanın ikinci kısmı mevcuttur (Şekil 3.163). Bu oda oturma odası olarak kullanılmakta olup güneybatı yönünde, yol cephesine, çıkma yaparak konumlanmıştır. Oturma odasının sağında çatıya çıkan merdivenlerin altında denk gelen odunluk yer almaktadır (Şekil 3.164).

Şekil 3.163. Sofanın ikinci kısmı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.164. Çatıya çıkan merdivenin altı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Sofanın kuzeybatısında yatak odasına ahşap kapı ile girilir (Şekil 3.165). Oturma odasının yola cephe olan güneybatısına açılan ahşap doğramalı bir pencere mevcuttur (Şekil 3.166). Güneydoğusundaki salona ahşap iki kanatlı bir kapıdan girilir. Sofanın tavanı ahşap kaplamadır.

Şekil 3.165. Yatak odasının kapısı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.166. Sofa penceresi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Oturma odasının kuzeybatısında ahşap kapıyla girilen yatak odası vardır. Yatak odasının kuzeydoğusunda sofanın bağlandığı hole açılan oymalı, çeşitli renklerde yağlı boyalı bir ahşap kapı ve ahşap kapaklı bir dolap yer almaktadır (Şekil 3.167 - Şekil 3.168).

Şekil 3.167. Yatak odasının hole açılan kapısı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

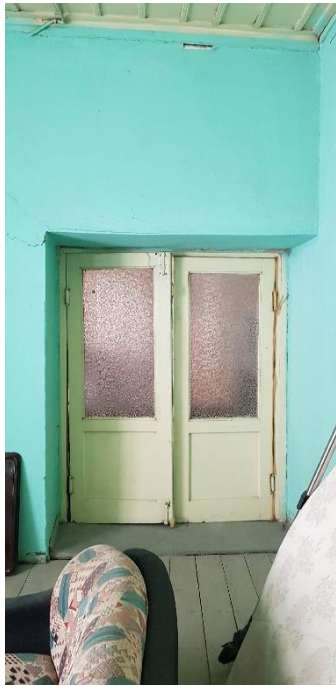
Şekil 3.168. Yağlı boya ile boyalı dolap
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Yatak odasının kuzeybatısındaki duvarda bir soba bacası bulunmaktadır. Ayrıca odanın güneybatısında iki adet ahşap doğramalı penceresi ve güneydoğu yönünde ahşap kapaklı alt kısmında çekmeceleri olan bir dolap daha mevcuttur (Şekil 3.169). Odanın tavanı ahşap kaplamadır.

Şekil 3.169. Çekmeceli dolap (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Oturma odasının güneydoğusundaki çift kanatlı ahşap kapıyla salona girilir (Şekil 3.170). Salonun güneybatı cephesine açılan ahşap doğramalı iki adet pencere ile aydınlatılmaktadır (Şekil 3.171). Salonun tavanı da ahşap kaplamadır.

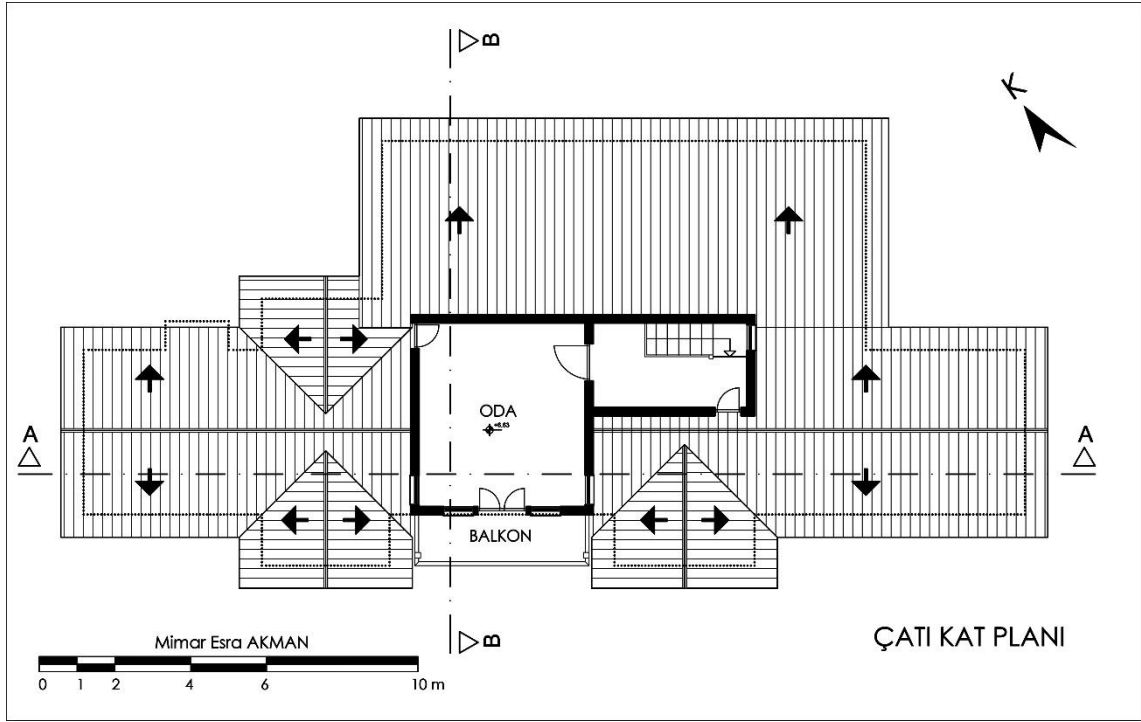

Şekil 3.170. Salonun çift kanatlı kapısı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.171. Salonun pencereleri
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Çatı katında merdiven ve bir oda yer almaktadır (Çizim 3.31). Çatıya çıkan 11 basamaklı ahşap merdivenin 10. basamağında bir ara sahanlık ve güneydoğu cephesine açılan bir adet ahşap doğramalı pencere yer almaktadır (Şekil 3.172). Ahşap korkuluklu bu merdivenden kat sahanlığına çıkıldığında ise güneybatı yönünde çatıya çıkışı sağlayan için ahşap kapaklı bir geçit mevcuttur (Şekil 3.173).

Çizim 3.31. Alaattin Sayın Evi Çatı Kat Planı (A. Vural'dan işlenerek-2019)

Şekil 3.172. Çatıya çıkan merdiven ve pencere
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.173. Çatıya çıkış kapağı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Kat sahanlığının kuzeybatısında ahşap kapıyla bir mekâna girilmektedir (Şekil 3.174). Çatı katında; cephedeki iki cumbanın tam ortasına denk gelecek şekilde ahşap döşemeli balkonun çıkma yaptığı bir oda (cihannüma) yer almaktadır (Şekil 3.175).

Şekil 3.174. Odanın ahşap kapısı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.175. Cihannüma
(E.AKMAN Arşivi, 2016)

Odanın kuzeybatı cephesine bakan ahşap doğramalı bir pencere mevcuttur (Şekil 3.176). Güneydoğusunda bir, güneybatısında iki adet ahşap doğramalı giyotin pencere ve çift kanatlı ahşap balkon kapısı yer almaktadır (Şekil 3.177 - Şekil 3.178). Tavanı ahşap kaplama olan odanın kuzeybatısında çatıya geçiş için ahşap bir kapak bulunmaktadır (Şekil 3.179).

Şekil 3.176. Kuzeybatı cephesi penceresi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.177. Balkon kapısı ve pencereleri
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.178. Güneydoğudaki pencere
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.179. Çatı arasına açılan ahşap kapak
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Eski eve giriş yeni yapının kuzeydoğusundan sağlanmaktadır. Bahçeye açılan kapının yanındaki pencere kapatılmıştır (Şekil 3.180). Ahşap bir kapı ile sofaya girilir. Sofanın kuzeybatısında üst kata çıkan 15 basamaklı ahşap merdiven ve bir oda kapısı; güneybatısında bir ağzıaçık yer almaktadır (Şekil 3.181 - Şekil 3.182 - Şekil 3.183).

Şekil 3.180. Eski yapının giriş kapısı ve pencere
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.181. Üst kata çıkan merdiven
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.182. Sofaya açılan oda kapısı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.183. Sofadaki ağzıtaçık
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Odanın kuzeydoğusunda bir ağzıaçık ve hemen önünde bir kot farkı vardır (Şekil 3.184). Odanın kuzeybatı ve güneybatı cephesine bakan içerden kartonla kapatılmış iki pencere yer alır (Şekil 3.185 - Şekil 3.186). Günümüzde ahır olarak kullanılmaktadır. Üst katı ise kullanılmamaktadır.

Şekil 3.184. Ağzıaçık ve kot farkı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.185. Kuzeybatıdaki pencere
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.186. Güneybatıdaki pencere (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Sofanın kuzeybatısında üst kata çıkan 15 basamaklı ahşap merdiven yer almaktadır (Şekil 3.187). Merdivenin 5. basamağından sonra bir sahanlık yer alır (Şekil 3.188). Üst katın kuzeybatısında deforme olmuş ahşap doğramalı bir giyotin pencere mevcuttur (Şekil 3.189).

Şekil 3.187. Ahşap merdiven ve korkuluğu
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.188. Merdivenin üst kattan görünüşü
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.189. Kuzeybatıdaki pencere (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Sahanlığın kuzeybatısında bir adet ağzıaçık yer almakta olup buradan iki odaya geçiş sağlanmaktadır (Şekil 3.190). Kuzeybatıdaki odaya ahşap bir kapıyla girilir; ancak güneybatıdaki odanın sadece kapı boşluğu vardır (Şekil 3.191 - Şekil 3.192).

Şekil 3.190. Sahanlıktaki ağzıaçık
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.191. Kuzeybatıdaki oda kapısı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.192. Güneybatıdaki odanın kapı boşluğu (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Kuzeybatıdaki odaya girildiğinde odanın sağında, kuzeydoğusunda, gusülhane olarak kullanılan yerden 50 cm yükseklikte ahşap kapaklı bir dolap yer alır (Şekil 3.193 - Şekil 3.194). Oda kuzeybatı ve güneybatıda yer alan iki pencere ile aydınlatılmaktadır (Şekil 3.195 - Şekil 3.196). Ayrıca güneybatı yönünde altta ve üstte olmak üzere iki ahşap kapaktan oluşan bir dolap bulunmaktadır (Şekil 3.197). Odanın tavanı ve döşemesi ahşap kaplama olup deformasyona uğramamıştır

Şekil 3.193. Gusülhanenin ahşap kapakları
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.194. Gusülhanenin içi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.195. Kuzeybatıdaki pencere
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.196. Güneybatıdaki pencere
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.197. Güneybatı yönündeki ahşap dolap (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Sahanlığın güneybatısındaki oda kapısının kasası kalmıştır. Oda güneybatı cephesine çıkma yapmakta ve bu cepheye bakan bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Şekil 3.198). Odanın tavanı ve döşemesi ahşaptan yapılmış, döşemesi de deforme olup kabarmıştır (Şekil 3.199 - Şekil 3.200).

Şekil 3.198. Güneybatıdaki pencere
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.199. Ahşap tavan
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.200. Odanın deforme olan döşemesi (E.AKMAN Arşivi, 2018)

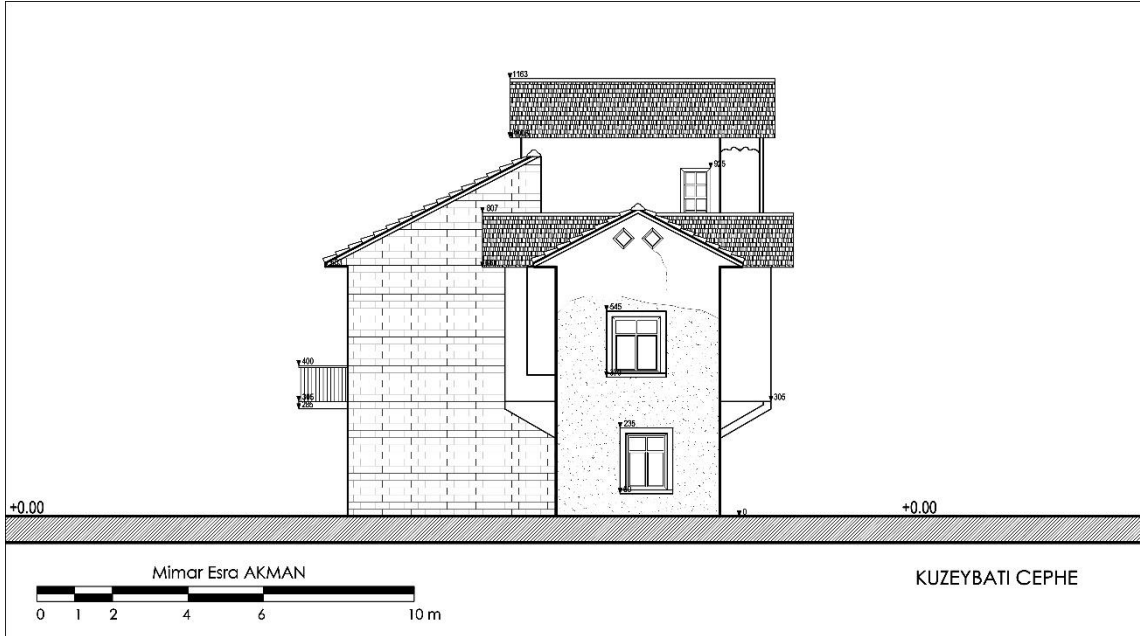
3.4.3.Cephe Özellikleri

Yapı, eski ve yeni yapı ayrımının cephede anlaşılmadığı homojen bir cephe karakteri ile yapılmıştır. Yeni yapı eski yapıyla orantılı bir şekilde bütünleşmiştir. Eski yapının girişi kuzeybatıdaki sokaktan ahşap kapı ile sağlanmaktadır (Şekil 3.201). Yeni binaya sokak cephesi olan güneybatıdan demir giriş kapısı ile girilir. Binanın alt katındaki pencerelerde demir korkuluk mevcuttur; ancak üst kattakilerde bulunmamaktadır. Pencerelerin etrafında süsleme amaçlı beyaz renkte söve dolaşmaktadır.

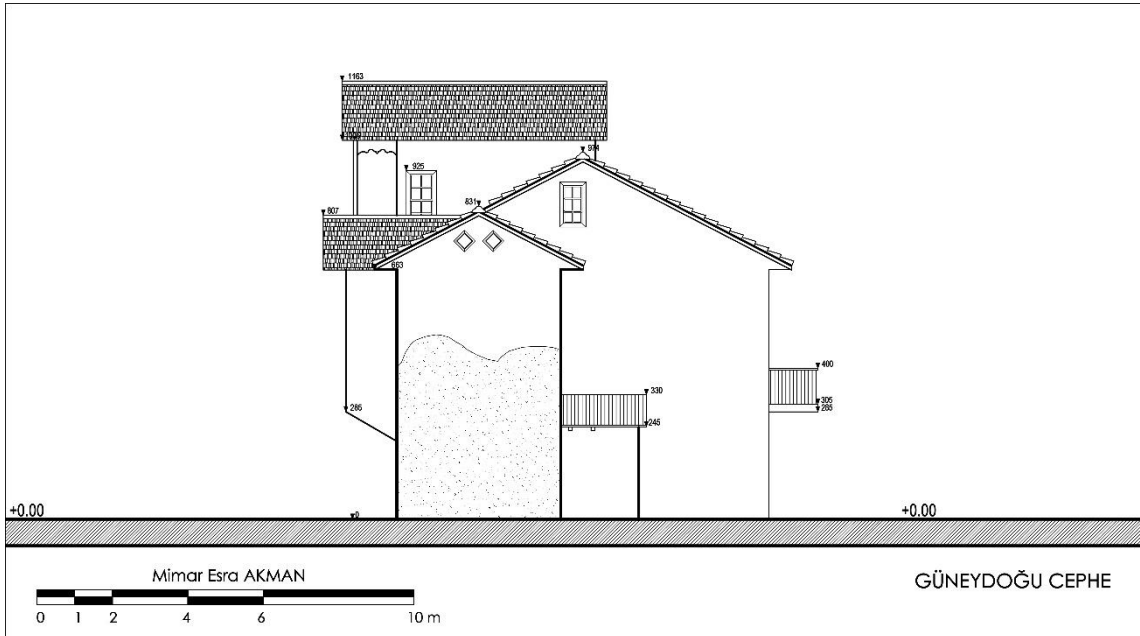

Şekil 3.201. Binanın kuzeybatı cephesi ve eski yapının sokak giriş kapısı (E.AKMAN Arşivi, 2016)

Yapının cumba alınlarında, kuzeybatı ve güneydoğu cephelerindeki çatı alınlarında eşkenar dörtgen şeklinde yan yana iki adet pencere yer almaktadır (Çizim 3.33 – Çizim 3.34). Bu pencereler Ereğli Evleri'nde görülen özelliklerdendir. İçerden işlevleri olmamakla birlikte süsleme amaçlı yapıldığı düşünülmektedir (Şekil 3.203).

Çizim 3.33. Alaattin Sayın Evi Kuzeybatı Cephesi (A. Vural'dan işlenerek-2019)

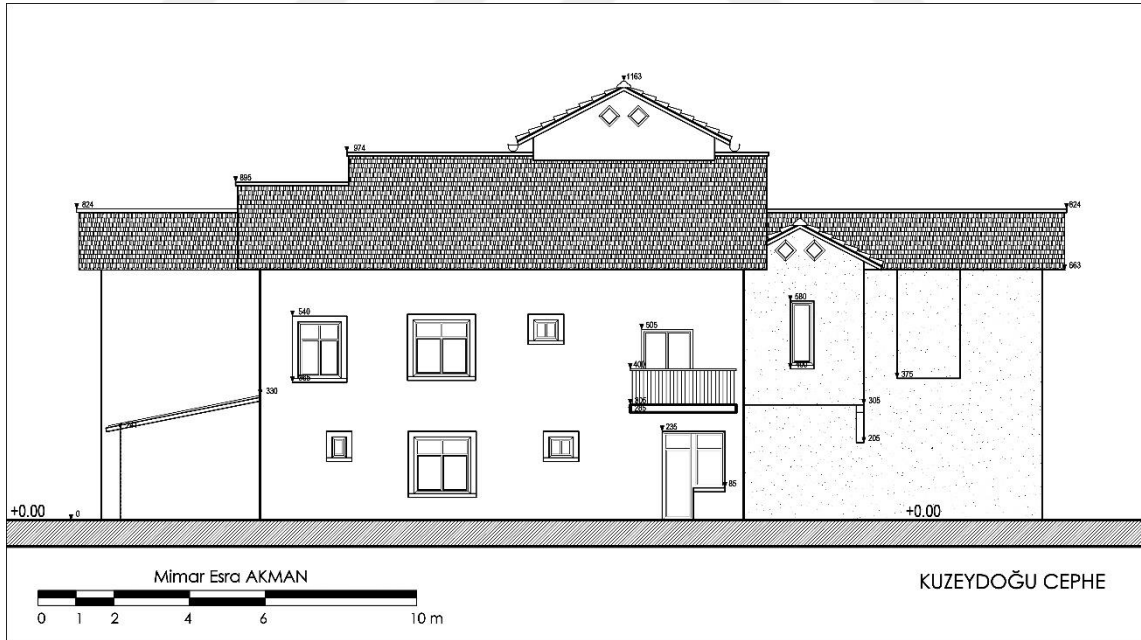

Çizim 3.34. Alaattin Sayın Evi Güneydoğu Cephesi (A. Vural'dan işlenerek-2019)

Şekil 3.203. Güneydoğuda yer alan eşkenar dörtgen pencereler
(E.AKMAN Arşivi, 2016)

Yapının kuzeydoğusunda oda pencereleri, üst katın mutfak balkonu, eski binanın cumbası ve gusülhanenin cepheye yaptığı çıkma yer almaktadır (Çizim 3.35 – Şekil 3.204 – Şekil 3.205).

Çizim 3.35. Alaattin Sayın Evi Kuzeydoğu Cephesi (A. Vural'dan işlenerek-2019)

Şekil 3.204. Eski yapının cumbası
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

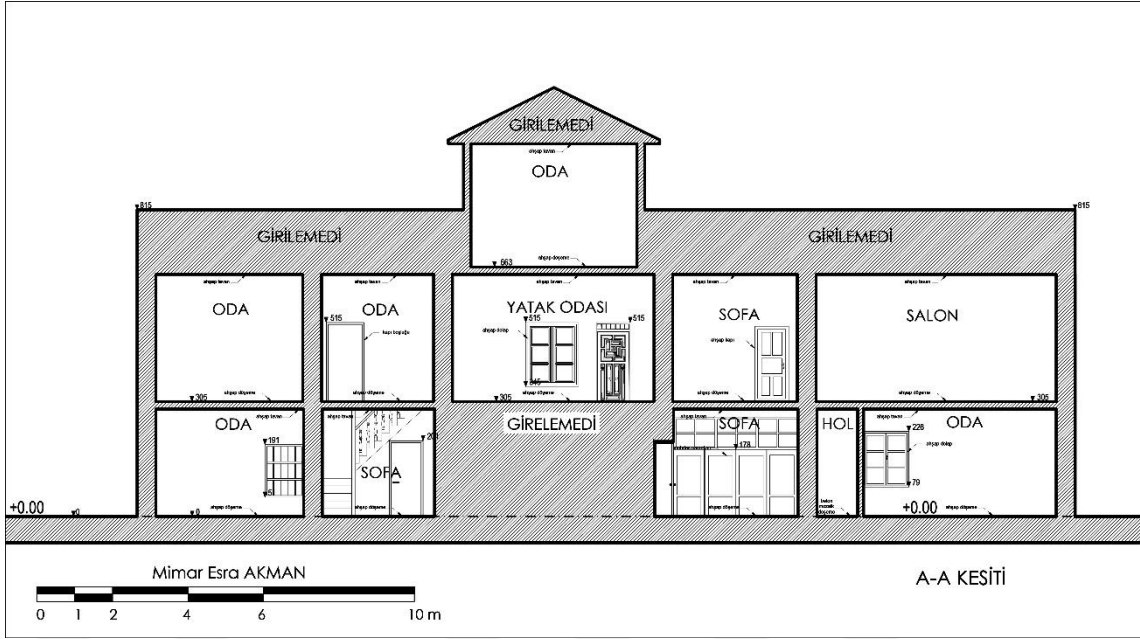

Şekil 3.205. Gusülhanenin çıkması
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

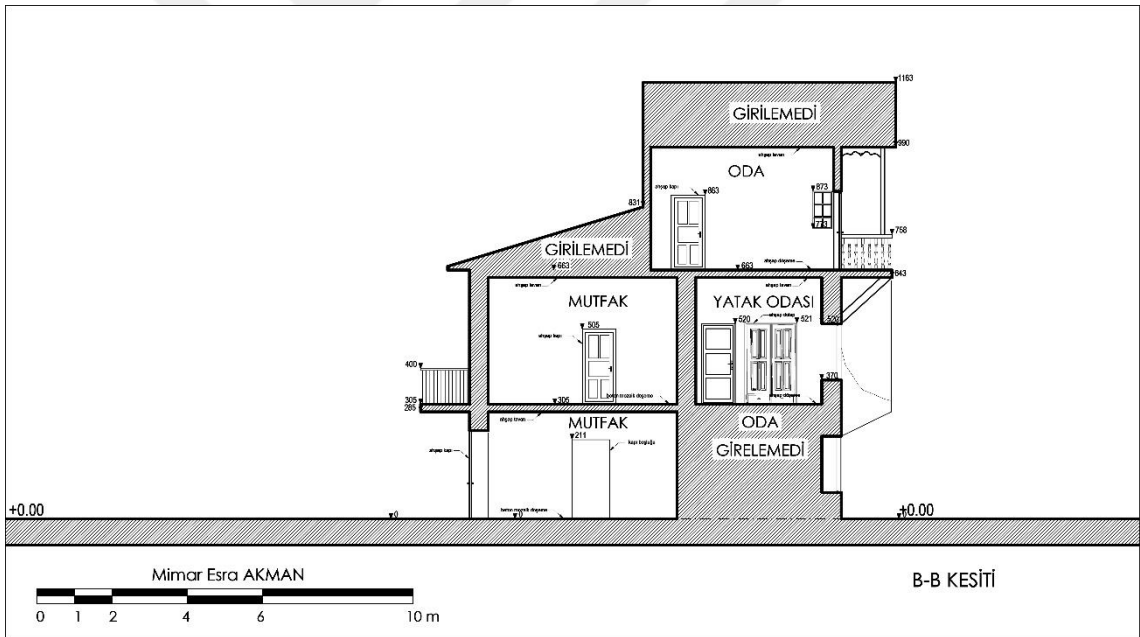
3.4.4.Yapım Tekniği ve Malzemesi

Eski ve yeni yapı olarak iki kısımda incelenen binada eski yapının zemin katında giriş sofası ve ona bağlı bir mekân, birinci katında ise yalnızca iki mekân bulunmaktadır. Eski yapı mabeynli plan tipine örnektir. Yeni yapı ise zemin ve birinci katında sofaya bağlı odalar ve mutfağın olduğu bir plan şemasına sahiptir. Yeni yapı iç sofalı plan tipinin bir örneğidir.

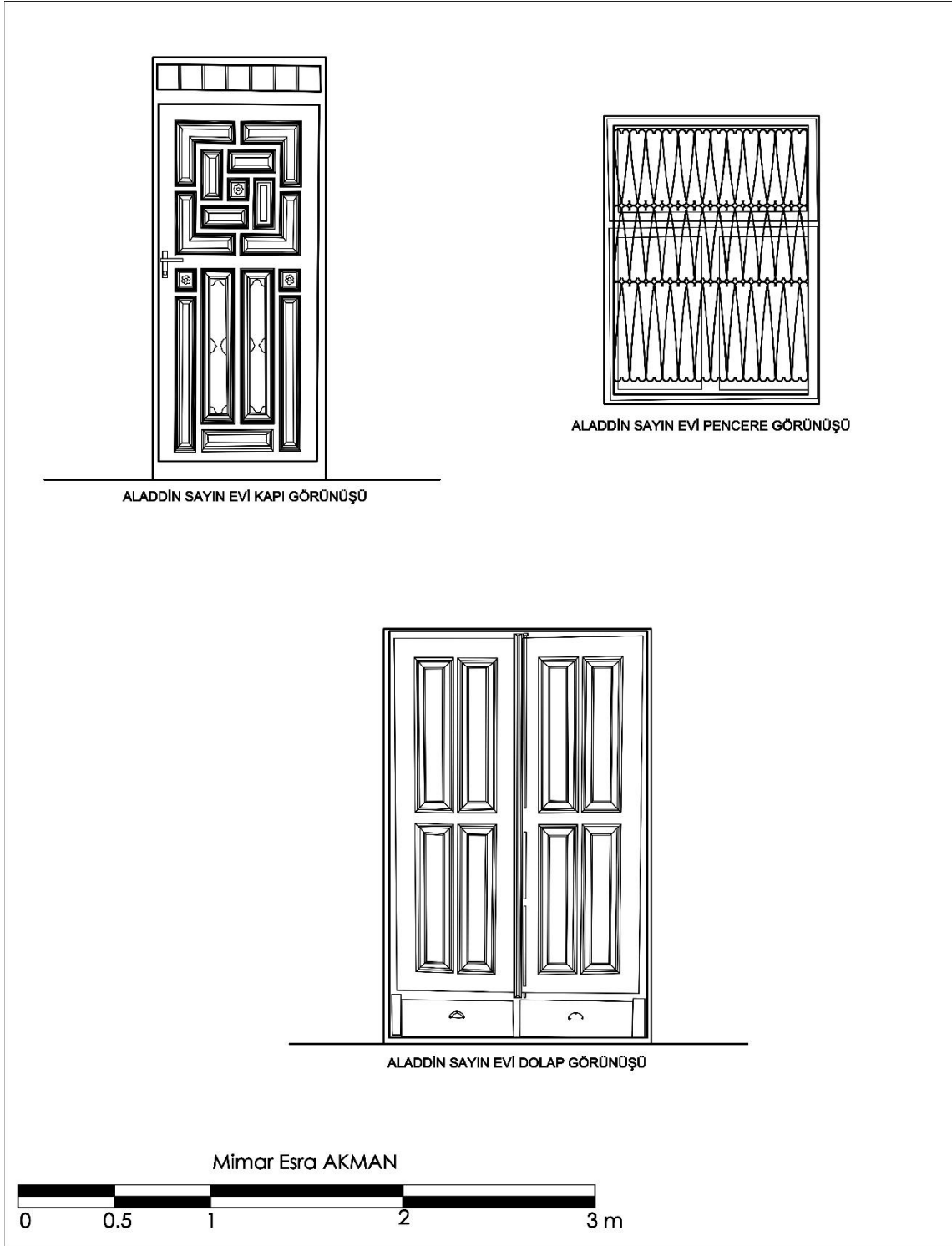
Eski yapıda dökülen sıvalarının altından da görüldüğü gibi bina taş temel üzerine kerpiç malzemeden inşa edilmiştir. Yeni kısım ise briket kullanılarak inşa edilmiştir. Yapıda su basman kullanılmamış düzayak olarak binaya girilmektedir. Zemin kattaki odaların döşemeleri ve birinci kata çıkan merdivenler beton mozaiktir. Zemin ve birinci katta oda kapıları, pencereler, tavan kaplamaları, dolaplar ve döşemeler ahşaptan yapılmıştır. Binanın çatısı beşik çatı olup ahşap iskeletli ve üzeri sac kaplamadır (Çizim 3.36 – Çizim 3.37).

Çizim 3.36. Alaattin Sayın Evi A-A Kesiti (Mimar Esra AKMAN, 2019)

Çizim 3.37. Alaattin Sayın Evi B-B Kesiti (Mimar Esra AKMAN, 2019)

Çizim 3.38. Alaattin Sayin Evi Kapı, Pencere ve Dolap Detayı (Mimar Esra AKMAN, 2019)

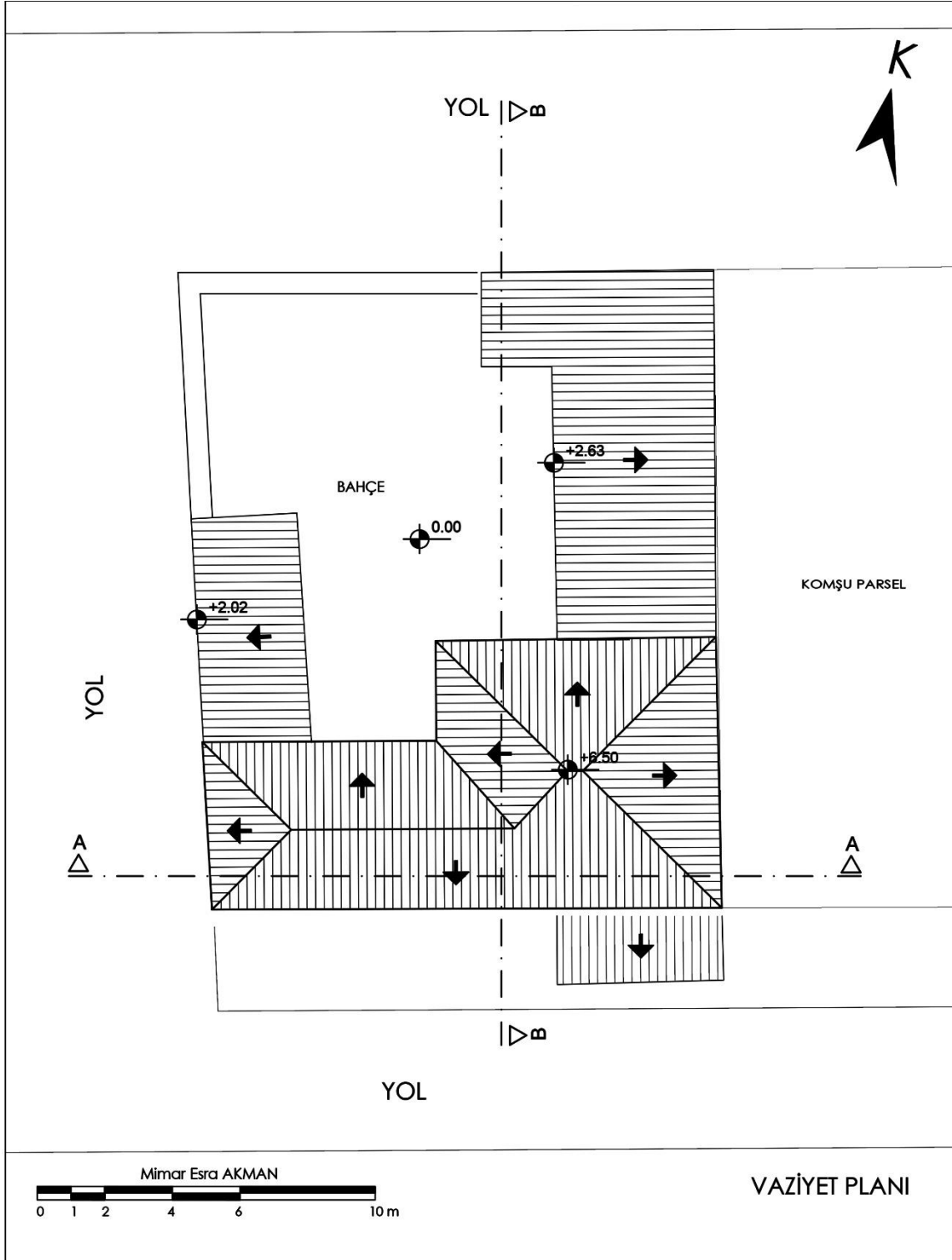
3.5. Mustafa Doğan Evi

Mustafa Doğan Evi zemin ve birinci kattan oluşmaktadır (şekil 3.206). Plan olarak i sofalı plan tipine uymaktadır. Yapı iki kattan oluşmakta olup alt kat depo ve ahır olarak kullanılmaktadır. Yaşama hacimleri birinci katta yer almaktadır. Sofaya salon, mutfak ve yatak odası olmak üzere 3 ana mekân bağlanmaktadır.

Yapı Konya İli, Ereğli İlçesi, Büyükdede Mahallesi'nde yer almaktadır (izim 3.39).

şekil 3.206. Mustafa Doğan Evi (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Çizim 3.39. Mustafa Doğan Evi Vaziyet Planı (Mimar Esra AKMAN, 2019)

3.5.1.Yapının Konumu ve Genel Tanımı

Ev, Ereğli'ye bağlı Büyükdede Köyü'nde bulunmaktadır. Sonradan mahalle olan köyün uydu görüntüsüne erişilememiştir. Yapım yılı tam olarak bilinmemektedir. Ama yapım tekniği ve özelliklerine bakıldığında 20. yüzyılın başlarına tarihlendirebiliriz. Ev taş temel üzerine kerpiçten inşa edilmiştir (Şekil 3.207). Yan ve arka cephelerde de yapı malzemelerinin özelliklerini görmekteyiz (Şekil 3.208). Binanın alt katı ahır ve depo olarak, birinci kat ise konut olarak kullanılmaktadır.

Şekil 3.207. M. Doğan Evi doğu cephe
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.208. M. Doğan Evi kuzey cephesi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

3.5.2.Mimarisi ve Tezyinatı

Binanın avlusuna çift kanatlı, ahşap kapıyla kuzey cephedeki sokaktan girilmektedir (Şekil 3.209). Avlu kapısı yerden 20 cm yükseklikte bir eşiğe sahiptir. Bahçe duvarları taş örgü olup aralarında ahşap hatıllar bulunmaktadır (Şekil 3.210).

Şekil 3.209. Avlu kapısı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.210. Taş duvar ve ahşap hatıl detayları
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Avluya girdiğimizde bahçenin batısında eskiden mutfak olarak kullanılmış bir müştemilat yer alır (Şekil 3.211). Burada oturma birimleri ve batı duvarında bir ocak mevcuttur ve üzeri yarı açık durumdadır (Şekil 3.212). Çatısı yuvarlak kesitli ahşap kirişlerle bahçe duvarına oturtulmuş, üzeri çinko sac malzeme ile kaplanmıştır.

Şekil 3.211. Müştemilat oturma birimi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.212. Batı yönündeki ocak
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

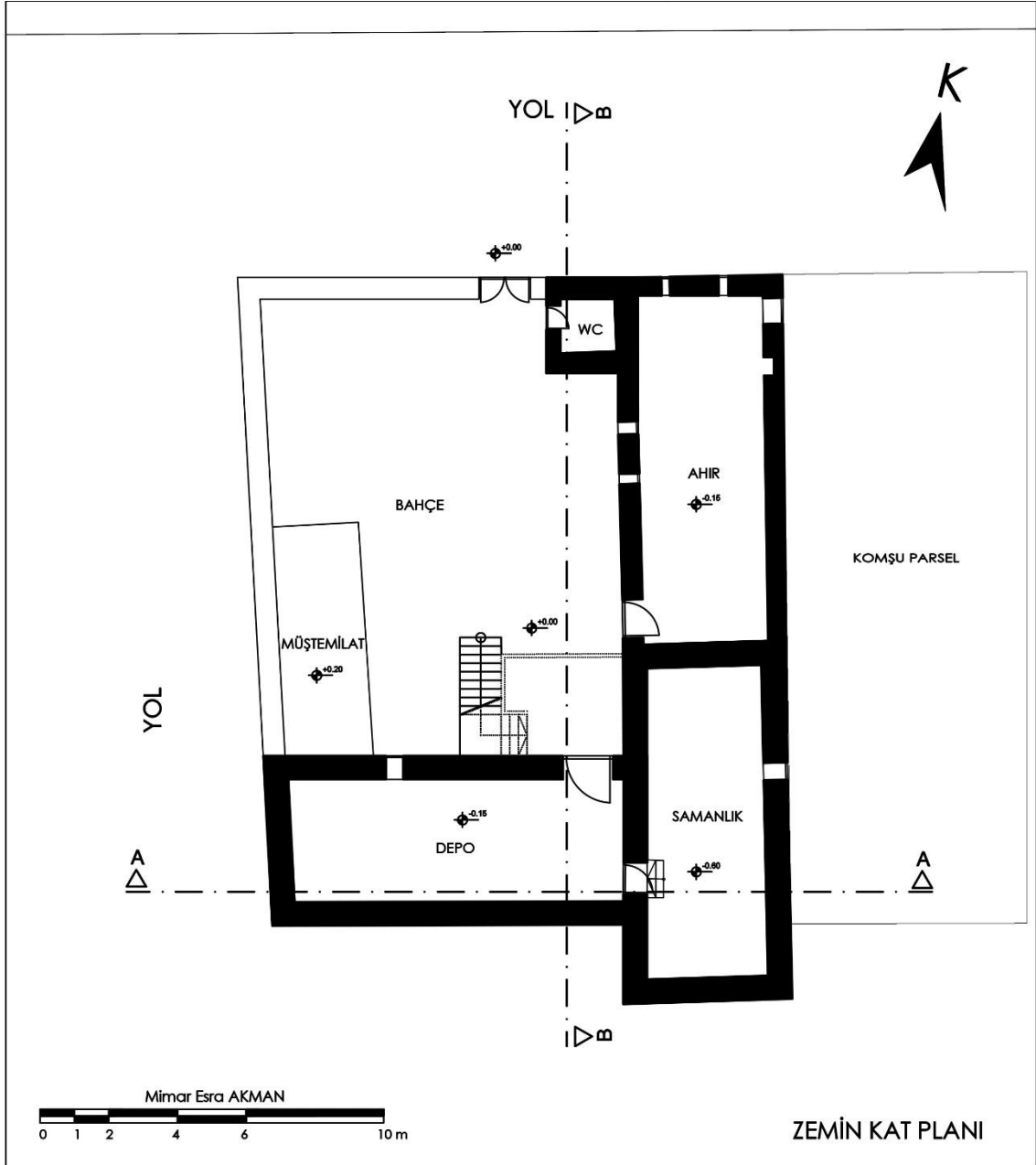
Avlunun güneyinde yapı iki katlı olarak inşa edilmiştir. Zemin depo, birinci katta ise konut birimleri bulunmaktadır. Bahçenin doğu tarafında ahır tek kattan oluşmakta (Şekil 3.213 - Şekil 3.214). Avlunun doğusunda ahırın devamında bir de tuvalet yer almaktadır (Çizim 3.40).

Şekil 3.213. Ahırın bahçeye bakan cephesi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.214. Ahırın bahçeye bakan cephesi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Çizim 3.40. Mustafa Doğan Evi Zemin Kat Planı (Mimar Esra AKMAN, 2019)

Yapının zemin katında bulunan depoya; tek kanatlı, genişliği 126 cm, uzunluğu 160 cm olan ahşap bir kapıyla ulaşılmaktadır (Şekil 3.215). Depo kuzeyde avluya açılan küçük bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Şekil 3.216).

Şekil 3.215. Ahşap depo kapısı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.216. Deponun bahçeye bakan cephesi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Deponun duvarları taştan üzeri sıvasızdır (Şekil 3.217). Ahşap hatıllarla taş duvar örülmüş ve aydınlatma için oldukça yetersiz küçük bir pencere boşluğu bırakılmıştır (Şekil 3.218). Deponun tavanı ahşap yuvarlak kesitli kirişlerden oluşmakta, üzerinde hasır kaplama ve çamur harç yer almaktadır (Şekil 3.219 - Şekil 3.220).

Şekil 3.217. Sıvasız taş duvarlar
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.218. Deponun penceresi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.219. Ahşap kirişli tavan detayı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.220. Ahşap kirişli tavan detayı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Depo mekânının doğusunda bir oda daha bulunmaktadır (Şekil 3.221). Bu odaya ahşap bir kapıyla girilmektedir (Şekil 3.222). Odanın zemin kotu depo zemin kotundan 3 basamak aşağıda olup kapının önünde taş basamaklar konumlanmıştır (Şekil 3.223 - Şekil 3.224 - Şekil 3.225).

Şekil 3.221. Depodan geçilen oda
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.222. Odanın ahşap kapısı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.223. Oda kapısı eşik detayı (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.224. Taş basamak detayı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.225. Taş basamak detayı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Oda güney cepheye açılan küçük bir pencere ile aydınlatmaktadır (Şekil 3.226). Odanın tavanı zamanla hasar görmüş ve zemininde de göçük meydana gelmiştir (Şekil 3.227 - Şekil 3.228). Duvarları taş duvar ve sıvasızdır. Deponun tavanı gibi yuvarlak kesitli ahşap kirişlerin üzerine hasır kaplamadır. Çatı ise sonradan metal kutu profillerden oluşan iskeletin üzerine sac kaplama yapılarak oluşturulmuştur (Şekil 3.229).

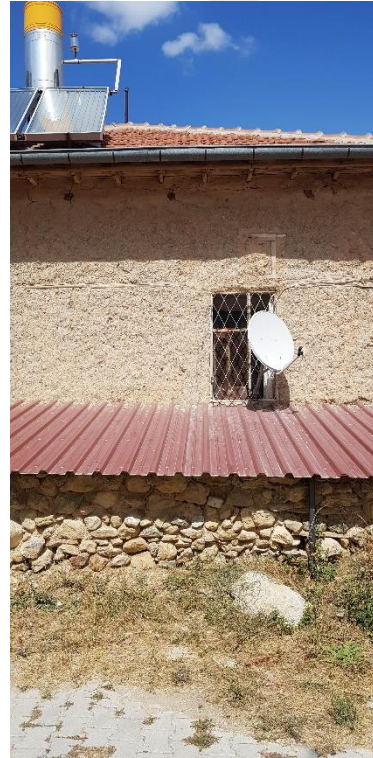
Şekil 3.226. Güneye açılan pencere boşluğu
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.227. Odanın zeminindeki göçük
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.228. Odanın zeminindeki göçük
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.229. Odanın güneyde bulunan çatısı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Odanın ahşap dikmelerinin altında taş kaide ve üst kısmında ahşap başlık bulunur (Şekil 3.230 - Şekil 3.231).

Şekil 3.230. Dikmenin taş kaidesi (2018)

Şekil 3.231. Dikmenin ahşap başlığı (2018)

Avlunun doğusunda ahır konumlanmıştır. Ahşap, ölçüleri 112 cm x 160 cm olan bir kapıyla ahıra girilir (Şekil 3.232 - Şekil 3.233). Şimdilerde yiyecek ambarı olarak kullanılan bu mekân doğu ve kuzey yönünde bir, batı yönünde iki pencereyle aydınlatılmaktadır (Şekil 3.234 - Şekil 3.235).

Şekil 3.232. Ahır kapısı (dıştan)
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.233. Ahır kapısı (içten)
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.234. Doğuya açılan pencere
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.235. Kuzeye açılan pencere
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Ayrıca ahırın doğu yönünde bir niş yer almaktadır (Şekil 3.236). Taş duvarın ve üzerindeki çamur sıvaların çoğu dökülmüştür (Şekil 3.237). Sıvaların üzeri kireç badanalıdır. Ahırın tavanı yuvarlak kesitli ahşap kirişlerden oluşmaktadır (Şekil 3.238). Zeminde ise moloz taşlar sıkıştırılıp aralarına toprak doldurulmuştur.

Şekil 3.236. Doğu yönündeki duvar nişi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.237. Duvardaki sıva ve boya dökülmeleri
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.238. Tavan detayı (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Ahırın kuzeyinde batı yönündeki ahşap bir kapıyla girilen tuvalet, avluya açılan bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Şekil 3.239 – Şekil 3.240).

Şekil 3.239. Tuvalet kapısı ve penceresi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.240. Tuvalet iç mekân
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Avlunun güneyinde 14 beton basamaktan oluşan birinci kat merdiveni bulunmaktadır (Şekil 3.241 – Çizim 3.41). Merdivenin kat sahanlığında bir teras bulunmaktadır (Şekil 3.242). Yapıya bu terasa açılan ahşap tek kanatlı vernikli kapıdan girilmektedir (Şekil 3.243).

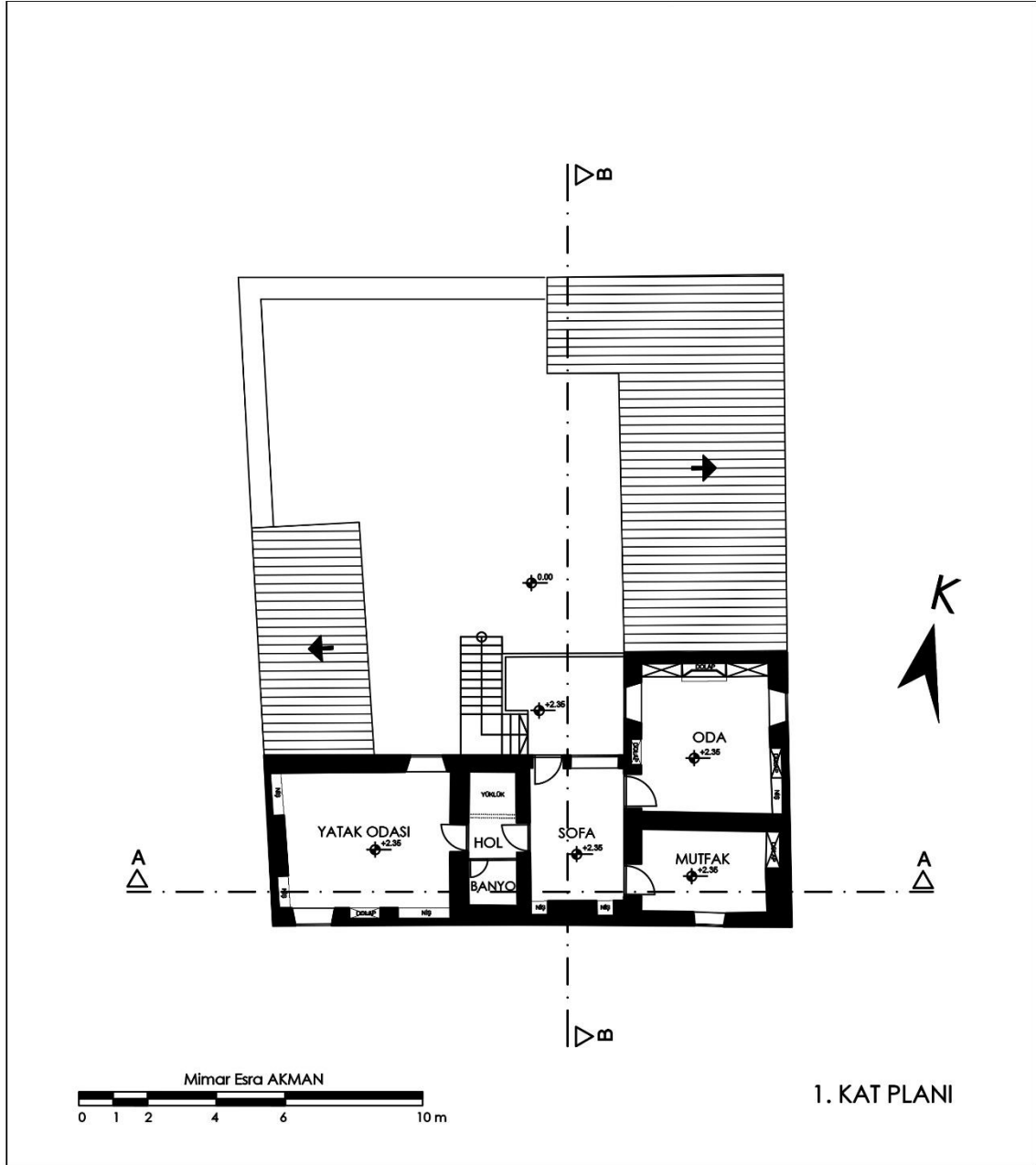
Şekil 3.241. Üst kata çıkılan beton merdivenler
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.242. Teras
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.243. Giriş kapısı (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Çizim 3.41. Mustafa Doğan Evi 1. Kat Planı (Mimar Esra AKMAN, 2019)

Yapının üst katında Mustafa Doğan Bey'in annesi oturmakta olup yapının içinde yerleşim mevcuttur. Terastan ahşap bir kapıyla yapıya girildiğinde bizleri sofa karşılar (Şekil 3.244). Sofa batı yönündeki ahşap bir kapıyla gece holüne bağlanır (Şekil 3.245). Ayrıca batı yönünde bir de muhdes lavabo bulunmaktadır (Şekil 3.246).

Şekil 3.244. Birinci kat sofa
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.245. Batı yönündeki hol kapısı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.246. Sofadaki muhdes lavabo (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Sofanın güneyindeki duvarda perdelerin altında iki adet niş bulunmaktadır (Şekil 3.247). Bu nişler 50 cm genişliğinde 45 cm derinliğindedir. Sofanın doğu yönünde mutfak ve salonun kapısı yer almaktadır (Şekil 3.248 - Şekil 3.249). Giriş kapısının yanında

kuzey yönünde sofayı aydınlatan ahşap doğramalı demir korkuluklu bir pencere yer alır (Şekil 3.250).

Şekil 3.247. Perdenin altındaki nişler
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.248. Mutfak kapısı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.249. Salon kapısı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.250. Sofa penceresi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Sofanın batısında gece holüne açılan ahşap kapıdan girildiğinde kuzeyde yüklük, güneyde ise sonradan banyoya çevrilmiş muhdes bir mekân karşımıza çıkmaktadır (Şekil 3.251 - Şekil 3.252). Gece holünün batısında ise yatak odasının ahşap kapısı bulunmaktadır (Şekil 3.253).

Şekil 3.251. Yüklük
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.252. Banyo iç mekân
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.253. Yatak odasının kapısı (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Yüklük kısmı yerden 50 cm yükseklikte olup içi erzak depolamak için kullanılmaktadır. Yüklük, banyo ve yatak odasının kesiştiği noktada bulunan duvar üç gözlü Bursa kemerinin kontrplak tabakayla kaplanmasıyla oluşturulmuştur. Bu kemerlerin üzeri krem rengi ile boyanmıştır (Şekil 3.254 - Şekil 3.255).

Şekil 3.254. Yüklükteki Bursa kemerini
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.255. Banyodaki Bursa kemerini
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Gece holünün batısında yatak odası yer alır. Yatak odasına, kontrplak tabakalarla sonradan kapatılmış üç Bursa kemerinin ortasındaki kemerden açılan bir ahşap kapıyla girilmektedir (Şekil 3.256). Yatak odası kuzey ve güney cepheye bakan iki adet mazgal pencere ile aydınlatılmaktadır (Şekil 3.257). Batı yönünde ise iki adet niş yer almaktadır.

Şekil 3.256. Yatak odasının kapısı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.257. Kuzeye açılan mazgal pencere
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Yatak odasının güneyinde bir ahşap dolap ve niş bulunmaktadır (Şekil 3.258 - Şekil 3.259). Dolap ve nişin üzerinde mahremiyet açısından perde çekilmiştir. Oda kapısının bulunduğu muhdes bölücü duvarda ise elbiseler için askılık yer alır (Şekil 3.260).

Şekil 3.258. Güneyde bulunan ahşap dolap
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.259. Niş
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.260. Muhdes bölücüdeki askılık (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Sofanın batısında gece holü, banyo, yüklük ve yatak odası; sofanın doğusunda mutfak ve salon yer almaktadır. Mutfağa ahşap, orijinalliği bozulmamış, oymalı, verniklenmemiş, yerden 13 cm eşik ile yükseltilmiş bir kapıdan girilmektedir (Şekil 3.261 - Şekil 3.262). Mutfağın güneyinde ahşap doğramalı ve demir korkuluklu mazgal pencere bulunmaktadır (Şekil 3.263).

Şekil 3.261. Mutfak kapısı (sofadan)
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.262. Mutfak kapısı (içerden)
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.263. Mutfağın mazgal penceresi (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Mutfağın doğusundaki duvarda ise bir niş yer alır. Tabak ve bardak koyulan bu nişin içerisi raflarla bölümlenmiş olup üzeri tozlanmasın diye tül perde ile kapatılmıştır (Şekil 3.264). Kuzeyde sonradan yapılmış mutfak tezgâhı ve ahşap dolapları bulunmaktadır (Şekil 3.265). Mutfakta kapı, pencere ve dolabın üzerinde dolaşan ahşap sergen mevcuttur (Şekil 3.266).

Şekil 3.264. Mutfakta bulunan dolap nişi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.265. Mutfak dolapları
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.266. Sergen detayı (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Sofanın doğusunda salon bulunmaktadır. Salonun ahşap kapısından girildiğinde doğudaki duvarda bir niş ve ahşap dolap yer almaktadır (Şekil 3.267 - Şekil 3.268). Doğuda ve batıda olmak üzere iki adet demir korkuluklu mazgal pencere

aydınlatmaktadır (Şekil 3.269 - Şekil 3.270). Batıdaki pencerenin doğraması pvc, doğudaki ise ahşap doğramadır.

Şekil 3.267. Salon kapısı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.268. Doğudaki niş
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.269. Nişin yanındaki ahşap dolap
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.270. Doğuya açılan mazgal pencere
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Salonun kuzey duvarını boydan boya kaplayan görkemli ahşap bir dolap yer almaktadır (Şekil 3.271). Verniksiz ahşaptan imal edilmiş oymalı ve oymaların içleri renkli boylarla boyanmıştır. Temelde 3 parçadan oluşan dolabın ortasındaki yoğun işlemeli büyük kısmın yüksekliği tavana kadar ve çiçeklik kısmı cam kapalıdır (Şekil 3.272). Sağ ve sol yanlardaki ağzıaçıkların boyları ortadaki kısımdan göre nispeten kısa ve yalındır (Şekil 3.273 - Şekil 3.274). Salonun batısında bir ahşap dolap daha yer almaktadır (Şekil 3.275).

Şekil 3.271. Salondaki ahşap oymalı dolap (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.272. Çiçeklik
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.273. Dolabın solundaki ağzıaçık
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.274. Dolabın sağındaki ağzıaçık
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.275. Batı yönündeki ahşap dolap
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Salonun dört köşesinde dolapların üstünde ahşap sergen yer almaktadır (Şekil 3.276 - Şekil 3.277).

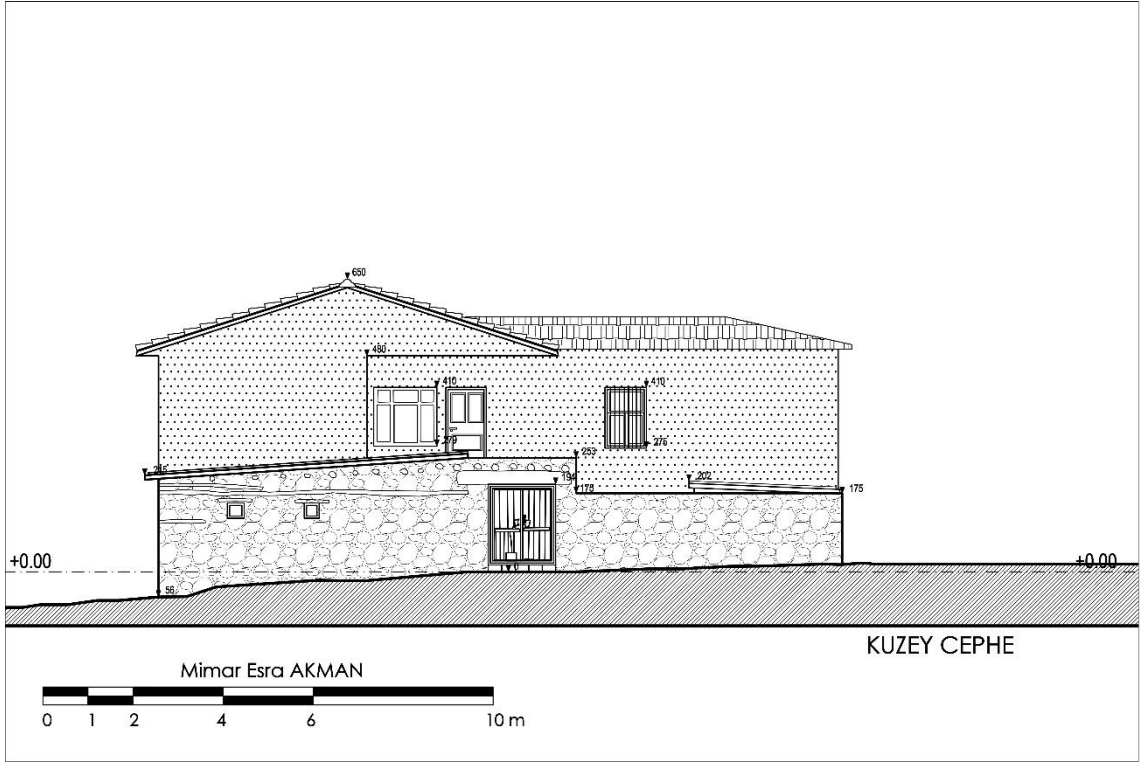
Şekil 3.276. Sergen detayı (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.277. Sergen motif detayı (E.AKMAN Arşivi, 2018)

3.5.3.Cephe Özellikleri

Yapı cephe olarak gayet sadedir. Kuzey cephesi hariç diğer cepheler taş duvar üzeri çamur sıvalıdır (Şekil 3.278 - Şekil 3.279). Kuzey cephesi binanın ön cephesi olduğu için beyaz badanalıdır (Şekil 3.280 - Şekil 3.281 – Çizim 3.42).

Çizim 3.42. Mustafa Doğan Kuzey Cephesi (Mimar Esra AKMAN, 2019)

Şekil 3.278. Batı cephesi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.279. Batı cephesi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.280. Kuzey cephesi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.281. Kuzey cephesi
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Cephe karakteri olarak pencereler ve doğramaları ortak bir paydada buluşmamaktadır (Şekil 3.282 - Şekil 3.283 - Şekil 3.284). Bazı pencerelerin doğramaları ahşap, bazıları pvc, bazılarının korkuluğu birbirinden farklıdır (Çizim 3.43- Çizim 3.44 – Çizim 3.45).

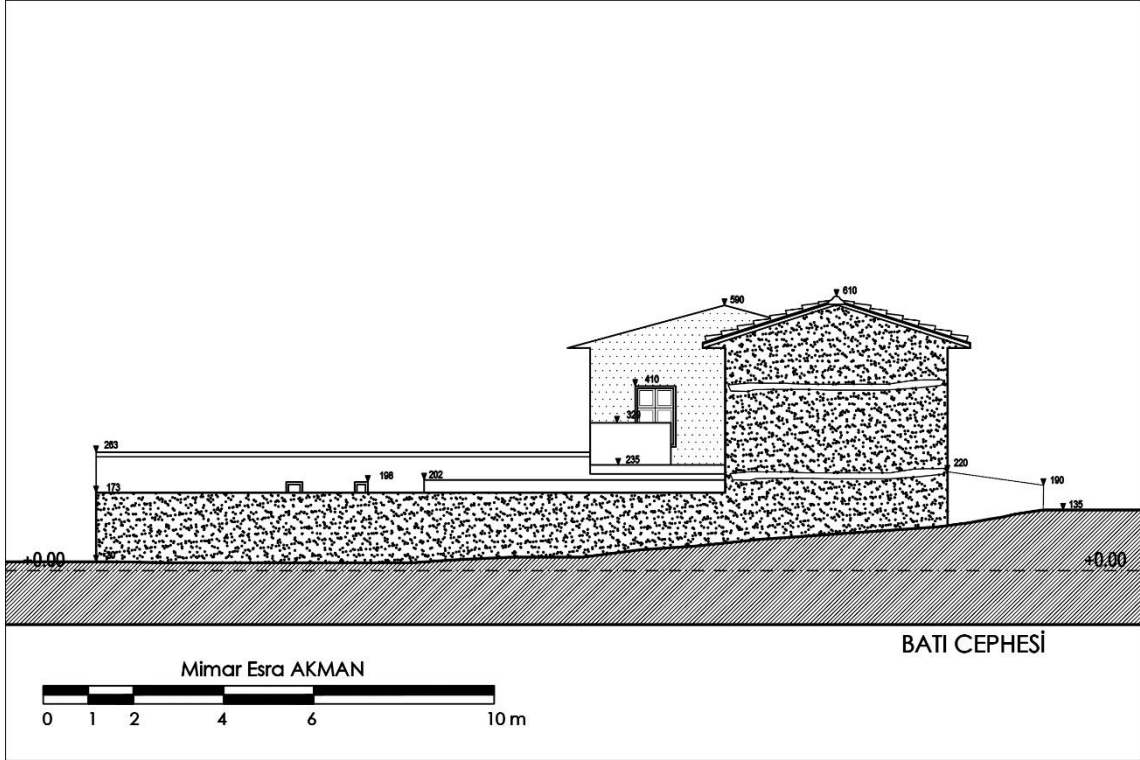
Şekil 3.282. Güney yönü
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

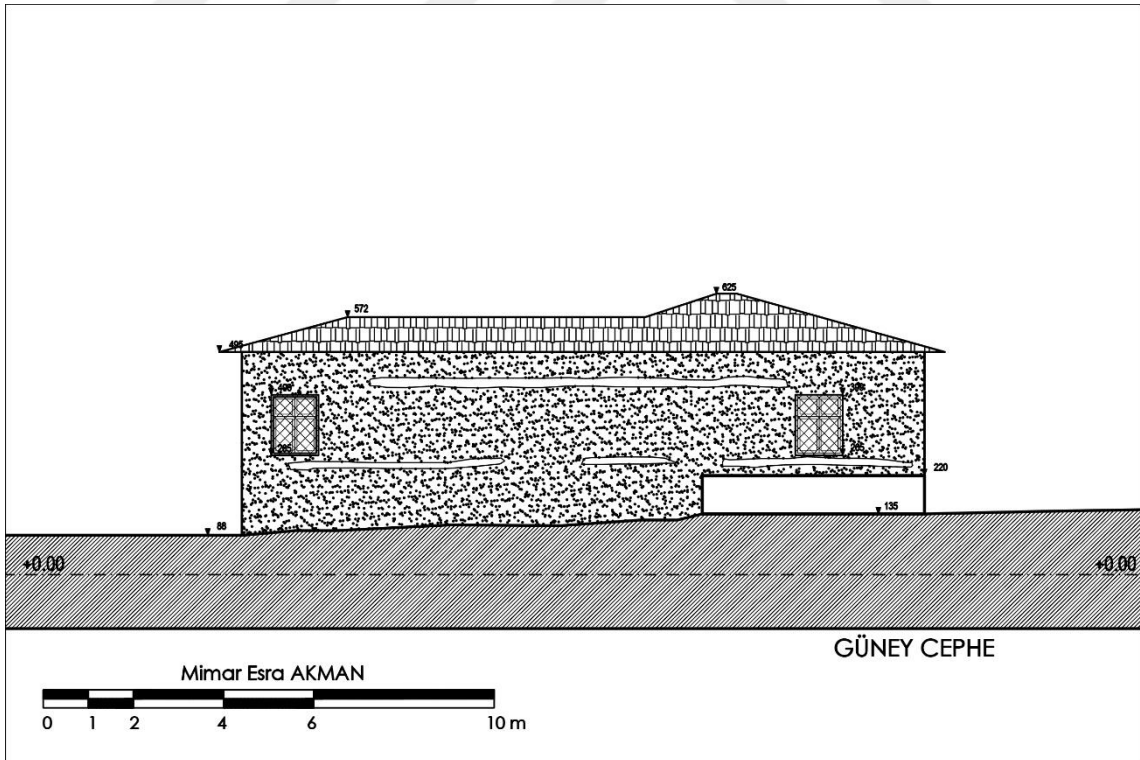
Şekil 3.283. Kuzey yönü
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

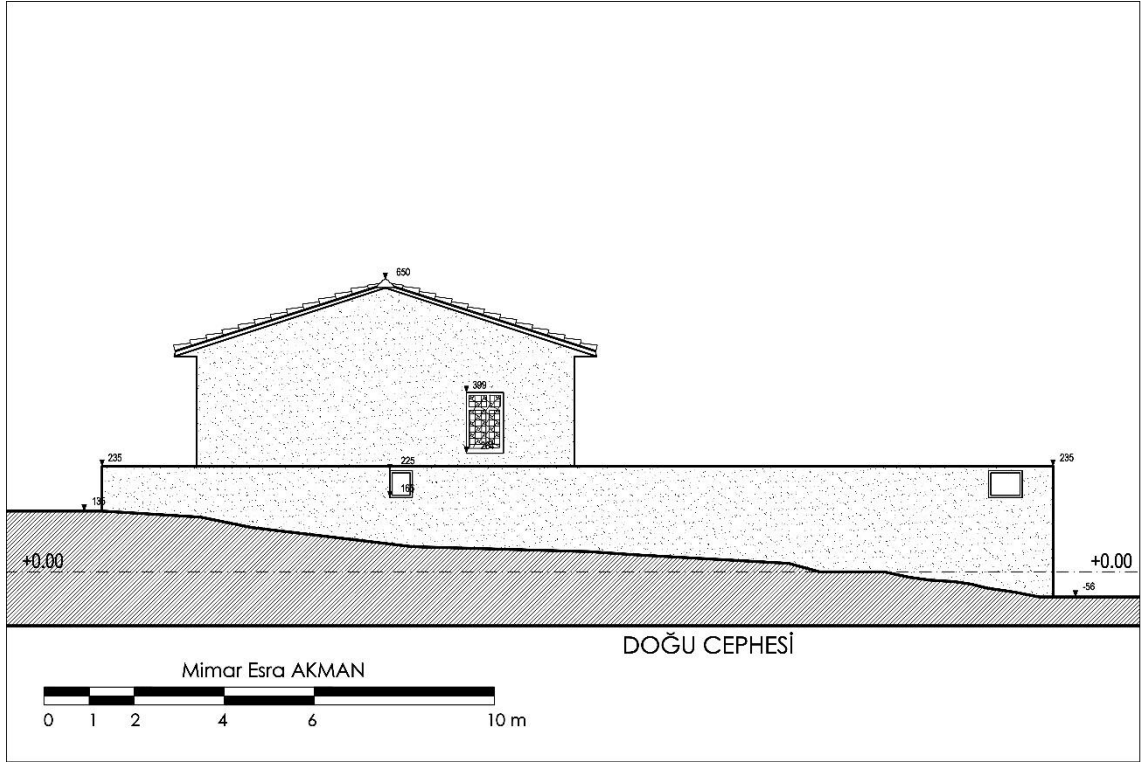
Şekil 3.284. Doğu yönü
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Çizim 3.43. Mustafa Doğan Batı Cephesi (Mimar Esra AKMAN, 2019)

Çizim 3.44. Mustafa Doğan Güney Cephesi (Mimar Esra AKMAN, 2019)

Çizim 3.45. Mustafa Doğan Doğu Cephesi (Mimar Esra AKMAN, 2019)

Çatı, ahşap iskeletli kırma çatı üzeri Marsilya kiremit kaplamadır (Şekil 3.285 - Şekil 3.286). Çatı saçakları ahşap saçak uçlarında ise alüminyum oluk bulunmaktadır.

Şekil 3.285. Çatı güney görünüşü (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.286. Çatı güney görünüşü (E.AKMAN Arşivi, 2018)

3.5.4.Yapım Tekniği ve Malzemesi

Bina taş duvar üzeri çamur sıvalıdır. Taş duvarların arasına ahşap hatıllar atılarak duvarları sağlamlaştırılmış, yuvarlak kesitli ahşap kirişlerle de yapı statiği sağlanmıştır (Şekil 3.287 - Şekil 3.288).

Şekil 3.287. Taş duvar detayı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 3.288. Ahşap kirişli tavan detayı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Duvar kalınlıkları bodrumda 70 cm, üst katta ise 50 cm'dir (Çizim 3.46). Ayrıca cepheler arasında kot farkı mevcuttur. Zemin katın güneyindeki oda güney cephede tamamen toprağın altında kalmamış yol kotundan 1 m kadar yüksektedir. Bu yüzden

Yapının iç mekânında ise dış cepheye göre süsleme ögesi fazladır. Ahşap dolaplar ve üzerinde dolaşan sergenler bitkisel motiflidir. Ahş a oymalı ve bitkisel motifli, motiflerin içleri boyanarak daha da zenginleştirilmiş salondaki büyük dolap evin en büyük süsleme örneğidir (Şekil 3.290).

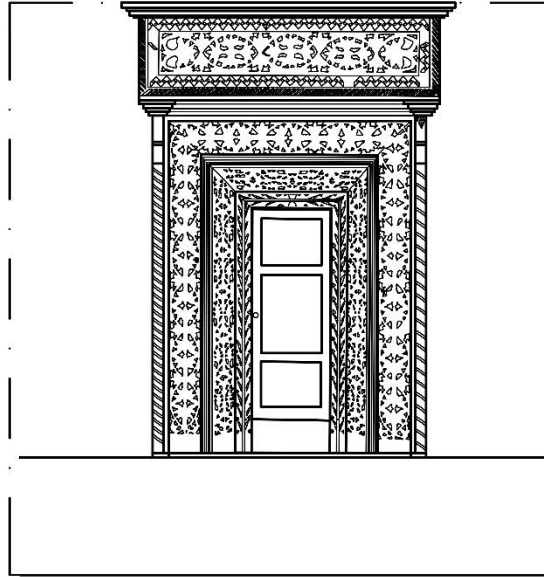
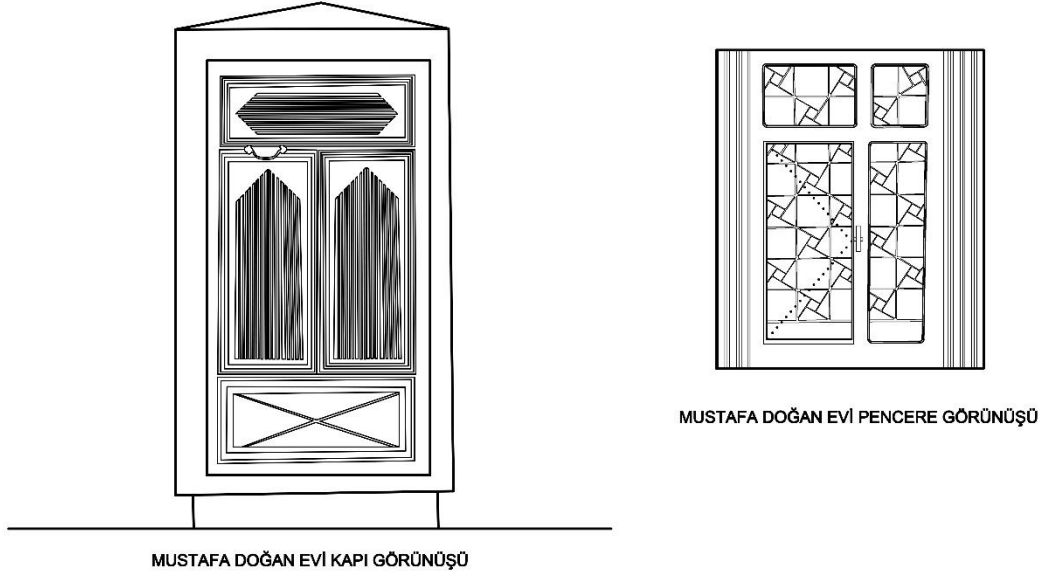
Ahşap kapılar da kendi aralarında farklılık göstermektedir. Aralarında mutfak ve gece holü kapısı orijinalliğini koruyarak günümüze ulaşmıştır (Çizim 3.48).

Şekil 3.289. Zemin kat güneydeki oda çatısı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

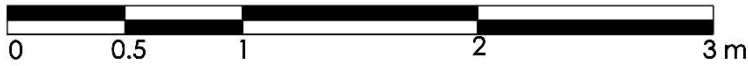

Şekil 3.290. Ahşap oyma dolap detayı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

MUSTAFA DOĞAN EVİ DOLAP GÖRÜNÜŞÜ

Mimar Esra AKMAN

Çizim 3.48. Mustafâ Doğan Kapı, Pencere ve Dolap Detayı (Mimar Esra AKMAN, 2019)

4.KARŞILAŞTIRMA VE DEĞERLENDİRME

4.1.Plan Özellikleri

Çalışmada araştırılan konutlar Ereğli ilçesinde ayakta kalabilmiş son örneklerdir. Bu nedenle yapıları plan özellikleri bakımından Geleneksel Türk Evi plan tipolojisiyle uyum sağladığı görülmektedir.

İlk ev olan Sedat Bahçe Evi plan özelliği bakımından iç sofalı, Mehmet Demirel Evi iç sofalı, Kurdoğlu Evi orta sofalı, Alâeddin Sayın Evi iç sofalı ve Mustafa Doğan Evi de iç sofalı plan tiplerine örnektir (Tablo 4.1). Yapıların plan özellikleri yapım yıllarına ve işlevlerine göre değişiklik göstermektedir. Genelde ihtiyaca cevaben yapılar planlanmış ve inşa edilmiştir. Genelde sofa ortada konumlanmış iki yanına odalar yerleştirilmiştir. Sedat Bahçe ve Alaattin Sayın Evi'nin sofaları muhdes ahşap camekânlarla bölünmüş ikiye ayrılmıştır.

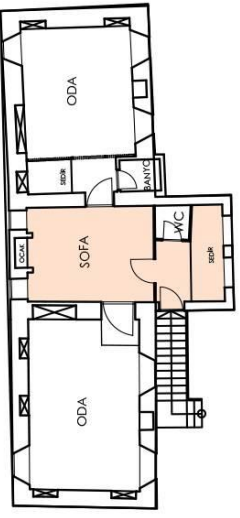
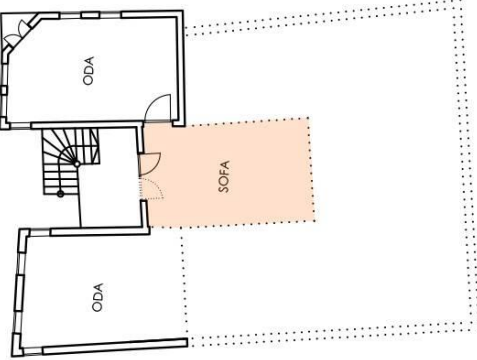
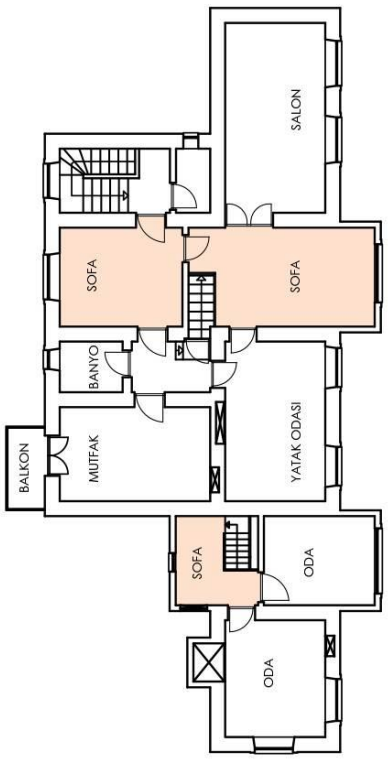
Sedat Bahçe Evi'nin çatı katında başoda denilen sekinin yer aldığı mekân mevcuttur. Başoda, evin misafir kabul edilen seki ya da bol süslemeli bölümü olarak karşımıza çıkmaktadır. Mehmet Demirel Evi'nde başoda selamlık denilen kısımdır. Kurdoğlu Evi'nde başoda sekinin tahrip edilerek yok olduğu batıdaki odadır. Alaattin Sayın Evi'nde ise başoda; eski binada güneybatı cephesinde yer alan cumbalı oda, yeni eklenen kısımda ise çatı katında yer alan cihannümal mekândır. Mustafa Doğan Evi'nde başoda salon olarak kullanılan doğudaki odadır.

Yapıların çoğunda modern ihtiyaçlara cevap verme amacıyla muhdes ekler yapılmıştır. Genellikle banyo ve tuvalet mekânları plana sonradan dâhil edilmiştir. Yapının ana sofayla olan bağlantıları korunmuş, sofaya bağlı yaşama mekânları fonksiyonlarını sürdürmüştür.

Zemin katları genel olarak depo, ahır, ambar, müstemilat olarak kullanılmış; asıl yaşama mekânları üst katta konumlanmıştır. Bunu geleneksel Türk evlerinde de görmek mümkündür. Genelde bu durum; doğal afetlerden korunma, özele hayata saygı, avlu kültürünün yaygın olması gibi sebeplerden ötürü gerçekleşmiştir.

Genel olarak planlarda; cumba, müstemilat, avlu, mazgal pencere, dolap nişi, sergen, gusülhane, haremlik, selamlık, sedir, seki gibi mimari elemanların yer alması Geleneksel Türk Evi örnekleri olduğunun birer kanıtı niteliğindedir.

Ereğli Evleri, Geleneksel Konya Evleri ile plan şeması olarak karşılaştırılmış ve geleneksel konut planlarına uyum sağladığı ortaya çıkarılmıştır (Tablo 4.2).

KONYA İLİ EREĞLİ İLÇESİ GELENEKSEL KONUT PLAN TİPOLOJİSİ		
SEDAT BAHÇE EVİ	MEHMET DEMİREL EVİ	KURDOĞLU EVİ
		
ALADDİN SAYIN EVİ	MUSTAFA DOĞAN EVİ	
		

Tablo 4.1. Konya İli Ereğli İlçesi incelenen geleneksel konut ana kat planları (Mimar Esra AKMAN, 2019)

4.2.Yapım Tekniği ve Malzeme Özellikleri

Ereğli'nin 20. yüzyılın başlarında Rum ağırlıklı bir yerleşim yeri olduğu belirtilen ifadeler arasındadır. Bazı yapılarda bu mimari izlere rastlanmaktadır. Kurdoğlu Evi, mübadele zamanında göç etmek zorunda kalan bir Rum aileye aittir. Buranın Rum kilisesi olarak da kullanıldığı ifade edilmektedir. Zamanının çok ötesinde bir mimari teknik ve süslemeyle inşa edilişide bu yapının ne kadar görkemli olduğunu yansıtmaktadır. Günümüzde aldığı hasarlara rağmen dış güzelliğinden büyük oranda kayıp yaşasa da hala o eski görkemi yapıya aksetmektedir. Rum ustaların eseri olduğu çevreden duyular arasındaır. Ereğli'de belirli ustalar bu tip geleneksel evleri inşa etmişlerdir. Bunlardan bazıları da çalışmada belirtilen evlerin ustalarıdır. Çünkü Ereğli Evlerinin çoğunda beşik çatı ya da cumba alınlarında ikişer tane, köşelerinden birbirine tutturulmuş eşkenar dörtgen şeklinde pencereler yer almaktadır. Bunun sebebi ise aynı ustanın ya da aynı ustada çıraklık eğitimi almış kişilerin faaliyetleri olduğu sözlü olarak ifade edilmektedir.

Ereğli Evlerinin zemin katları taştan, üst katları ise kerpiçtir. Üst katların duvarları hımış ve bağdadi tekniği ile inşa edilmiştir (Şekil 4.1 - Şekil 4.2). Taş duvarların üzerinde çamur sıvalar yer almaktadır.

Şekil 4.1. Kurdoğlu Evi bağdadi duvar
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 4.2. M. Demirel Evi bağdadi duvar
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Kurdoğlu Evi'nin zemin katı dış cephede kesme taş i cephede ise moloz taş duvardır. Mustafa Doğan Evi'nin ise zemin katı ahşap hatıllı moloz taş duvardır (Şekil 4.3 - Şekil 4.4 - Şekil 4.5).

Şekil 4.3. Kurdoğlu Evi taş duvar
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 4.4. M. Doğan Evi taş duvar
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

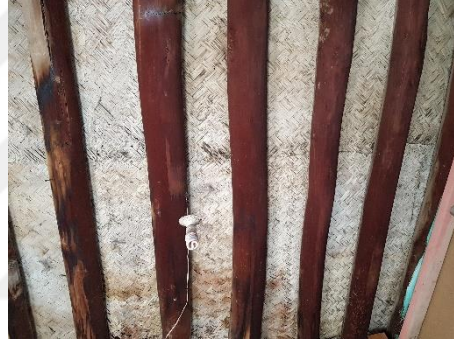

Şekil 4.5. M. Doğan Evi taş duvar ve ahşap hatıllı
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Yapıların tavanları genelde yuvarlak kesitli ahşap kirişlerden oluşmaktadır (Şekil 4.6 - Şekil 4.7). Kirişlerin üzeri hasır ya da kamışlarla kaplanmış çamur harç ile döşeme oluşturulmuştur. Çatılar düz toprak dam, kırma ya da beşik çatı olarak karşımıza çıkmaktadır. Çatı üst örtüsü Marsilya kiremit, sac kaplama ya da topraktır.

Şekil 4.6. M. Doğan Evi ahşap kirişler ve üzerindeki kamış örtü (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 4.7. M. Demirel Evi ahşap kirişler ve üzerindeki hasır örtü (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Binaların ahşap dolaplarının büyüklükleri ise ihtiyaca göre değişmektedir. Bazı yapıların dolapları odanın bir duvarını tamamen kaplarken bazı yapılardaki dolaplar bunlara nispeten daha küçük ölçeklidir (Şekil 4.8 - Şekil 4.9 - Şekil 4.10).

Şekil 4.8. S. Bahçe Evi ahşap dolap
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

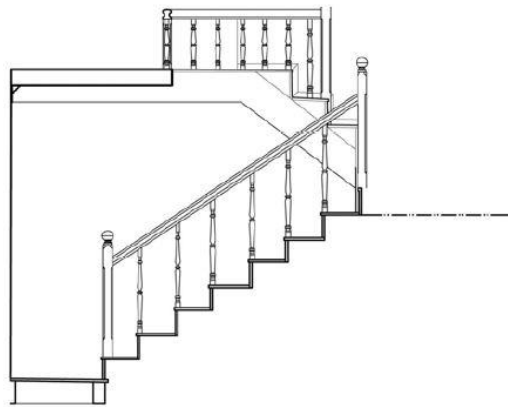

Şekil 4.9. M. Demirel Evi ağzıaçık
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

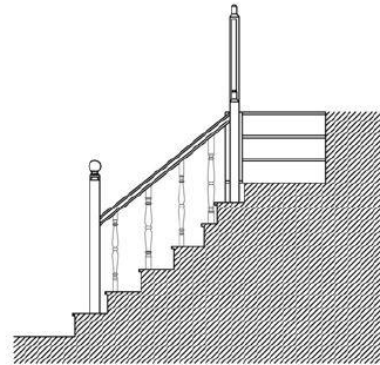

Şekil 4.10. M. Doğan Evi ahşap oyma dolap (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Merdiven Geleneksel Konya Evleri'nde genelde ahşap L ve U formda yer almaktadır (Şekil 4.11). Ereğli Evleri'nde de merdivenler L ve U formludur. Merdiven basamakları ve korkulukları da ahşaptır (Şekil 4.12- Şekil 4.13 - Şekil 4.14).

Katalog Nu. 8 İki Kollu "U" Formlu Ahşap Merdiven

Katalog Nu. 23 İki Kollu "L" Formlu Ahşap Merdiven

Şekil 4.11. Geleneksel Konya Evleri'nde L ve U formu merdiven kesitleri (Aygör, 2015)

Şekil 4.12. A. Sayın Evi
ahşap korkuluk
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

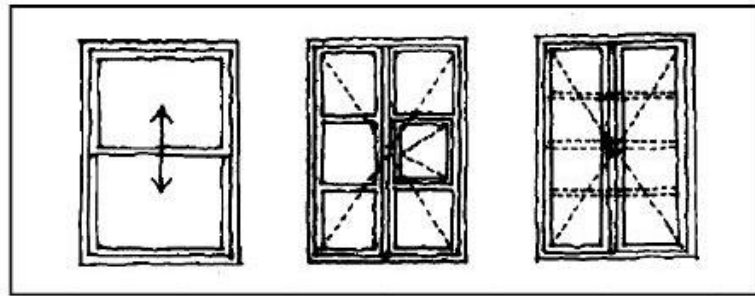

Şekil 4.13. M. Demirel Evi
ahşap merdiven ve korkuluk
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 4.14. M. Demirel Evi
ahşap merdiven ve korkuluk
(E.AKMAN Arşivi, 2018)

Geleneksel konutlarda pencerelerin açılma sistemleri iki şekildedir. Birincisi sedirde oturan insanları rahatsız etmemek için yapılan düşey sürmeli pencereler ve düşey menteşeli sistemlerdir (Ateş, 2008) (Şekil 4.15).

Şekil 4.15. Pencere kanatlarının açılma türleri (Ateş, 2008)

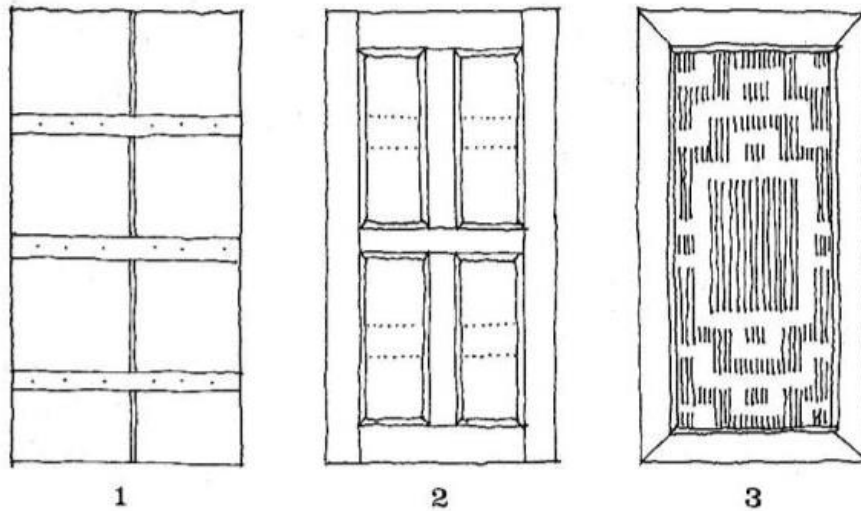
Ereğli'deki yapıların bazılarının pencereleri ahşap olup bazıları sonradan pvc doğrama ile değiştirilmiştir. Pencereler yapılarda mazgal ve düz pencere olarak karşımıza çıkmaktadır. Pencerelerin demir korkulukları farklı desen ve şekillerdedir (Tablo 4.3).

EREĞLİDEKİ GELENEKSEL KONUTLARIN PENCERE ÖZELLİKLERİ										
DOĞRAMA ÖZELLİKLERİ	KANAT TIPLARI		KORKULUK TIPLARI			ÇİZİM	ÖRNEK GÖRÜNÜŞ			
	AHŞAP	PVC	AÇILIR KANAT	GIYOTİN	DÜZ			GEOMETRİK MOTİFELİ	KIVRIMLI	
SEDAT BAHÇE EVI	●		●							
MEHMET DEMİREL EVI		●	●		●					
KURDOĞLU EVI	●			●	●					
ALATTIN SAYIN EVI	●		●				●			
MUSTAFA DOĞAN EVI	●		●				●			

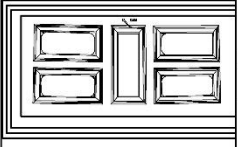

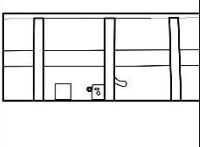

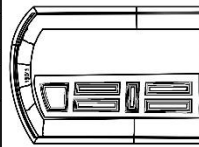

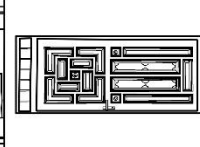

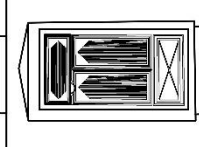

Tablo 4.3. İncelenen Ereğli evlerinin pencere özelliklerinin karşılaştırılması
(Mimar Esra AKMAN, 2019)

Türk evinde kapı evin sembolüdür. Ev kapıları daima iki kanatlıdır. Bahçe kapılarının üzeri genellikle saçaklı yapılmıştır. Büyük ev ve konaklarda bazen araba kapısının yanında birde küçük kapı ve kapının yanında çeşme bulunurdu (Sedad Hakkı Eldem, 1987).

Odalar kendi başlarına birer bağımsız yaşama mekânı olması nedeniyle her odanın sofaya açılan birer kapısı vardır. Kapıların, odanın mahremiyetini ve özelliğini bozmayacak bir yerde ve boyutta olmasına önem verilmiştir. Bu nedenle kapılar odanın bir köşesinde ve tek kanatlı olarak yapılmıştır. Kapının yüksekliği eski evlerde ve taşra da gayet basıktır. (1.5 metre kadardır.) Odanın önemine göre sofa tarafından kapı, kemer, pervaz kitabe ve bir başlık ile olduğundan yüksek gösterilir. 18. yüzyıldan itibaren ise kapılar, oda pencereleri ile birliktelik oluşturmak için aynı raf altında tutulur ve bu nedenle önemlerini biraz kaybederler. Barok ve ampir dekorlarla kapıların üzerleri üstlüklerle süslenir ve kapı yükseklikleri 2 metreyi bulur. Kapılar genellikle tek kanatlıdır. Ancak çift kanatlı kapılar gayet önemli yapılarda uygulanmıştır. Bazen tek kanatın üzerine bir bini konulmak suretiyle iki kanatlı tesiri verilmiştir. 19 yüzyıldan itibaren daha çok çift kanatlı kapılar uygulanmaya başlanır (Sedad Hakkı Eldem, 1987). Geleneksel Tür Evi'ndeki odalar az önemli, normal ve çok özenli odalar olarak sınıflandırılmıştır (Şekil 4.16). Ereğli evlerindeki kapılar da bu özelliklere göre kategorize edilmiştir (Tablo 4.4).

1- Az önemli odalar 2- Normal odalar 3- Çok özenli odalar
Şekil 4.16. Kapı Kanatlarının Kuruluşu (Ateş, 2008)

EREĞLİ'DEKİ GELENEKSEL KONUTLARIN KAPI ÖZELLİKLERİ									
KONUM ÖZELLİKLERİ	KANAT TIPLERİ			ODA TIPLERİ			ÇİZİM	ÖRNEK GÖRÜNÜŞ	
	GİRİŞ KAPISI	ODA KAPISI	TEK KANAT	ÇİFT KANAT	AZ ÖNEMLİ	NORMAL			ÇOK ÖZENLİ
SEDAT BAĞÇE EVI	●	●	●			●			
MEHMET DEMİREL EVI	●		●		●				
KURDOĞLU EVI	●			●		●			
ALATTIN SAYIN EVI		●	●						
MUSTAFA DOĞAN EVI		●	●						

Tablo 4.4. İncelenen Ereğli evlerinin kapı özelliklerinin karşılaştırılması

(Mimar Esra AKMAN, 2019)

4.3. Tezyinat Özellikleri

Ereğli Evleri'nde süsleme genelde yapının iç kısımlarında yapılmış cephe süslemelerinden kaçınılmıştır. Cephelerde görülen süslemeler; cumbaların altlarında yer alan ahşap ya da taş malzemeden yapılmış eliböğründeler ve beşik çatı alınlarında bulunan iki adet birbirine köşelerinden birleştirilmiş sabit eşkenar dörtgen pencerelerdir. Bu pencereler Ereğli evlerinin karakteristik özelliği olarak karşımıza çıkmaktadır.

Cephedeki cumba çıkmalarını ya sofa ya oda ya da tüm cepheye denk gelen mekânlar olarak görmek mümkündür.

Sedat Bahçe Evi'nde sofa ve sofaya açılan iki oda cepheye tam çıkma yapmaktadır. Bu çıkmaların üzerine çatı katındaki tek mekân da çıkma olarak çalıştırılmış ve çıkma üzerine çıkma yaptırılmıştır. Ahşap eliböğründelerle desteklenmiştir.

Mehmet Demirel Evi'nde sofa cepheye cumba olarak çıkma yapmış ve ahşap direkler üzerine oturtulmuştur.

Kurdoğlu Evi'nin cumbaları da girişin iki yanında bulunan odaların oluşturduğu iki ayrı cepheye bakan kısımlardan oluşmaktadır. Ayrıca cumbanın bir köşesinde pahlı bir balkon bulunmakta olup üzeri çokgen saçakla kapatılmıştır. Cumbalar taş payandalarla desteklenmiştir.

Alaattin Sayın Evi'nde ise sofa çıkma yapmayıp sofaya açılan iki oda cepheye ayrı ayrı çıkma yapmıştır. Buradaki çatı kat çıkması çatı katın balkonundan oluşmakta olup iki cumbanın ortasına konumlanmıştır. Cumbalardan biri ahşap eliböğründelerle desteklenmiştir.

Mustafa Doğan Evi cumbasız olup girişin önündeki teras kısmı ahşap direklerle yerden yükseltilmiştir.

Oda kapılarının hepsi ahşap; yağlı boya ile boyalı, verniklenmemiş, oymalı veya geometrik şekillerde karşımıza çıkmaktadır.

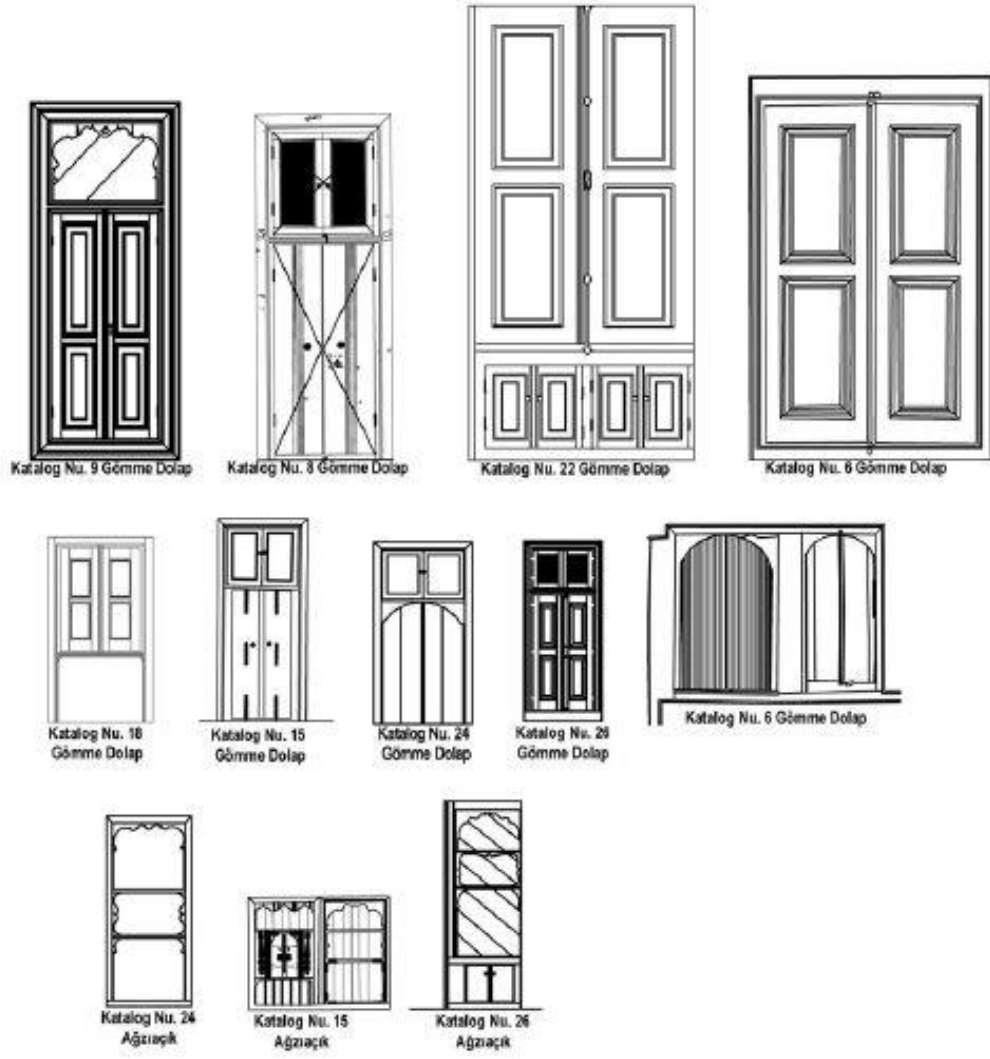
Yapıların dolapları ahşap ve bazılarının üzerinde sergen dolaşmaktadır. Bu sergenler bazen geometrik motifli bazen bitkisel motiflerle bezeli bir şekilde karşımıza çıkmaktadır.

Türk evinde, odaların oluşumunu etkileyen önemli öğelerden birisi de kapalı ve açık kullanım alanları olan dolaplardır. Dolapların ana işlevleri odada bulunması gereken günlük araç gerecin düzenli bir şekilde korunmasıdır. En eski örneklerdeki odaların içindeki dolabın, yüklük, çubukluk, kavukluk, testilik, peşkirlik, lambalık, cezvelik, fincanlık, kavukluk, tembel deliği gibi tanımlanmış görevleri bulunmaktaydı. Bu dönemdeki dolapların yapıları da sadece işlevlere uygun olarak boyutlandırılmış ve sade

şekilde yapılmıştır. Daha sonraları zaman içinde gelişen uygulamalarda dolaplar sadece eşyaların depolandığı yer olmaktan çıkmış, değerli eşyaların sergilendiği bir vitrine dönüşmeye başlamıştır. Bununla birlikte dolabın türü ve biçimi ne olursa olsun değişmeyen tek şey kullanılan alanların insan elinin uzanabileceği yüksekliklerde olmasıdır (Küçükerman, 1991).

Yüklük, gusülhane, çiçeklik, ağzıaçık, gömme dolaplar Konya'da geleneksel ev mimarisinin donatılarıdır. Aynalık ise İstanbul kaynaklı değişimin yansımasıdır. Evlerde, oda içi ahşap donatıların düzenlenmesinde ikili ve üçlü bir düzenleme takip edildiği görülmektedir. İkili düzenlemenin oda içi kuruluş şemasında yüklük ve çiçeklik yan yana yerleştirilmiştir. Üçlü tasarım ise yüklük+çiçeklik+ağzıaçık ya da yüklük+çiçeklik+gömme dolap şeklinde tasarlanmıştır. Gusülhaneler ayrı birim olmayıp yüklüğün içerisinde yer alırlar. Yüklük içerisindeki ahşap kapak kaldırılarak hacim gusülhaneye dönüşür. Aynalık ise bağımsız bir yapı elemanı olarak genelde sofalarda tek veya simetrik biçimde karşılıklı görülmektedir. Ağzı açıkların kullanım alanı geniştir. Oda içlerinde kapı açılınca ilk karşılaşılan eleman olabileceği gibi, odanın cephesine bakacak şekilde de konumlanabilir, ya da bağımsız bir donatı olarak duvar yüzeyinin içine yerleştirilmiştir. Gömme dolaplar ise üçlü oda içi tefrişinde veya duvarlarda bağımsız eleman olarak niş içerisinde yer almıştır (Aygör, 2015) (Şekil 4.17). Ereğli Evleri'ndeki dolaplar Tablo 4.5 'te incelenmiştir.

Konya Evleri ile Ereğli Evleri'nin kapı, pencere ve dolapları karşılaştırmalar sonucunda benzerlik göstermiştir.

Şekil 4.17. Geleneksel Konya Evleri'nde yüklük, gömme dolap ve ağzıaçık örnekleri (Aygör, 2015)

Sedat Bahçe Evi'nde merdiven açıklığında sofayı tanımlayan Bursa Kemerli mevcuttur (Şekil 4.18). Mehmet Demirel Evi'nde haremlikte ve Mustafa Doğan Evi'nde yatak odasında üç gözlü ahşap Bursa Kemerleri yer almaktadır (Şekil 4.19 - Şekil 4.20). Geleneksel Konya Evleri'nde de genelde merdiven açıklıklarında ve balkonlarda Bursa Kemerlerine rastlanmaktadır (Şekil 4.21).

Ereğli Evleri'nin plan, malzeme, cephe ve süsleme özellikleri yönünden karşılaştırılması Tablo 4.6 'da yapılmıştır.

Şekil 4.18. Sedat Bahçe Evi merdiven açıklığındaki Bursa Kemerli (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 4.19. M. Demirel Evi
Bursa Kemerli (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Şekil 4.20. M. Doğan Evi
Bursa Kemerli (E.AKMAN Arşivi, 2018)

Kat. Nu. 6

Kat. Nu. 8

Kat. Nu. 15

Kat. Nu. 21

Şekil 4.21. Konya Evlerinde Merdiven Açıklıklarında Bursa Kemer Uygulamaları (Aygör, 2015)

PLAN ÖZELLİKLERİ	MALZEME ÖZELLİKLERİ	CEPHE ÖZELLİKLERİ	SÜSLEME ÖZELLİKLERİ	PLAN ŞEMASI	ÖRNEK GÖRÜNÜŞÜ
<p>1. Yapı iç soğuk plan tipinin bir örneğidir.</p> <p>2. Bina zemin, birinci ve çatı katından oluşmaktadır.</p> <p>3. Zemin katta tarihi bir kalıntı ve depo yer almaktadır.</p> <p>4. Yaşama mekânları birinci katta bulunmaktadır.</p> <p>5. Yapıya müdahale olarak tuvalet, lavabo ve banyo eklenmiştir.</p> <p>6. Çatı katı tek mekândan oluşmaktadır.</p>	<p>1. Bina taş temel üzerine kerpiç malzemenin inşa edilmiştir.</p> <p>2. Ahsap karkas sistem kullanılmış olup hims tekniği uygulanmıştır.</p> <p>3. Yapının birinci kat ve çatı katına çıkan merdivenleri ahşaptır.</p> <p>4. Dolaplar, pencereler doğramaları, tavan ve zemin kaplamaları da ahşaptan yapılmıştır.</p> <p>5. Çatı ahşap iskeleli tüzine sac kaplamadır.</p>	<p>1. Yapının birinci kat cepheye tüm konsol olarak çıkmaktadır.</p> <p>2. Çatı katında bulununan tek mekân da birinci kattaki konsolun üzerine çıkmaya yapılmıştır.</p> <p>3. Bina 2 cephesi bitişik nizamdır.</p> <p>4. Dolaplar, pencereler sade ve çarpalıdır.</p> <p>5. Pencerelerin demir korkulukları camların ½ ünü oluşturmaktadır.</p>	<p>1. Yapının yola cephe olan çatı çıkmasının alın kısmında birbirine köşelerinden birleşen iki adet eşkenar dörtgen pencere yer almaktadır.</p> <p>2. Cephedeki süsleme unsurları bu eşkenar pencereler ve demir çarçafıdır.</p> <p>3. Dış cephe sıva, üzeri boyaszdır.</p>		
<p>1. Zemin ve birinci kattan oluşan yapının sadece beden duvarları bulunmaktadır.</p> <p>2. Kalınlara bakılarak orta soğuk plan tipine sahip olduğu söylenebilir.</p> <p>3. Yapı çıkan yangınlarla ve insan tahribatlarıyla gündüzze kadar ancak gelebilmiştir.</p>	<p>1. Binanın zemin katı dıştan kesme taş içlerden moloz taş duvardır.</p> <p>2. Moloz taş duvarların üzeri toprak sıva ile kaplanmıştır.</p> <p>3. Yapı taş temel üzerine hims tekniğiyle kerpiçten inşa edilmiştir.</p> <p>4. İç duvarlarda hims, dış duvarlarda boğdadı tekniği uygulanmıştır.</p> <p>5. Binanın kapıları, pencereleri, tavan ve döşemeleri ahşaptan meydana gelmektedir.</p>	<p>1. Binanın batı cephesi bitişik nizamdır.</p> <p>2. Kuzey ve doğu yönündeki odalar cepheye çıkma yapmaktadır.</p> <p>3. Çıkma odaları arasında taş payandalar bulunmaktadır.</p> <p>4. Yapıda kuzeydoğu yönüne bakan bir köşe balkonlu yer almaktadır.</p> <p>5. Balkonun üzeri çökme saçak ile kapatılmıştır.</p> <p>6. Bina giriş merdivenleri yekpare taşınan oluşan döner merdivendir.</p>	<p>1. Bina süsleme özellikleri çıkan yangınlarla yok olmuştur. Ancak sofanın girişe bakan tavanında kalemisi süslemelerin olduğu göze çarpmaktadır.</p> <p>2. Tavanları ise düzgen kesilmiş dikdörtgen kesitli ahşap kirişlerden oluşmaktadır.</p> <p>3. Aldığı tahribatlar sonucunda binanın gözte görünür başta süsleme özelliği bulunmamaktadır.</p>		
<p>1. Yapı eski ve yeni yapı olarak iki kısımda incelemlenmiştir.</p> <p>2. Plan olarak iki kısımda iç soğuk plan tipinin varyasyonlarıdır.</p> <p>3. Eski yapı zemin ve birinci kattan oluşmaktadır.</p> <p>4. Yeni yapı ise zemin, birinci kat ve çatı katından meydana gelmektedir.</p> <p>5. Eski ve yeni yapıda birer tane cepheye çıkma yapan cumba yer alır.</p>	<p>1. Yapı taş temel üzerine kerpiçten meydana gelmektedir.</p> <p>2. Binanın tüm pencereleri, oda kapıları ve tavanları ahşap malzemedir.</p> <p>3. Birinci katta çıkan merdivenler beton mozaik, çatı katına çıkan merdivenler ise ahşaptan yapılmıştır.</p> <p>4. Bina döşemeleri ve müflek tezgahları beton mozaiktir.</p>	<p>1. Binanın birinci katında; eski yapının bir odası ve yeni yapının sofası güneybatı cephesine çıkma yapmaktadır.</p> <p>2. İki cumbanın ortasına çatı katındaki mekânın balkon çıkma yapılmaktadır.</p> <p>3. Cephe sıva üzerine boyadır.</p> <p>4. Cumbaların birinin ve çatı kat balkonunun altında ahşap eli boğrudünderi bulunur.</p>	<p>1. Yapı süsleme olarak gayet sadedir.</p> <p>2. Dolaplar, oda kapıları, pencereler, tavan ve döşemeler ahşap malzemenin kullanılmasıyla yapılmıştır.</p> <p>3. Yatak odası kapılarının iç ve dış yüzeylerindeki oyma yüzeylerde renkli yağlı boyalarla desenler göze önüne çıkarılmıştır.</p>		
<p>1. Bina zemin ve birinci kattan oluşmaktadır.</p> <p>2. Zemin katta depo ve ahır bulunmaktadır.</p> <p>3. Birinci katta yaşama hacimleri mevcuttur.</p> <p>4. İç soğuk plan tipinin bir örneği olan yapı; sofaya açılan salon, müflek ve yatak odası mekânlarından oluşmaktadır.</p>	<p>1. Yapının zemin katı taş, birinci katı kerpiç malzemenin inşa edilmiştir.</p> <p>2. Kerpiç duvarların üzeri çamur sıvalıdır.</p> <p>3. Ahır kapısı dahil evin bütün kapıları ahşaptır.</p> <p>4. Dolaplar ve kapılar ahşap olup bazı odaların pencereleri pvc doğramadır.</p>	<p>1. Yapı eğimli arazide konulmuştur. Bu yüzden güney cephesinde tek katlı olarak algılanmaktadır.</p> <p>2. Cepheledi oldukça sade olan bu yapının pencereler korkulukları farklı desen ve şekillerdedir.</p> <p>3. Çatı marsilya kiremit kaplı ahşap iskeleli kurma çatıdır.</p>	<p>1. Binanın iç mekân nispeten dış cephedenin daha sığdır.</p> <p>2. Salonun kuzey yönündeki duvarda bulunan görkemli dolap evin en çok işlenmiş olan dolabdır.</p> <p>3. Dolap ahşap oymadır ve oyma yerlerinde renkli boyalar yer alır. Müflek ve salonla dolapların üst hizasında doluşan birkisli motifli sergen bulunmaktadır.</p>		

Tablo 4.6. İncelenen Ereğli evlerinin plan, malzeme, cephe ve süsleme özelliklerinin karşılaştırılması

(Mimar Esra AKMAN, 2019)

5.SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1.Sonuçlar

Ereğli pek çok medeniyete ev sahipliği yapmış, tarihi birçok olaya tanıklık etmiş ve coğrafi olarak geçit bölgesinde olması sebebiyle kültürel açıdan zengin bir ilçedir. Ayrıca Konya'nın merkez ilçelerinden sonra en kalabalık ilçesi olması Ereğli'yi her açıdan kalkındıran değerlerin arasındadır. İlçe merkezi sosyal, kültürel ve ekonomik olarak belirli bir refah düzeyine ulaşmış ve bölgenin üretim merkezi olma yolunda hızla ilerlemektedir. Bunun yanı sıra kültürel faaliyetlerin artması ve çevre bilincinin oluşmasıyla daha da yaşanılabilir bir yer olma potansiyeline sahiptir.

Ereğli Evleri'nde zemin katlar ahır, depo, tahıl ambarı gibi genel ihtiyaçlara karşılık vermekte olup asıl yaşama hacimleri üst katlarda konumlanmıştır. Yaşama birimleri de zamanla gelişen ihtiyaçlara yanıt verebilmek amacıyla banyo, tuvalet, lavabo, mutfak gibi muhdes eklerle donatılmıştır. Çoğunun içinde yaşam olmadığı için yapılar yıkılmaya yüz tutmuş ya da terkedildiği için tahribata uğramıştır.

Ereğli Evleri plan özellikleri bakımından iç ve orta sofalı olarak değişim göstermektedir. Mehmet Demirel, Kurdoğlu ve Mustafa Doğan Evi zemin ve birinci kattan oluşmaktadır. Sedat Bahçe ve Alaattin Sayın Evi de zemin, birinci ve çatı katından meydana gelmektedir. Yapıların planlarında sofa ortada olmak üzere odalar etrafında konumlanmaktadır. Mutfak, banyo, wc-lavabo gibi muhdes eklerle günümüz ihtiyaçları karşılanmıştır. Konutların zemin katları taş duvar, üst katları hımsız ya da bağdadi duvar olarak karşımıza çıkmaktadır. Tavan döşemeleri ahşap kirişlidir. Mehmet Demirel Evi'nde çatı düz toprak dam olup diğer evlerde ahşap oturtma çatıdır.

Ereğli geleneksel konut mimarisinde cepheler yalındır. Sedat Bahçe Evi'nde birinci kat tamamen cepheye çıkma yapmaktadır. Mehmet Demirel Evi'nin cephesinde tek cumba, Kurdoğlu Evi'nde iki, Alaattin Sayın Evi'nde üç cumba yer almaktadır. Mustafa Doğan Evi'nde ise cumba bulunmamaktadır. Cumbaların altında Kurdoğlu Evi'nde taş payandalar, diğer evlerde ise ahşap eliböğründeler yer almaktadır. Alaattin Sayın Evi çatı kat balkon çıkmasına (cihannümaya) sahip tek yapıdır.

Kapılar ve pencereler Geleneksel Türk Evi ile benzer özellik göstermekte olup tablolarla karşılaştırmaları yapılmıştır. Oda kapıları ahşap, pencereler ise ahşap ya da pvc doğrama olarak yapılarda yer almaktadır.

Sedat Bahçe ve Alaattin Sayın Evi'nde merdiven yapının içerisinde konumlanmış, diğer yapılarda birinci katlara dışardan ulaşılmaktadır. Sedat Bahçe Evi'nde birinci kat ve çatıya çıkan merdivenler L formu ve korkulukları ahşaptandır. Mehmet Demirel

Evi'nde birinci kata çıkan L formlu merdivenin ilk 4 basamağı beton olup diğer basamaklar ve korkuluk ahşaptır. Kurdoğlu Evi'nin birinci katına her biri yekpare taştan birbiri üzerine bindirilerek oluşturulan taş basamaklarla çıkılır. Alaattin Sayın Evi'nde eski yapının L formlu merdiveni ve korkuluğu ahşaptır. Yeni eklenen kısmın birinci kata çıkan U formlu merdivenleri beton mozaik, çatı katına çıkılan merdiven ve korkuluğu ahşaptandır. Mustafa Doğan Evi'nin L formlu birinci kat merdiveni de betondan oluşmaktadır.

Ereğli Evleri'nin yapılan incelemeler sonucu Geleneksel Konut özelliklerini barındırdığı tespit edilmiştir. Ereğli'nin kültürel zenginliklerini göz önüne aldığımızda ise bu evlerin korunması, gelecek nesillere aktarılması ve milli miras olarak görülmesi gerekmektedir.

Yıkılan ya da hasar gören Ereğli evlerindeki dolap, tavan göbeği ve çeşitli ev eşyaları Hilmi EREL Bey'in katkılarıyla Ereğli Müzesi'nde yer almaktadır. Müzede yer alamayan tahrip olup yok olan birçok eser tarihe karışmaktadır. Bu materyalleri müzede görmek yerine orijinal halleriyle buldukları evlerde ve mekânlarda görmek o yılların atmosferini yaşamak için daha etkili olacaktır.

5.2.Öneriler

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu uyarınca belirlenen sit alanlarında, alanın etkileşim geçiş sahasını da göz önünde bulundurarak, kültür ve tabiat varlıklarının sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda korunması amacıyla arkeolojik, tarihi, doğal, mimari, demografik, kültürel, sosyo-ekonomik, mülkiyet ve yapılaşma verilerini içeren alan araştırmasına dayalı olarak; halihazır haritalar üzerine, koruma alanı içinde yaşayan hane halkları ve faaliyet gösteren iş yerlerinin sosyal ve ekonomik yapılarını iyileştiren, istihdam ve katma değer yaratan stratejileri, koruma esasları ve kullanma şartları ile yapılaşma sınırlamalarını, sağlıklılaştırma, yenileme alan ve projelerini, uygulama etap ve programlarını, açık alan sistemini, yaya dolaşımı ve taşıt ulaşımını, altyapı tesislerinin tasarım esasları, yoğunluklar ve parsel tasarımlarını, yerel sahiplilik, uygulamanın finansmanı ilkeleri uyarınca katılımcı alan yönetimi modellerini de içerecek şekilde hazırlanan, hedefler, araçlar, stratejiler ile plânlama kararları tutumları, plân notları ve açıklama raporu ile bir bütün olan nazım ve uygulama imar plânlarının gerektirdiği ölçekteki plânları koruma amaçlı imar planını oluşturur (Ereğli Belediyesi, 2019).

Kültürel açıdan zengin bir ilçe merkezine sahip olan Ereğli, Rüstem Paşa Kervansarayı, Ulu Camii, hamamı ve müzesiyle bir kültür mozaiğidir. İlçe merkezinde yer alan bu yapılar da mozaiğin birer parçası niteliğindedir. Yapılar korunduğu takdirde ilçe merkezinin tarihi yapısı perçinlenir.

Ereğli ilçesindeki geleneksel yapı örneklerinin birçoğu bilinçsiz kullanım, kentsel dönüşüm, defnecilik ve bakımsızlık gibi nedenlerden dolayı günümüzden gelecek nesillere taşınmamaktadır. Bu yapıları gelecek nesillere aktarmak adına halk bilinçlendirilmeli ve yerel yönetimlerin bu koruma konusundaki hassasiyetleri ortaya koyulmalıdır. Ereğli Belediyesi'nin oluşturduğu Koruma Amaçlı İmar Planı ilkelerinden yola çıkarak ilçe merkezi Ulu Cami, Rüstem Paşa Kervansarayı ve Vakıf Hamamı'nın çevresi hem arkeolojik hem de kentsel sit alanı olarak korumaya alınmıştır.

İncelenen yapıların basit onarım ya da esaslı onarım teknikleriyle gelecek nesillere aktarılması sağlanmalıdır.

Basit Onarım: Yapıların; ahşap, madeni, pişmiş toprak, taş vb. çürüyen ya da bozularak eksilen mimari öğelerinin, özgün biçimlerine uygun olarak aynı malzeme ile değiştirilmesi, bozulan iç ve dış sıvaların, kaplamaların, renk ve malzeme uyumu sağlanarak, özgün biçimlerine uygun olarak yenilenmesi bu kapsamda tanımlanmıştır.

Esaslı Onarım: Yapıların rölöveye dayanan, restitüsyon ve restorasyon projeleri ile diğer ilgili belgelerin içerikleri ve ölçekleri koruma kurulunca belirlenen

müdâhalelerdir. Bunlar; sağlamlaştırma (konsolidasyon), yeniden yapım (rekonstrüksiyon), temizleme (liberasyon), bütünleme (reintegrasyon), yenileme (renovasyon), taşıma (moving) dır.

Yeniden Yapım (Rekonstrüksiyon): Tümüyle yıkılmış yada çok harap durumda olan bir yapının, gerek kültür varlığı niteliği, gerekse kültürel çevreye olan tarihsel katkıları açısından, eldeki mevcut belgelerden yararlanmak suretiyle kendi parsellerinde daha önce bulunduğu yapı oturum alanında, eski cephe özelliğinde, aynı kitle ve gabaride, özgün plân şeması, malzeme ve yapım tekniği kullanılarak, kapsamlı restitüsyon etüdüne dayalı olarak yeniden yapılmasıdır (Ereğli Belediyesi, 2019)

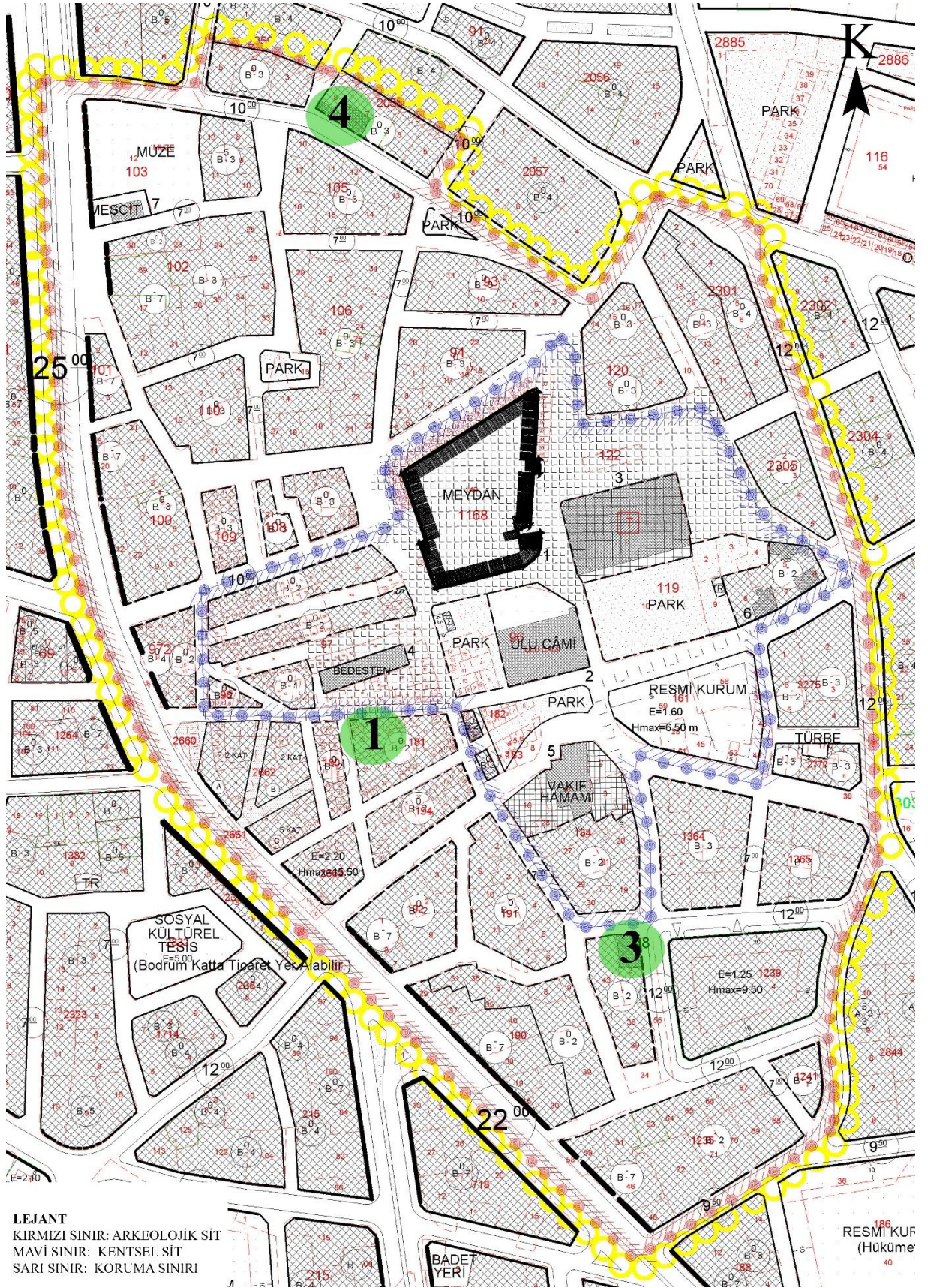
Sedat Bahçe, Kurdoğlu ve Alaattin Sayın Evi koruma sınırları içerisinde yer almaktadır (Şekil 5.1). Koruma alanı içindeki yapıların onarımları koruma ilkeleri çerçevesinde yapılmalıdır. Mehmet Demirel ve Mustafa Doğan Evi ise koruma alanı içinde değillerdir. Bu nedenle yok olma tehlikesi daha yüksektir. Yapıları korumak için gerekli sebepler çalışmada yer almaktadır. Ereğli'deki geleneksel konutların koruma kapsamına alınması ve tarihi değerlerini yansıtılmaları gerekmektedir.

Yeniden yapım tekniği günümüzde harap durumda olan Kurdoğlu Evi için önerilmektedir. Diğer evler için basit onarımlar yeterli olacaktır.

Bakımı yapılan yapıların yeniden işlevlendirmesiyle daha uzun ömürlü hale getirilebilir. Böylelikle bu kültürel zenginlikler geleceğe taşınmış olacaktır. Ayrıca turistik bir ilçe olan Ereğli'ye ekonomik yönden katkıda bulunulacaktır.

Yeniden işlevlendirme sonucunda geleneksel konutlar otel, müze, atölye, kafeterya gibi çeşitli ticari ve kültürel faaliyetlere ev sahipliği yapabilmelidir. Yapı sahipleriyle yapılan görüşmelerde evlerin restorasyonu yapıldığı takdirde kentsel dönüşüme mecbur kalmadan yapıyı ayakta tutmak istediklerini belirtmişlerdir. Bu minvalde düşünecek olursak insanların hatıralarını, geçmişe olan özlemlerini ve geleceğe aktarmak istedikleri kültürlerini koruma altına almalıyız.

Ereğli evlerinin korunmasında yeniden işlevlendirmenin önemi büyüktür. Bu bilinci halka aşılacak, hala ayakta olan bu evlerin dönüşümünü sağlamak ve geleceğe aktarmak gerekmektedir.

Şekil 5.1. Konya İli Ereğli İlçesi Koruma İmar Planı (Ereğli Belediyesi, 2019)
 1) Sedat Bahçe Evi, 3) Kurdoğlu Evi, 4) Alaattin Sayın Evi

KAYNAKLAR

2018, Ereğli Belediyesi, Ereğli İlçesi Halihazır Çizimi

2019, Ereğli Belediyesi, Ereğli İlçesi Koruma Amaçlı İmar Planı

2019, Ereğli Belediyesi, Ereğli İlçesi Koruma Amaçlı İmar Plan Hükümleri

AKMAN, E. 2016, Fotoğraf Arşivi

AKMAN, E. 2018, Fotoğraf Arşivi

Anonim-1. MEVKA Ereğli Kültür ve Tarih Rehberi. Retrieved 02.05, 2018, from <http://www.mevka.org.tr/Yukleme/Uploads/Dsy1CSeod7202017115046AM.pdf>

Anonim-2. Ereğli'den Web'e. Retrieved 01.05, 2018, from <http://www.eregli.web.tr/index.php>

Anonim-3. Retrieved 18.05, 2018, from <http://www.memleket.com.tr/eregli-ulu-cami-1100254h.htm>

Anonim-4. Retrieved 05.06, 2019, from <https://www.flickr.com/photos/sinandogan/7478271948>

Anonim-5. Retrieved 05.06, 2019, from <https://www.flickr.com/photos/sinandogan/7468402764>

Anonim-6. Konya Turizm Rehberi. Retrieved 01.05, 2018, from <https://konyaturizmrehberi.blogspot.com/2014/04/konyanin-cografi-konumu-kisaca.html>

Anonim-7. Retrieved 06.05, 2018, from https://www.nufusu.com/ilce/eregli_konya-nufusu#yillara-gore-nufus

Anonim-8. Ereğli İlçe Raporu. Retrieved 06.05, 2018, from <http://www.konyadayatirim.gov.tr/images/dosya/ERE%C4%9EL%C4%B0.pdf>

Anonim-9. Retrieved 01.10, 2019, from <http://www.eregli.bel.tr/tr-407946442/Tarihcesi>

Anonim-10. Konya İli İlçeler Haritası. Retrieved 01.10, 2019, from <https://keyar.ku.edu.tr/tr/keyar-projesi/arastirma>

Anonim-11. Retrieved 01.10, 2019, from <https://yandex.com.tr/harita/104701/eregli/?il=34.052097%2C37.500253&mode=search&sl=34.804794%2C39.819627&ssp=1.211243%2C0.568666&text=konya%20ere%C4%9Fli&z=13>

- Ateş, M. (2008). Geleneksel Türk Konutlarının Plan Kurgusu ve Karakteristik Özelliklerinin İrdelenmesi, Restorasyon İle Birlikte Yeni İşlev Verilen İstanbul Konaklarının İncelenmesi. *Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, (Yüksek Lisans Tezi), Mayıs.*
- Aygör, E. (2015). *19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başlarında Konya evlerinin mimari gelişimi ve değişimi.* Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Baykara, T. (1985). *Türkiye Selçukluları Devrinde Konya* (Vol. 44): Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Baykara, T. (2003). *Türk kültürü* (Vol. 40): IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Berk, C. (1951). *Konya evleri.* İTÜ Mimarlık Fakültesi.
- Canatar, M. (1998). Osmanlılarda bitkisel boya sanayii ve boyahaneler üzerine. *Osmanlı Araştırmaları, 18(18).*
- Eldem, S. H. (1954). Türk evi plan tipleri.
- Eldem, S. H. (1987). Türk Evi Osmanlı Dönemi III, İstanbul: TA Ç. *Vakfi Yayını.*
- Erel, A. H. (1985). Ereğli Tarihi.
- Erel, A. H. (2017). Ereğli Hamamı Tümülüsleri ve Yeraltı Şehirleri.
- Ertürk, K. (1996). The Traditional Turkish House Types in Anatolia. *Çağlar Boyunca Anadolu'da Yerleşim ve Konut Uluslar arası Sempozyumu, 5-7.*
- Günay, R. (1999). *Türk ev geleneği ve Safranbolu evleri:* Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları.
- Halaç, H. H. (2012). 45 Numaralı Konya Şeriyeye Sicil Defterindeki Menzil Satışları Işığında Yol Ağları ve Kat Sayısına Göre Konut Tipolojisi (1714-1715). *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 7, 3.*
- Hasol, D. (1990). 1975. *Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul.*
- HASOL, D. (1998). *Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü, İstanbul, 7: Basım.*
- İnalcık, H. (2000). Osmanlı Fetih Yöntemleri. *Söğütten İstanbul'a Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu Üzerine Tartışmalar, 443-472.*
- Kazmaoğlu, M., & Tanyeli, U. (1979). Anadolu konut mimarisinde bölgesel farklılıklar. *Yapı, 33(1979), 13.*
- Konyalı, İ. H. (1970). *Âbideleri ve kitabeleri ile Konya Ereğli'si tarihi:* Fatih Matbaası.

- Köse, A. (2005). Türkiye’de Geleneksel Kırsal Konut Planlarında Göçebe Türk Kültürü İzleri.
- Kuban, D. (1975). *Sanat tarihimizin sorunları: Anadolu-Türk sanatı, mimarisi, kenti üzerine denemeler* (Vol. 10): Çağdaş Yayınları.
- Kuban, D. (1982). Türk Ev Geleneği Üzerine Gözlemler. *Türk ve İslam Sanatı Üzerine Denemeler, Arkeoloji ve Sanat yay. İstanbul, sf, 197-198.*
- Küçükerman, Ö. (1988). Turkish house in search of spatial identity: Kendi mekânının arayışı içinde Türk evi: Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu.
- Küçükerman, Ö. (1991). *Kendi mekanının arayışı içinde Türk evi: Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu.*
- Özcan, K. (2006). Anadolu-Türk Kent Tarihinden Bir Kesit: Selçuklu Döneminde Anadolu-Türk Kent Model (ler) i. *Bilig Yaz(38)*, 161-184.
- Sarre, F. (1998). Küçük Asya Seyahati-1895 Yazı (Çev. Dara Çolakoğlu). *Pera Yayınları, İstanbul.*
- Senan, F. (1961). *Tarihte ve coğrafyada Konya Ereğli’si*: Ercan Matbaası.
- Sözen, M. (1975). *Türk mimarisinin gelişimi ve Mimar Sinan* (Vol. 18): Türkiye İş Bankası.
- Tuncel, M. (1995). Ereğli. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*.
- Weber, M. (2003). Şehir: Modern Kentin Oluşumu, Çev. Musa Ceylan, *İstanbul: Bakış Yayınları, 4.*
- YÖRÜK, D. (2011) ANADOLU’NUN SAĞ KOLU ÜZERİNDE BİR DURAK: EREĞLİ. *VE OSMANLI TARİHİ ARAŞTIRMALARI 6. ARA DÖNEM SEMPOZYUM BİLDİRİLERİ*, s:1489.
- Yörük, D. (2009). *XVI. Yüzyılda Ereğli Kazâsı*: TC Konya Ereğli Belediyesi'nin bir Kültür hizmetidir.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Esra AKMAN (AYDIN)
Uyruğu : T.C.
Doğum Yeri ve Tarihi : Meram / 01.01.1992
Telefon : 05059518872
Faks : -
E-Posta : esra.aydin@yobu.edu.tr

EĞİTİM

Derece	Adı	İlçe	İl	Bitirme Yılı
Lise	: Özel Diltaş Anadolu Lisesi	Meram	Konya	2010
Üniversite	: Selçuk Üniversitesi	Selçuklu	Konya	2015
Yüksek Lisans	: Selçuk Üniversitesi	Selçuklu	Konya	-
Doktora	: -			

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görevi
2015-2016	Konya Promim Mimarlık	Mimar
2016-2018	Konya Ser Mimarlık	Mimar
2018- Halen	Yozgat Bozok Üniversitesi	Öğretim Görevlisi

UZMANLIK ALANI

Mimarlık Tarihi, Restorasyon, Mimari Tasarım, Sivil Mimari

YABANCI DİLLER

İngilizce (orta seviye), Almanca (başlangıç seviyesi)

YAYINLAR

AYDIN, Esra – EROĞLU, Bahtiyar (2019), *4.Uluslararası Sosyal Beşeri Ve Eğitim Bilimleri Kongresi Tam ve Özet Metin Kitabı*, Ankara, Güven Plus Grup Danışmanlık A.Ş. Yayınları, 70-78, 399-400.